

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**FEN LİSESİ VE SPOR LİSESİ
ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fethi YILDIRIM

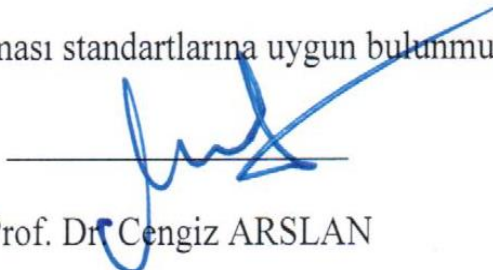
2015

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN

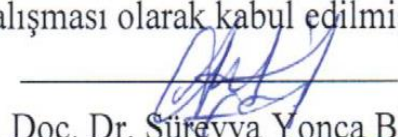
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu Tez Çalışması standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Cengiz ARSLAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Tez
Çalışması olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Süreyya Yonca BİÇER

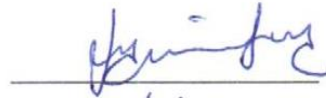
Danışman

Tez Çalışması Sınavı Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Hürmüz KOÇ

Yrd. Doç. Dr. Eyüp YILDIRIM

Yrd. Doç. Dr. Süreyya Yonca BİÇER

İTHAF

Bu tez çalışmamı, yüksek lisans eğitimim süresince manevi desteği ile bana güç veren değerli eşim Neslihan YILDIRIM'a ve canım çocuklarım Nisanur ve Asel YILDIRIM'a ithaf edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans döneminde öğrencisi olduğum, bilimsel araştırma anlamındaki tecrübesiyle bilgisinden yararlandığım, araştırma sırasındaki verdiği mesajlar ve bilimsel anlamda yüklediği sorumlulukların bakış açımın değişmesinde etkili olduğu için değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Süreyya Yonca BİÇER'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bilim anlayışıyla bana titiz çalışma disiplini kazandıran, değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa KARADAĞ'a, çalışmalarım sırasında yardımını esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Yüksel SAVUCU'ya, ayrıca süreç boyunca çeşitli şekillerde yardımları olmuş kişilere, kullandığım anket formlarını sınıflarda uygulamamda gerekli izinleri verip, kolaylıklar sağlayan idari birimlere teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK.....	İ
ONAY	İİ
İTHAF	İİİ
TEŞEKKÜR	İV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ.....	İX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	Xİ
KISALTMALAR LİSTESİ.....	Xİİ
ÖZET.....	Xİİİ
ABSTRACT	XV
GİRİŞ	1
1.1.İletişim Kavramı	6
1.1.1. İletişimin Özellikleri.....	10
1.1.2. İletişimi Olumsuz Etkileyen Unsurlar	11
1.2.İletişim Tarihi.....	13
1.2.1. İletişim Yönetimi Uygulamaları	14
1.2.1.1. 20.yy.dan Günümüze İletişim Yönetimi Uygulamaları	14
1.2.2. Türkiye’de İletişim Yönetimi	15
1.3.İletişim Süreci ve Öğeleri	19
1.3.1.Gönderici (Kaynak)	21
1.3.2. Amaç.....	22
1.3.3. Kodlama (Şifreleme)	23

1.3.4. Mesaj	24
1.3.5. Kanal.....	26
1.3.6. Alıcı	28
1.3.7. Kabul (Alma).....	28
1.3.8. Şifre Çözme	29
1.3.9. Değişme	30
1.3.10. Geri Bildirim	31
1.3.11. Gürültü.....	33
1.3.12. Çevre.....	35
1.4. İletişim Modelleri.....	36
1.4.1.Shannon ve Weaver’ın iletişim modeli	36
1.4.2. Lasswell (1948)’in iletişim modeli.....	37
1.4.3. Johnson (1993)’ın kişilerarası iletişim modeli	38
1.4.4. Cüceloğlu (2006)’nın kişilerarası iletişim modeli	39
1.5.İletişim Türleri	40
1.5.1. Kitle İletişimi	40
1.5.2. Örgüt-içi İletişim	41
1.5.3. Kişi-içi İletişim	42
1.5.4. Kişilerarası İletişim	42
1.5.4.a. Sözlü İletişim.....	44
1.5.4.b. Sözsüz İletişim	46
1.5.4.c.Yazılı İletişim	51
1.6. Elektronik İletişim Araçları.....	52

1.7. İletişim ve Algılama.....	53
1.8. İletişim Becerisi	54
1.9. İletişim Engelleri.....	60
1.10. Sporda İletişim	61
1.10.1. Sporda İletişimin Amaçları	65
1.10.2. Sporda İletişimin Boyutları	65
1.10.3. Spor Ortamında Verimli İletişim İçin Bütün Davranışlarla İlgili 10 Altın Kural.....	66
1.10.4. Sporda İletişime Engel Olan Etmenler.....	66
2. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği.....	67
2.1. Ortaöğretim kurumlarının kuruluşu	67
2.2. Ortaöğretim kurumlarının amaçları.....	68
2.3. Ortaöğretim programları	69
2.4. Ortaöğretime geçiş esasları	70
3. GEREÇ VE YÖNTEM	72
3.1. Çalışmanın Amacı	72
3.2. Çalışmanın Önemi	72
3.3. Çalışmada İzlenen Yöntem.....	73
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	73
3.5. Araştırmada Kullanılan Gereçler	74
3.5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	74
3.5.2. Veri Toplama Araçları.....	74
3.5.3. İletişim Becerileri Envanteri Ölçeği	75

3.5.4. Veri Toplama Aşaması	78
3.5.5. Araştırma Problem Cümleleri.....	79
3.5.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	80
4. BULGULAR.....	81
5. TARTIŞMA	99
6. KAYNAKLAR	112
7. EKLER.....	120
8. ÖZGEÇMİŞ.....	124

TABLolar LİSTESİ.....	İX
Tablo 1- Lasswell (1948)'in İletişim Modeli	37
Tablo 2. Ankete Katılanların Okudukları Okullara Göre Dağılımı.....	81
Tablo 3. Ankete Katılanların Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı.....	82
Tablo 4. Ankete Katılanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı	82
Tablo 5. Ankete Katılanların Yaşlarına Göre Dağılımı	83
Tablo 6. Ankete Katılanların Baba Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	83
Tablo 7. Ankete Katılanların Anne Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı....	84
Tablo 8. Ailelerin Sosyo-ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı	84
Tablo 9. Ailedeki Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı	85
Tablo 10. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Okul Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Tablosu	85
Tablo 11. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu	86
Tablo 11.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	87
Tablo 12. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Tablosu	88
Tablo 13. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu.....	89
Tablo 13.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	90

Tablo 14. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Baba Eğitim Düzeyi	
Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma	
Dağılım Tablosu	91
Tablo 14.a İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine	
Göre Varyans Analizi Tablosu	92
Tablo 15. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Anne Eğitim Düzeyi	
Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma	
Dağılım Tablosu	93
Tablo 15.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Anne Eğitim Düzeyi	
Değişkenine Göre Varyans Analizi Tablosu	94
Tablo 16. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sosyo Ekonomik Düzey	
Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma	
Dağılım Tablosu	95
Tablo 16.a İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sosyo Ekonomik Düzey	
Değişkenine Göre Varyans Analizi Tablosu	96
Tablo 17. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Kardeş Sayısı Değişkenine	
Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu	97
Tablo 17.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Kardeş Sayısı Değişkenine	
Göre Varyans Analizi Tablosu	98

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	Xİ
Şekil 1: İletişim Süreci Öğeleri	21
Şekil 2: Shannon ve Weaver'in İletişim Modeli.....	36
Şekil 3: Johnson'ın Kişilerarası İletişim Modeli	38
Şekil 4: Cüceloğlu'nun Kişilerarası İletişim Modeli	39
Şekil 5: Kişilerarası İlişkilerde Korunan Mesafe	51

KISALTMALAR LİSTESİ..... Xİİ

Simgeler

Açıklama

İBDÖ

İletişim Becerilerini Değerlendirme

Ölçeği

TEOG

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş

MEHTAP

Merkezi Hükümet Teşkilatı
Araştırma Projesi

TC

Türkiye Cumhuriyeti

Md/M

Madde

Ark

Arkadaş

vb.

ve benzeri

ÖZET

Bu araştırmada, Fen lisesi ve Spor lisesi öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri incelenerek, bu öğrencilerin okul bazında aldıkları eğitimin iletişim becerisi algılarını etkileme düzeyini tespit etmek, sosyo demografik değişkenlerin etkisini belirlemek ve ortaya çıkan iletişim düzeyine göre çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini, Elazığ il merkezinde bulunan spor derslerinin ağırlıklı olduğu ve seçme sınavı ile öğrenci alan Kaya Karakaya Spor Lisesi ve en yüksek teog puanıyla öğrenci alan Kaya Karakaya Fen Lisesi ile Cemil Meriç Fen Lisesi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Kaya Karakaya Spor Lisesi ve mevcut iki fen lisesinde en köklü ve teog sınavından en yüksek puanla öğrenci alan Kaya Karakaya Fen Lisesi oluşturmaktadır.

Bu araştırmada, Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından geliştirilen iletişim becerileri envanteri kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 72, bulunmuş ve envanter likert tipi 70 sorudan 45 soruya indirgenmiştir. Araştırma verilerini spor lisesinden 114 ve fen lisesinden 196 öğrencinin verileri oluşturmaktadır. Verilerin analizinde, IBM SPSS 21,0 programı kullanılarak, frekans dağılımları, tek yönlü varyans analizi, t – testi ve Tukey HSD kullanılmıştır. Önemlilik düzeyi (alfa yanılma düzeyi) olarak $p<0.05$ alınmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; spor lisesi öğrencilerinin, zihinsel ve davranışsal iletişim becerilerinde, fen lisesi öğrencilerinin ise duygusal iletişim becerilerinde daha etkili olduğu, bayanların iletişim beceri düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek seviyede olduğu ayrıca iletişim becerisinde 12. Sınıflar lehine anlamlı bir sonucuna varılmıştır. Bu sonuçla; Spor derslerinin ve sportif

aktivitelerin, öğrencilerin iletişim beceri düzeylerini olumlu yönde etkilediği ayrıca iletişim becerilerinin gelişiminde önemli rol oynadığı, kültür derslerinin ise duygusal iletişim becerilerinde daha etkili olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, İletişim Becerisi, Spor, Öğrenci.

OBSERVATION OF COMMUNICATION SKILLS OF STUDENTS AT SCIENCE HIGH SCHOOL AND SPORT HIGH SCHOOL

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the level of effect in communication skills perception on a school basis education by observing the students' communication skills level at Science High School and Sport High School, to state social - demographic variables and present solution recommendations according to generated communication level.

Kaya Karakaya Sports School and Kaya Karakaya Science High School and Cemil Meriç Science High School Which accept students according to teog grades and which are located in The Elazığ City center in the second term of 2013-2014 academic year, create the population of the Research. Kaya Karakaya Sports High School and Kaya Karakaya Science school which accepts students who get higher grades from teog between the existing schools create the sample.

In this study, communication skills inventory which was developed by Ersanlı and Balcı (1998) is used. Inventory consists of 45 Likert-type questions. In this study, Cronbach's alpha coefficient, has been identified as 83. Research data is formed by the data of 114 students of Sports High School and 196 students of Science High School. In Analyzing Data IBM SPSS 21,0 software was used. Frequency distributions, one-way analysis of variance (One-Way ANOVA) t - test was performed. $p < 0.05$ was taken as Significance level (alpha error level).

According to the results of the study, the students of sport High School are more effective at cognitive and behavioral communication skills on the other hand the students at science High School are more effective at sensual communication

skills; females' communication skills' is at a higher level than males, and also a positive significant result on behalf of 12th Grade students are concluded. With these results, it is understood that sport courses and activities effect students' communication skills in a positive way and acts an important role on the development of their communication skills where as culture courses are more effective in their sensual communication skills.

Keywords: Communication, Communication Skills, Sports, Student

1.GİRİŞ

Günlük yaşamlarında sürekli iletişim halinde olan insanların birbirleriyle olan ilişkilerinin sürmesini sağlayan ve toplumu etkileyen en önemli unsur iletişimdir. Hangi meslek gurubu olursa olsun mutlaka iletişim becerisi gerektirmektedir. Özellikle insan ilişkilerinin yoğun olduğu mesleklerde çalışan bireylerde bu beceri daha çok önem arz etmektedir. İlerleyen süreçte, öğretmenlik, antrenörlük, mühendislik ve tıp gibi alanlarda çalışacak olan fen ve spor lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin iyi seviyede olması bu öğrencilerin okul, sosyal ve iş yaşamlarında başarılı ve mutlu olmalarını sağlayacak ayrıca kendilerini doğru şekilde ifade edebilme ve kendilerine söylenenleri doğru anlama yetisi kazandıracaktır. Ayrıca öğrencilerde yardım duygusu gelişecek ve çevresince de takdir edilecektir. Dolayısıyla eğitim kurumlarının temel unsurunu oluşturan öğrencilerin birbirleriyle ve çevresiyle iletişiminin üst seviyede olması önemlidir. İletişim becerisi, alt düzeyde olduğu zaman kendi yaşamlarında ve çevrelerinde bir eksiklik oluşacak dolayısıyla bu durum da sonraki yaşantılarını olumsuz yönde etkileyebilecektir.

İnsanın doğumundan ölümüne kadar yaşamının her devresinde ve anında var olan iletişim, karmaşık ve çok boyutlu bir süreç niteliği taşımaktadır. Biyolojik bir varlık olmasının yanı sıra, toplumsal ve kültürel bir varlık olan insanın sağlıklı iletişim süreçleri içinde bulunması kazanılan deneyimlerin kuşaktan kuşağa aktarılması için gereklidir (1). Bu sebeplerden dolayı iletişim, bir bireyin teknik olarak bilmesi ve becerilerini iyi geliştirmesi gereken bir araç olarak düşünülmektedir (2). Ancak toplumsal süreçlerin hızlı bir şekilde

değişmesi, teknolojinin gittikçe ilerlemesi bunlara bağlı olarak değişen ve artan insan ihtiyaçları iletişimde kopmalara neden olabilmektedir.

İletişimle ilgili birçok tanım yapılmıştır. Robbins (2003, s.114)'e göre iletişim, bilginin anlamlı sembollerle bir kişiden diğerine aktarılmasıdır (3). Longton ve Robbins (2004, s.185) ise iletişimi; iki veya daha fazla kişi arasında bir mesajın transferi ve anlaşılmasıdır şeklinde yorumlamıştır (4). Pradhan ve Cropra (2008, s.125) ise iletişimi, bir kişiden başka bir kişiye bilgi, fikir, düşünce, duygu değerlerin transferi olarak tanımlamışlardır (5).

İletişim, Cüceloğlu (2006, s.73) tarafından “iki birim arasındaki birbiriyle ilişkili mesaj alışverişi”(6) olarak, Dökmen (2008, s.21) tarafından ise; İletişim, bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci olarak tanımlamıştır (7). Barker (2011, s.10) ise iletişimi, bilgi gönderme ve alma eylemi olarak tanımlamıştır (8). Bu tanımlara bağlı olarak, kişilerarası iletişim sürecinde bir takım mesajlar gönderilmekte, alınmakta, yorumlanmakta, gönderilen mesajların hepsiyle ilgili sonuçlar çıkarılmakta ve bu durum sürekli devam etmektedir (2 - 9). Bu süreçte çıkabilecek sorunları önlemek insanlar arası ilişkilerde iletişim kopukluklarını engelleyebilecek, buna bağlı olarak da ilişkileri daha sağlıklı kılacaktır. Bunun yanı sıra bireyler arasında doğabilecek sorunların çözülmesi de bu sorunun iyi ifade edilebilmesine bağlıdır (10). Bu da bir takım iletişim becerilerini bilmekle sağlanabilir. İletişim becerileri de kısaca sözel olan ve sözel olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçiminde tanımlanmaktadır (11).

İletişim insanın çevreye uyum sağlamasında gerekli olan önemli öğelerden biridir (12). Bütün kişilerarası ilişkiler iletişim yoluyla sürdürülür ve bu ilişkilerde

bireyin kendisini ifade edebilmesiyle ilgili olarak kullandığı beceri, ilişki kurduğu kişinin duygu, düşünce ve en sonunda da davranış ve hareketlerini etkileyebilir (13).

İlerleyen süreçte insan ilişkilerinin yoğun olduğu alanlarda çalışacağı söylenecek olan spor lisesi ve fen lisesi öğrencilerinin, insanların birbirleriyle olan ilişkilerini kolaylaştırmak için iyi bir iletişim becerisine sahip olmaları gerekmektedir. İnsanların olayları görüp, işitip ve yaşayıp bunun uygulanmasına fırsat sağlayan ve kişisel ayrılıkların önemini ortaya koyan spor ve iletişimin daha etkili kullanılması gereken çalışma ortamlarında bireylerin iletişim beceri düzeylerinin farkında olup sosyal hayata yansıtması insanlar arası iletişimde olumlu etki yaratacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla beden eğitimi ve spor alanında faaliyet göstereceklerin, öğretmenlerin, spor yöneticilerinin, mühendis, tıp vb. alanda çalışacak olan bireylerin iyi bir iletişim becerisine sahip olarak yetiştirilmeleri, iletişimde bulundukları kişilerle iyi bir iletişim kurarak bu becerilerin diğer kişilerde aktarılması amacı ile önemli görülmektedir. Ayrıca bireylerin mecburi eğitim aşamasından geçtiğini ve programlanmış eğitim sürecinde beden eğitimi ve spor dersinin mecburi olacağı düşünüldüğü zaman sportif aktivitelerde ve insan ilişkilerinin yoğun olduğu diğer ortamlarda insanlarla birlikte olan spor lisesi ve fen lisesi öğrencilerinin iyi bir iletişim becerisine sahip olmalarının önemi birkez daha ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda iletişim becerilerini en çok kullanacak bireylerden olan öğrencilerin kelime anlamına bakacak olursak;

Öğrenci, Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt, anlamına gelmektedir. Diğer bir tanımla; Bir bilim veya sanat yetkilisinin

gözetimi ve yol göstericiliği altında belli bir konuda çalışan kimse olarak ta tanımlanmaktadır (14).

Bir başka tanıma göre ise Öğrenci; Öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse. Diğer bir tanımda ise; Bir öğretmenin gözetimi ve yol göstericiliği altında belli bir konu üzerinde çalışan olarak tanımlanmaktadır (15).

Dökmen (2004), kişilerarası iletişimde bireyler duygu, düşünce ve bilgilerini sözel ve sözel olmayan tepkiler yoluyla aktarmakta olduğundan bahsetmiştir (16). Devito (2004) ise insanların, sözel ve sözel olamayan iletilerin çeliştiği durumlarda, sözel olamayan iletilere inanma eğilimleri olduğunu belirtmiştir (17). Bu durumda sözel olamayan mesajları iletmek için beden dilinin doğru kullanılması gereklidir. Bu anlamda beden dilinin en çok kullanıldığı alanlardan olan spor için yapılan tanımlara bakacak olursak;

Spor, sözcüğü disport (dis ve portare) sözcüğünden köken alır. Bu kelime işten uzaklaşmak, aynı zamanda eğlence anlamında gelmektedir. Spor tek başına çalışmadan farklı olarak daha çok oyun yönü öne çıkmaktadır. Sportif etkinliklerin bir sonucu olarak; sportif aktivitelere katılmak, bu aktivitelerde bulunurken zevk almak, eğlenmek, dinlenmek, toplumsal ilişkileri geliştirmek, sağlığa olumlu katkıda bulunmak olarak ifade edilmektedir. Ancak sonuç tümünden önemsiz değildir, doyurucu sonuçlar alınan zevki arttırır. Bu özellikleriyle spor, oyun yönü öne çıkan bir etkinlikler grubudur. Bir anlamda kurallara bağlanmış ve geliştirilmiş bir oyundur (18).

Koruç (1992)'a göre Spor, amaçlı, belli kurallara ve teknik yöntemlere bağlı olan yapanlarda olduğu kadar izleyenlerde de haz duyma ve coşku gibi

gereksinimleri bağı olan, yapanlarda olduğı kadar izleyenlerde de haz duyma ve coşku gibi gereksinimleri doyuran, sporcuları ve izleyenleri bütünleştiren bir etkinlikler kümesidir (19).

İnsanlar ilk yaşlarında hareket ve oyunu iletişim aracı olarak kullanmaktadır (20). İnsanların bu doğal süreci akıllıca kullanması, iletişimle ilgili olan etkin becerilerin temellerinin atılmasına olanak sağlayabilir. Dolayısıyla insanların kişilik yapısı doğumundan itibaren oluşmaya başladığı düşünöldüğünde bu önemli noktanın göz ardı edilmemesi gerekmektedir. İletişim kurmanın olanaksız olduğı kişilerarası ilişkilerin (6) sağlıklı ve geleceğı dönük olması için özellikle çocuk yaşlarda iletişim becerilerini kazandırmaya çalışmanın daha uygun olacağı düşünölmektedir.

Bu durumda, çok yönlölüğü ve özellikleri ile çeşitli merak, yeteneğı ve algıya hitap eden, çocukların hareket eğitimi uygulamalarında önemli bir yeri olan spor aktivitelerinin yoğun olduğı spor lisesi öğrencilerinin ayrıca liseyi bitirdikten sonra tercihen öğrencilerin gittiğı iletişim aktivitelerinin yoğun olduğı doktorluk, mühendislik vb. alanlarda fen lisesi öğrencilerinin bu iletişim becerilerine sahip olmalarının önemli olduğı düşünölmektedir.

Bu araştırmada, iki farklı lise türündeki öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri incelenmiş ve bu öğrencilerin okul bazında aldıkları eğitimin iletişim becerisi algılarını etkileme düzeyi incelenerek ortaya çıkan iletişim düzeyine göre çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Bu araştırma bundan sonraki çalışmalara çalışmalara yol gösterici olacağı düşünölmüş ve bu konudaki bilgi eksikliklerini gidermek açısından araştırma önemli görölmüştür.

1.1.İletişim Kavramı

Oksay (2007,s.9), İletişim sözcüğünün Latince kökenli Communcication sözcüğünün karşılığı olduğunu belirtmiş. Birbirlerine ortamlardaki nesneler, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlarla ilişkin bilgilerini aktaran aynı olgular nesneler sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum yargı düşünce, duygu bildirimlerine de iletişim demiştir (21).

Aydın (1994, s.149)’a göre İletişim; emir cümlelerinin, düşüncelerin, açıklamaların, isteklerin bireyden bireye ve gruptan gruba aktarılması, bireyler arası bir etkileşim sürecidir (22).

Kılıç (2002,s.16), İletişimi, insanların dış dünyayı anlatım yoluyla yorumlaması ve anlamlandırmasıdır. İletişim aynı zamanda (insanların) içten gelen duyguların, düşüncelerin dışa vurumu olarak ifade etmiştir (23).

Dökmen (1994,s.15), İletişime bir başka açıdan bakmış ve”...bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci” olarak tanımlamıştır (24).

Bursalıoğlu (1991,s.116), İletişimi, Latince paylaşmak anlamına gelen communis kelimesinden çıkarılmış bir terim olarak tanımlamış ve iletişim (communicatin); bilgi, fikir ve davranış gibi kapsamların bireyler veya gruplar arasında bölüşülmesini sağlamak için arasındaki her türlü ilişki iletişim sayılabilir” şeklinde ifade etmiştir (25).

Bir başka tanımda İletişim; Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon olarak tanımlanmaktadır (26).

Erdoğan (2000, s.43), İletişimi deneyle ve dengeyi kurma ve aramayla ve dengesizlikten kaçınan insanların, grubun ve toplumun bulundukları ortamda iletişim araçları ve semboller kullanarak interaction (etkileşim) veya transaction (anlaşıma uzlaşma) bulunmaları olarak tanımlamıştır (27).

Türkoğlu (2004, s.21) ise İletişimi esas olarak simgeler aracılığıyla, bir kişiden ya da gruptan diğerine bilginin, fikirlerin, tutumların ve duyguların iletimidir şeklinde ifade etmiştir (28).

Himstreet ve Baty (1969, s.3) ise İletişimi; bilgi, fikir, duygu ve düşüncelerin kapsayan anlamların semboller yardımıyla insanlar arasında karşılıklı olarak aktarıldığı bir süreç olarak tanımlamışlardır (29).

Kavruk ve Tan (2001, s.1) ise iletişimi; Geniş anlamda iletişim, istenen sonuçları başarmak ve davranışları etkilemek amacıyla insanlar arasında sözlü ya da sözlü olmayan diğer araçlarla anlayış sağlamadır şeklinde ifade etmişlerdir (30).

Daft (2002, s. 581), Wexley ve Yukl (1984 s.75.), ise iletişimi, genellikle davranışları motive etmek ve etkilemek amacıyla iki veya daha fazla kişi tarafından bilgi değiş tokuşu yapılan ve ortak anlayışlar getirilmeye çalışılan bir süreç olarak tanımlamışlardır (31-32).

Mutlu (1994, s.21), ise İletişim kavramını, şöyle bir tanımla verir; Sözlü ve yazılı göstergelerden oluşan ve insanları diğer canlı türlerinden ayırt ettiği öne sürülen simgesel bir süreçtir (33).

Günseli (1997, s.5) ise iletişimin sadece bireyin diğer insanlara aktardığı bir şey değil, diğer insanlarla paylaştığı iki yönlü bir süreç olduğundan bahsetmiş ve her birey söyledikleriyle ya da söylemedikleriyle ve yaptıkları ya da yapmadıklarıyla sürekli bir iletişim içinde olduğunu söylemiştir (Akt. İnan. 2009, s.21),(34).

Gürgeç'e (1997), göre iletişim, iki kişinin duygu düşünce ve bilgilerini paylaşarak birbirlerini anlaması süreci olarak tanımlanabilir (35).

Eren'e (2003), göre ise kişiler arasında bilgi, düşünce ve duyguların bir kimseden diğerine geçmesi süreci iletişim olarak adlandırılmaktadır. İletişim, aynı zamanda, insanları birbirine bağlayan, grup halinde ve eşgüdümlü çalışmalarını sağlayan bir etkileşim sürecidir (36).

İletişim yoluyla, kişiler arası ilişkiler düzelir ya da iletişim kazası ile iletişim süreci kesintiye uğrar ve çatışma yaşanır. İletişim sürecinde; alınan ve verilen mesajların birbiriyle ilişkili olması da gerekir. Günlük yaşamda yorgunluk, yanlış anlama, dikkati başka bir konuya verme gibi nedenlerden ötürü iletişimde işleyiş ve ilişkiler aksayabilir. İletişimde yaşanan bu aksaklıkların süregelen olması durumunda iletişim sürecinde bulunan kişiler, bunun ruhsal hastalık durumu olabileceği konusunda yorum yapabilirler. Gerçekten de akıl hastalarında gözlemlenen iletişimdeki bu aksama, hastalığın derecesi ve türü hakkında belirti verebilir (25).

Tanımlardan anlaşılacağı üzere iletişim bir süreçtir; bir aşama kaydederek gerçekleşir ve bu süreçte birçok değişkenden de olumlu ya da olumsuz etkilenir.

İnsanlar materyal ve düşünsel yaşamlarını her gün sürdürmek için birbirleriyle sosyal ilişkiye girerler. Bu ilişkiyi gerçekleştirmek ancak iletişimle

mümkündür. İletişimde önemli olan ne söylediğiniz değil, nasıl söylediğinizdir. Kulüp içerisinde sporcularımızla ya da özel hayatımızdaki kişilerle iletişim kurarken tarzımız, kullandığımız kelimeler ve cümleler karşımızdaki kişi üzerinde farklı etkiler yaratır (37).

Peltekoğlu (1998, s.139), ise iletişimin, bazı tanımların birleştiği, anlam transferi sosyal değerlerin iletilmesi deneyimlerin paylaşılması gibi noktaların hepsini kapsamakta olduğundan bahsetmiş ve İletişimin statik (durağan) değil dinamik (aktif) ve belirli bir amaca yönelik bir süreç olarak düşünülmesi anlaşılmasını kolaylaştıracağını belirtmiş. Bu durumda iletişimi; anlam transferleriyle, sosyal değerlerin iletilmesi ve deneyimlerin, paylaşılmasını sağlayan dinamik bir süreç olarak tanımlamıştır (38).

Neuburger (1970) ise iletişimin bilgi alış-verişi anlamına gelmekte olduğunu söylemektedir (akt. Karadoğan D. 1995), (39).

Hovland ve ark.(1953) ise iletişimi, ”bir bireyin diğer bireylerin davranışlarını etkilemek amacıyla sözlü işaretler göndermesi sürecidir” şeklinde ifade etmiştir (akt. Karadoğan D. 1995), (39).

Örgütsel anlamda iletişim kavramıyla tek bir tanımlama yoktur. İletişim kısaca bireyler arası duygu, düşünce ve bilgi alışverişi ve nihayetinde anlamlandırma süreci olarak tanımlanabilir. Ancak bu tanımlama geniş ele alındığı için bireyler arasındaki her türlü etkileşim iletişim olacaktır. Örneğin bu tanım doğrultusunda iki bireyin konuşması iletişim olduğu gibi birinin davranışlarının ne anlama geldiğini anlamak, empati kurmakta iletişim sayılabilir. İşletmeler biri iletişim ağı olarak karşımıza çıkan birimlerdir ve aksi düşünülmesi mümkün değildir (40).

Bıçakçı (1998, s.95.), İletişimi, birbirlerine ortamlardaki nesneler, olaylar, olgular ile ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirlerine aktaran, aynı olgular, nesneler, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp, bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirimleri olarak tanımlamıştır (41).

Demiray ve ark. (1994, s.7)'a göre iletişim; bilgi, düşünce, tutum ve duyguların bir birey ya da gruba semboller aracılığı ile aktarılmasıdır. İletişim, iletiler yolu ile oluşan toplumsal etkileşim olarak da tanımlanabilir. Böylelikle iletişim, iletinin aktarımı sürecindeki gönderen, alıcı, kanal, ileti ve etki kavramlarını anlatır. Zaman zaman iletişimde bulunmak için bir amaç vardır. İletişim birinin diğerleri üzerinde bir eylemi, diğerleriyle etkileşimi ve diğerlerine bir tepkisi olabileceği gibi, bunların hepsinin de olabileceği şeklinde görüş bildirmiştir (42).

1.1.1. Husemann ve ark. Göre (1998) İletişimin Özellikleri şunlardır;

- İletişim bilinçli ya da bilinçsiz olarak gerçekleşebilir.
- Kullanılan sembollerle, alıcı ve kaynak farklı anlamlar verebilir.
- Sözcüklerle olduğu kadar vücut diliyle de gerçekleşir.
- Duyu organlarıyla algılanabilir.
- Geribildirime gereksinim duyan iki yönlü bir önlemdir.
- İletişimde, nicelik değil kalite ve yeterlilik problemleri çözer.
- Meydana geldiği ortamdan etkilenir (43).

1.1.2.İletişimi Olumsuz Etkileyen Unsurlar şunlardır; (Serarslan 2005),
(Koçel 1995).

- Bir kelime ya da cümlenin birden fazla anlamının olması,
- Olumsuz tavır ve mimikler,
- Dil sorunları,
- Makam ve yetkilerin olumsuz kullanılması,
- Bireysel ilişkilerin etkisi,
- Yönetimde aşırı merkeziyetçilik,
- Kadro şişkinliği,
- Astların fikir ve görüşlerinin alınmaması,
- Ön yargılar,
- Uygun olmayan kanaldan, uygun olmayan araçlarla gönderilmiş mesajlar ve yetersiz iletişim bağlantıları şeklinde belirtilmiştir (44 - 45).

Munter (1987, s.4), Etkin iletişimin kişisel tatmin ve başarı için de önemli olduğunu belirtmiş. İletişim ile örgüt üyeleri zihinlerindeki kavram ve fikirleri açıklığa kavuşturacağını, başkalarını anlayacağını, başkaları ile çalışabileceğini ve başkalarını etkileyebileceğinden bahsetmiştir (46).

İnsan diğer canlılardan farklı olarak biyolojik bir varlık olmasının yanı sıra kültürel ve toplumsal bir varlıktır. Toplumsal ve kültürel bir varlık olarak insanın iletişimi; ortak bilgilerin paylaşımı, yeni bireylerin yetişmesi, toplumsal rollerin öğrenilmesi sanatsal biçimlerin yaratılması, bireysel olarak; insanın kendisini anlatabilmesi, bilgi ve becerilerin elde edilmesidir.

Kişilerarası ilişkilerin hepsi iletişime dayalı olarak gerçekleşir. Bu sebeple iletişimin iyi olması, için ilişkilerin derin, anlamlı ve doyurucu olmasını

sağlarken, iyi olmayan iletişim, anlaşılama duygusu veya istenmeyen yalnızlıktan başlayarak, çok daha derin sorunlara kadar gidebilen durumları meydana getirebilmektedir (47).

Demirel (1999), İletişimi genel olarak bireyler kümeler ve toplumlar arasında söz, yazı, görüntü, el, kol, hareketleri vb. simgeler aracılığıyla düşünce, dilek ve duyguların karşılıklı iletilmesini sağlayan bir etkileşim süreci olarak tanımlamıştır. Daha yalın bir anlatımla iletişimi iki birim arasındaki ileti alışverişi olarak ifadelendirilmiştir (48).

Yüksel (1989), ise insanın diğer canlılardan farklı kültürel bir varlık olduğu üzerinde durmaktadır. İnsanların yaşamları boyunca deneyim ile öğrendiklerini sonraki nesillere aktarabilecek ve bu davranışlarını etkileyebilecek iletişim gücüne sahip olduklarını vurgulamaktadır. Buna bağlı olarak da insan iletişimi anlatma ve anlaşma birimi olduğunu belirtmiştir (49).

Yılmaz (2004), Kişilerarası iletişimi “kişilerin birbirlerine bilinçli veya bilinçsiz olarak iletmek istedikleri duygu ve düşüncelerinin, karşılarındaki kişide meydana getirdiği anlamı keşfedebilme süreci” (50) olarak tanımlamıştır.

Johnson ve Johnson (1987)’a göre kişilerarası iletişim mesajı alan kişinin ya da kişilerin davranışlarını etkilemek amacıyla bir mesaj yollanması biçiminde tanımlamaktadır (akt. Korkut, 1996), (47).

Özer (2006),’e göre ise kişilerarası iletişim, insanların birbirlerini dinlemeye ve anlamaya değer görme ve farklılıkları arasından aynılıkları oluşturabilme becerisi olduğunu ifade etmiştir (51).

1.2.İletişim Tarihi

İletişim sürecinin temelini, iletiyi üreten ve tüketen bireylerin üzerinde anlaştıkları ortak kavramların bulunması oluşturmaktadır. İlkel insanda bu ortak kavramların azlığı bir iletişim sıkıntısı yaratırken giderek bu kavramların çoğalması dilleri yaratarak iletişim sürecini zenginleştirmekte ve karmaşıklştırmaktadır. Artık sorun değişik çevre koşullarında ve değişik toplumsal, ekonomik yapılarda oluşan yaşam biçimlerinde, değişik kültürlerde ortaya çıkan değişik diller arasında iletişimin gerçekleşmesine dönüşmektedir (52).

Armand, İletişime ilişkin temel teknik sistemlerin ve serbest değişim ilkesinin yaratıldığı XIX. Yüzyıl, iletişimi insan toplumlarında bütünleştirici bir etken sayan bir görüşün başlıca kavramlarının da doğuşuna tanık olmuştur. Önce fiziksel ağlar sporunu odaklaştıran ve ilerleme ideolojisinin tam içinde tasarlanan iletişim kavramı, yüzyılın sonunda insan yığınının yönetimini de kapsamıştır. Toplumun, bir organizma ve belirlenmiş işlevleri yerine getiren organlar bütünü gibi düşünülmesi iletişim bilimine ilişkin ilk yaklaşımları belirlemektedir. İşbölümü ilk kurumsal adımı oluşturur. İlk bilimsel açıklamayı bulmak için smith'e (1723-1790), XVIII. Yüzyılın sonuna dönmek gerekir. İletişim, fabrikada ortak işin örgütlenmesine ve ekonomi ile ilgili alanların yapılanmasına katkıda bulunur. İngiltere kendi dolaşım devinimini çoktan yapmıştır. Buna karşılık aynı dönemde Fransa hala kendi iç pazarını bütünleştirme arayışındadır. Bu tarımcı olan krallıkta, iletişim sistemlerinin erdemlerine ilişkin yokluk durumları söylemi ile doğru orantılıdır. İletişimi ilerletmenin ve akılcı olanı gerçekleştirmenin aracı sayan Fransız görüşleri uzun süre, devinin denetleme birliğine ilişkin isteme

bağlı bir kurumsallaştırma ile gerçek arasındaki kopukluk olarak görülmüştür. (Akt. Zıllıoğlu 1998. s. 11-13), (53).

Günümüzde iletişim yönetiminin manipülasyondan uyuma; dış destekten kurum içi üyeliğe; pazarlamadan yönetime; programdan sürece; ustalıktan müdürlüğe; krizlerden sorun yönetimine; çıktıdan girdiye; itfaiyecilikten yangın önleyiciliğe; gayri meşruluktan meşruluğa dönüşmüştür (54). Bu durumda Eğitim örgütündeki iletişim iç ve dış iletişim olmak üzere iki grupta incelenebilir. Okul içi iletişimi; yönetici – öğretmen ve öğrenci, okul dışı iletişimi ise; okul ve çevre iletişimi olarak gruplanabilir (55).

1.2.1.İletişim Yönetimi Uygulamaları

İletişim yönetimi çalışmalarının başlangıcı 20. Yüzyıl öncesine dayanmaktadır. Yönetimin halka yakın ilişki kurmak, halkın destek ve sevgisini kazanmak için yaptığı uygulamalara, Büyük İskender'in fethedilen ülkelere gittiği zaman, o ülkenin yöresel kıyafetlerini giymesi, bazen işgal ettiği ülke kralını kızı ile evlenmesi, imparatorlukların yaptırdıkları abideler, resim, edebiyat gibi sanatsal faaliyetlere verilen destekler bu duruma örnek gösterilebilir (56).

1.2.1.1.Yirminci Yüzyılda İletişim Yönetimi Uygulamaları

Arslan (2001 s.74), İletişim yönetiminin başlangıcı olarak 20.yüzyılın gösterilmesi, kuşkusuz bu alanın profesyonel bir meslek haline gelmesini sağlayan bazı gelişmelere dayanmaktadır. Arslan bir işin meslek sayılabilmesi için gerekli koşulları; mesleklerin eğitim süresi ve uzmanlaşma gerektirmesi, başkalarına ve topluma hizmet etmesi, meslek örgütlerine sahip olması ve topluma hizmet

etmesi, meslek örgütlerine sahip olması ve topluma karşı özel bir ahlaki sorumlulukları bulunması şeklinde sıralamıştır (57).

20.Yüzyılın başındaki iletişim yönetimi tanımları, o zaman yapılanlara bağlı kalınarak siyasal / kamusal ve özel sektör alanlarının her ikisinde de duyurma, bildirme, tanıtmaya, benimsetme, katılma ve destek sağlama üzerine odaklanmıştır (58).

1920' lerde ve 1930' larda iletişim yöneticilerinin yaptığı işler tanıtım ve propagandaya yaklaşıken; 1940' lı yıllarda iletişim yönetimi mesleği üzerinde yapılan tanımların arttığı ve çeşitlendiği görülmektedir. Sosyal davranışa bir rehber, sosyal ve politik bir yönetim, iyi niyet geliştiricisi, kamuoyu oluşturan, harekete geçiren, ikna edici, aydınlatıcı gibi ifadeler tanımların içerisinde yer almaya başlamıştır (59).

İletişim yönetiminin evrimi beş eğilimle alakalı olarak gelişmiştir. Bunlar, büyük sanayi kuruluşlarının yükselişi; toplumdaki değişim ve çatışmaların etkisinin artışı; iletişim teknolojilerindeki yeniliklerin sonucu olarak insanların farkındalığının ve bilgilerinin artışı; 21.yy.'da küresel demokrasilerde kamuoyunun artan önemi ile internet dünya çevresinde milyonlarca anlık müşteriler ortaya çıkarmıştır (60).

1.2.2. Türkiye'de İletişim Yönetimi

Türkiye'de iletişim yönetimi uygulamalarının ilk örnekleri Eski Türk devletlerine kadar götürülmektedir. Teknolojik araçların bulunmadığı bu dönemde halka ulaşmak, divan ve kurultaylar aracılığıyla yüz yüze iletişim şeklinde olmuştur. Bu toplantılar, Hükümdarların halk ile bir araya gelerek, onların şikayetlerini, isteklerini dinleyebilecekleri ortam olarak belirtilmektedir. Bunlarla

birlikte gelenek, görenek, kültür mirasları, devlet yönetimi ve dini konular hakkındaki bilgiler halka kitabeler, Siyasetnameler, Divan-ı Lügatit Türk gibi bazı yazılı; destanlar, hikayeler gibi bazı sözlü araçlar kullanılarak iletilmiştir. Bu araçlar iletişim yönetimi açısından ele alındığında, hem dönem içerisinde halkın yönetim hakkında bilgilenmesi amacıyla hem de bir milletin devamlılığının sağlanmasında önemli unsur olan dil kültür gibi konular hakkında bilgi vermesi bakımından önem arz etmektedir (61).

Osmanlı'da özel bir iletişim yönetimi programı ve yönetsel koşul bulunmamakla birlikte görevleri açısından iletişim yöneticilerini çağrıştıracak görevliler bulunduğu görülmektedir. Bunlar muhtesip denilen bugünkü anlamında belediye zabıta komiserine benzeyen kişiler, devlet ile esnaf, tüccar ve halk arasında denetleyici ve arabuluculardır. Kadı'nın birçok görevinin yanı sıra halkı dinleme ve şikayetleri değerlendirme görevleri de bulunmaktadır. Sadrazamların zaman, zaman halkın arasında dolaşıp şikayetleri dinledikleri ve durumu yerinde görüp değerlendirdikleri bilinmektedir. Ancak bu uygulama da Padişah'ın tebdil (kılık değiştirip gizli işleri araştırma) gezmesi gibi İstanbul ile sınırlı kalmıştır. Bununla birlikte Osmanlı'da şikayet defterleri tutulması, halkla açık olarak yapılan Divan-ü Hümayun (Bugünkü Bakanlar Kurulu) toplantıları da önemli birer iletişim yönetimi uygulamalarındandır. Osmanlı'da önemli bir iletişim ortamı cami avlularıdır. Burada yapılan dini söyleyişler, cami avlusu sohbetleri yönetime ve yöneticilere bazen tepki, bazen onay bazen de uyarıcı nitelikte olmuştur (62).

Türkiye'de profesyonel iletişim yönetimi 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ve sonrasında 1924'te hilafetle saltanatın kaldırılmasından sonra Batı tipi

demokrasiye geçişle başlamıştır. Erdoğan; Atatürk'ün Kurtuluş savaşı ve öncesindeki iletişim yönetimi çalışmalarını, amaçların belirlenmesi, kaynakların saptanması ve stratejik planların hazırlanması; Kurtuluş Savaşı'nda önde gelen kişilerle ve gruplarla kurulan ilişki ve iletişim; cemiyetlerin, komitelerin kurulması, çalışmaların, alınan kararların yayılması; resmi-gayri resmi örgütlenmiş mücadele edenlerin arasında işbirliğinin sağlanması; genelde, kararlarla halkın katılımının sağlayan mitinglerin yapılmasını isteme ve teşvik; Milli Mücadeleyi yürütenlerin diğer ülkeler, işgal gleri ve İstanbul Hkmeti ile ilişkileri, iletişim medyası yönetimi başlıkları altında toplamaktadır (58).

1920 yılında ilgili makamlara ve kamuoyuna zamanında ve doğru bilgi akısını sağlamak; hkmete uygulanacak stratejilerin saptanmasına yardımcı olmak; yapılan hizmetlerin i ve dış kamuoyuna tanıtılmasına yardımcı olmak; basınla ilişkileri düzenlemek ve basının güçlendirilmesi için gerekli faaliyetlerde bulunmak, enformasyon ve aydınlatma faaliyetlerini Türkiye'nin dış politikasını destekleyecek şekilde düzenlemek amacıyla Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yine Atatürk döneminde kamu kurumlarının enformasyonu ile ilgili kurulan bir diğer kurum Anadolu Ajansı'nın başlıca görevleri arasında i ve dış haber aktarımının sağlanması bulunmaktadır (63).

Cumhuriyet'in ilanını takiben Mustafa Kemal Atatürk'ün iletişim yönetimi uygulamaları, toplumsal faydayı amaçlayan 'yenilikleri tanıtma, benimseme ve yayma erevesi' içinde ele almaktadır. Bu uygulamalarda istenen kamu yönetimiyle halk arasında istenen değişimin teşvikinin sağlanmasıdır. Atatürk, o dönemin hiçbir Amerikan Başkanı'nın yapmadığı yönetimsel iletişimi Nutuk ile yapmıştır; oy kaygısı ile halkı kandırmamış, smrmemiştir. Dış ilişkilerde de

Türkiye'nin imajı konusunda yabancı gazetecilere mülakatlar vererek, haber akışı sağlayarak kitle iletişim araçlarını kullanmıştır (58).

Toplumsal katılım olmadan yeniliklerin yerleştirilemeyeceğinin farkında olan Atatürk, bu nedenle kamuoyunun nabzını tutmaya özen göstermiştir. İnkılaplarım incelendiğinde ‘‘neyin, neden, kim tarafından, ne zaman, nasıl yapılacağının’’ kararlarının büyük bir analiz sonucu verilmiş olduğu görülmektedir. Doğru zamanda alınan kararlar, yine en uygun zamanda icra edilmiştir (64).

Kamu yönetiminde iletişim yönetimi uygulamalarında MEHTAP, İdari Reform Danışma Kurulu ve Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirlikleri kurulmasına yönelik girişimler önemlidir. 1962 yılında gerçekleştirilen Mehtap'ta devlet kuruluşlarının her kademesindeki çalışmalarda ve kararların alınmasında halkla yakın ilişki kurulmasının zorunluluğu bildirilerek bu doğrultuda, kamu birimlerinin çeşitli kademelerinde her kurumun bünyesinde uygun olarak hakla temas ve dinleme usulleri kurmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur (1966, s.55'ten akt. Tortop 1993), (56).

1971 yılında kurulan idari Reform Danışma Kurulu'nun raporunda Türkiye'de birbirinden kopuk halde bulunan Halkla ilişkiler ve Enformasyon hizmeti veren kuruluşların, koordineli çalışmalarını sağlamak ve onlara yol göstermek için Başkanlığa bağlı merkezi bir örgütün gerekliliği; bu birimlerde çalışan elemanların seçiminde, hizmet edilen alanda eğitim görmüş kişilerin olması gerektiği kararlaştırılmıştır (1972, s. 274'ten akt. Tortop, s.22.) (56). 1984 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelerle, çeşitli bakanlıklarda halkla

ilişkiler hizmeti yapan birimler ‘‘Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği’’ haline getirilmiştir (56).

1.3. İletişim Süreci ve  geleri

Kelime olarak iki kişi arasındaki diyalogu akla getiren iletişim, aslında çok daha karışık bir süreçtir. İnsanların diyalog halinde iken kullandığı dil, jest ve mimikler, bulunduğu mekan, dinlediği müzik, kullandığı markalar ve giyimi, birey ile ilgili olan mesajları iletirken bireyin sosyal statüsünü ve kültürel ortamını da yansıtmaktadır. Yalnız  zel süreç olarak düşünülmemesi gereken iletişimin etkisinin farkına varılması, bir yandan bu alanda yapılan çalışmaları hızlandırırken, diğer taraftan iletişim farklı disiplinler içinde bilinçli ve planlı kullanımına neden olmaktadır (38).

Reitz (1977), İletişim sürecini, kaynak, verici, kodlama, kanal, alıcı, kod çözümleme ve geri d n tten oluşan bir süreç olduğundan bahsetmiştir. Bununla birlikte iletişim sürecinin temel ögeleri bilgi veren ve alan olmak üzere iki tanedir. Ancak iletişime yön veren ve kurulacak iletişimin niteliğin belirleyen en önemli  ge bilgiyi aktarandır. Gerek bilgiyi aktaranın gerekse alanın sahip olduğu bilgi, beceri, tutum ve amacı bilginin doğru biçimde algılanmasının etkileyebilmektedir (Akt. Celep,1992),(55).

İnsanlar günlük yaşantısında iletişim sürecinin birçok şekliyle karşı karşıya kalmaktadır.  rnek verecek olursak düşünme, kendi kendine konuşma vb. kişinin kendisiyle iletişimde olduğu kişisel iletişim süreci, bir kişinin bir diğer kişiyle olan kişiler arası iletişim süreci, bir kişinin diğer kişilerle aynı fiziksel ortamda gerçekleştirdiği grup iletişimi, bir iletişimcinin çok sayıda insanla gerçekleştirdiği iletişimi ise kitle iletişimidir (38).

Bir vakanın düzenli olarak birbirini izleyen değişmelerle gelişip, başka bir olaya dönüşmesine süreç denir. İletişim de bireyin doğumundan ölümüne kadar geçen zamanda biyolojik gelişimine, kültürel ve toplumsal çevresindeki ilişki ve etkileşimlerine koşut olarak sürekli gelişen, değişen ve buna karşılık bireyi de değiştiren bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca insanın değişik durumlarda yürüttüğü iletişimlerin her biri süreç gibi işlemekle beraber genel iletişim sürecinin de bir aşamasını oluşturmaktadır (65). Gürgen (1997, s.14)’e göre, İletişim kuranlar arasındaki etkileşimin nereden başlayıp nerede bittiğini belirlemek zor olduğundan dolayı, iletişim sürecinde de berili bir başlangıç ve sondan bahsedilmesi oldukça güçtür. Bu çok karmaşık olan süreçte bireylerin etkili bir iletişim kurulan konu üzerindeki bilgi ve tecrübe örgütün kültürel özelliklerine ve değerlerine bağlı olarak değiştiğinden bahsetmiştir (35).

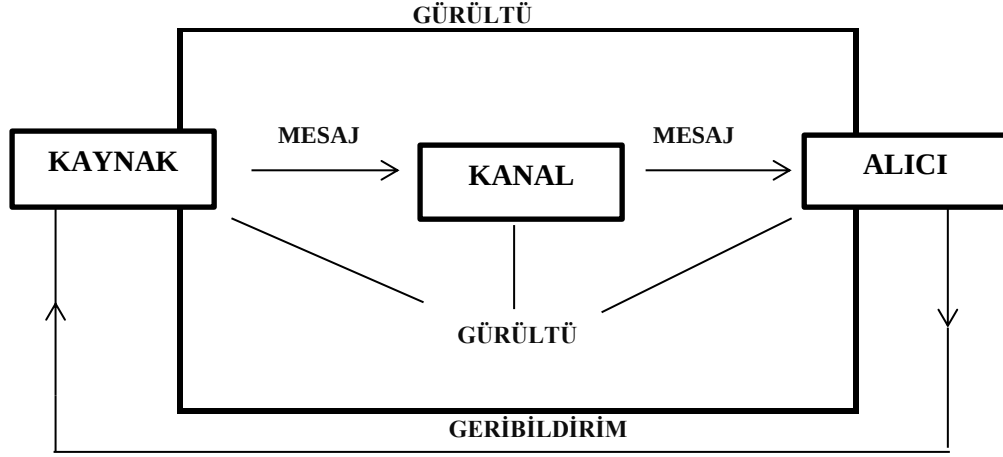
İnsanlar temel ihtiyaçları olan uyku, yeme, içme ve sevgi gibi iletişime de muhtaçtırlar. Bu hem bireysel hem de sosyal bir ihtiyaçtır (5).

Bu bağlamda, bireyin toplumun bir üyesi olmasını ve diğer insanlarla ilişkilerini iyi seviyeye getirmesini sağlayan temel süreç olan iletişim, beş temel öğeden oluşmaktadır. Bu öğeler , ‘Kaynak, Mesaj, Kanal, Alıcı ve Dönüt’ dür (66).

Ertekin (2002, s.32.)’e göre etkili bir iletişim, halka ilişkilerinin temelini oluşturduğundan iletişimi engelleyen etmenler üzerinde durması gerektiğinden bahsetmiştir (67).

İletişim sürecinde yer alan diğer öğeleri ise (şekil 1) mesaj, kodlama, kod açma, kanal, etkileme, geribildirim ve gürültüdür (35).

Şekil.1. İletişim Süreci Öğeleri

1.3.1.Gönderici (Kaynak)

Demirel ve ark.(2001)'na göre Kaynak, bilgiyi, mesajı ileten birimdir (68).

İletişim, duygu ve düşüncelerini iletmek isteyen bir kaynağı başka bir deyişle bir göndericiyi gerektirir. İletişim sürecini başlatan, mesajları hazırlayan ve alıcıya gönderen birey, grup veya örgüt gönderici olarak tanımlanmaktadır (35 - 69 - 70).

Kitle iletişim sürecinde, iletişimci (kaynak) çoğu zaman sadece görünen kişi değil, onun temsil ettiği kurum veya görüşlerdir. Örneğin bir programda görünen kişi sunucu olmakla birlikte, kanal yönetimi, teknik personel ve programa diğer katılanlar iletişim sürecini etkilemektedir (38).

Başka bir tanıma göre ise gönderici, genellikle diğer kişiye veya kişilere sözlü, yazılı, sözsüz mesaj veya işaret diliyle bir şeyler aktarmaya çalışan kişilerdir (71). Gönderici istenilen mesajı anlamlı sembollere kodlamakla sorumludur (72).

Bu açıdan, iletişim ilk olarak göndericinin zihinsel sürecinde başlar. Gönderici, öncelikle amacını belirler, daha sonra iletilecek mesajı duygu,

düşünce ve bilgisini kullanarak hem kendinin hem de anlayabileceği sembollere dönüştürür ve bir kanal vasıtasıyla alıcıya gönderir (36 – 35 - 73).

Öğrencilerine derste sunum yapan bir öğretmen, öğretmenlere yönetsel konularda bilgi veren bir yönetici, arkadaşlarıyla sohbet eden bir öğretmen kaynak konumunda bulunabilmektedir. Eğitim örgütlerinde herkes birbiriyle o veya bu şekilde iletişimde bulunmaktadır. Bu açıdan, okul içerisinde iletişim, çalışanların işlerinin eş güdülenmesine yardımcı olan bir süreç olarak önem kazanmaktadır (74).

Preston'a göre iletişimde en büyük sorumluluk, iletişimi başlatan ve mesajı alıcıya gönderen kaynağa aittir (75). Kaynağın etkili bir iletişimi gerçekleştirebilmesi, iletişim becerisine, bireyin tutumuna, bireyin iletişim kurduğu konuya ilişkin deneyim ve bilgisi ile toplumsal, kültürel etkenlere bağlı olarak değişmektedir (35).

Bu durumda, gönderilecek mesajın saptanması ve anlaşılır hale getirilmesi gönderici tarafından özen gösterilmesi gereken bir konu haline gelmektedir (76).

Sabuncuoğlu ve Tüz (2001) ise, göndericinin görevi olarak gönderilecek mesajın belirlenmesi ve anlaşılır hale getirilmesi olduğunu belirtmiştir. Amaç belirleme ve mesajı kodlama göndericinin zihinsel sürecinde gerçekleşen olaylar olduğunu ifade etmiştir (69).

1.3.2.Amaç

Amaç belirleme, iletilecek fikirlerin, mesajların veya bilgilerin geliştirilmesi sürecidir (74).

Erdoğan (2000), göre iletişimde birinci basamak göndericinin iletmek istediği fikri oluşturmaktır (76). Bu açıdan, amaç belirleme iletişim sürecine yön veren anahtar bir basamak konumundadır (77).

1.3.3. Kodlama (Şifreleme)

Newstrom ve Davis'e (1993), göre iletişim sürecinin ikinci basamağı iletilecek mesajın uygun kelimelerle, şekillere veya başka sembollere kodlanması aşamasıdır. Bu aşamada gönderici, öncelikle mesajı nasıl göndereceğini belirler ve sembollerin kullanılacak kanala uygun olmasını sağlar (77).

Gürgen (1997)'e göre Kod, insanlara anlamlı gelecek şekilde yapılandırılan simgeler ya da semboller olarak tanımlamaktadır (35). Bir başka tanıma göre ise; anlamların gönderilmek istenen mesajlara dönüştürmesi şeklinde ifade edilmiştir (78).

Daha ayrıntılı bir ifadeyle; şifreleme, göndericinin bilgi, düşünce ve duygularından oluşan amacını alıcı tarafından anlaşılabilir sistematik sembollere ya da mesajlara dönüştürme ve iletmeye hazır hale getirme sürecidir (35 – 79 – 70 - 80).

Kodlama göndericinin iletmek istediği fikirleri sembolleştirir. Bazen sözcük, bazen jest ve mimik, bazen de resim veya şekil olabilen semboller yalnızca mesajların iletilmesi amacıyla oluşturulur. Zira sembolleştirilememiş zihinsel süreç niteliğindeki anlamlar iletilemez. Sembollere yüklenen anlamlarla ilişkili olarak gönderici ve alıcı arasındaki uyumun derecesi ne kadar yüksek olursa mesajın istenilen biçimde anlaşılması da o derece yüksek olur (74).

Bu açıdan, okul yöneticilerinin hem kendileri için hem de karşısındakiler için ortak anlam taşıyan semboller seçmesi önem taşımaktadır (74).

1.3.4. Mesaj

Gökçe (1998, s.164)'e göre mesaj, aktarılmak istenen şeydir. Mesaj; duygu, düşünce, bilgi, olay olabilir. Mesaj, konuşmacı ile dinleyici, kaynak ile hedef kitle arasındaki ilişkiyi sağlayan temel ögedir (81).

Gürgen (1997), Duygu, düşünce ya da bilginin kaynak tarafından kodlanmış biçimi olarak tanımlanabilen mesaj, göndericinin iletilmek üzere hazırladığı görsel, işitsel veya hem görsel hem de işitsel simgelerden oluşmuş somut bir ürün, olmakla birlikte iletişim sürecinin kalbi niteliğinde olduğunu ifade etmiştir (35).

Alıcının hazır bulunuşluk düzeyi, mesajın açıklığı, karmaşıklığı, uzunluğu ve bilginin nasıl organize edildiği gibi etkenler mesajların algılanma şeklini ve düzeyini etkilemektedir (71). Mesajların anlamları, bireylerin duygu, düşünce, değer ve davranışlarını yansıtır (78).

İletişim kuramının en önde gelen kurallarından biri, bir ‘mesajın ‘anlaşılabilirliğin’ basitliğine bağlı olduğudur. Mesaj’ ne kadar basit ise o kadar kolay anlaşılır. Mesajın karmaşıklaştığı oranda ‘anlaşılabilirliği’de tehlikeye girer. Bir mesajın basitliği ya da karmaşıklığı ise iki ayrı ögeye bağlıdır. Ögelerden biri; niceliksel, yani sayısaldır. Öteki ise nitelikselidir. Yani mesajın taşıdığı kavramın özelliğine ilişkindir. Niceliksel açıdan, basitlik ya da karmaşıklık, mesajın kaç öge içerdiğine bağlıdır. Tek bir kavrama dayalı mesaj daha basit, birden çok kavram üzerine kurulu mesaj ise daha karmaşık olacaktır. Niteliksel açıdan basitlik ya da karmaşıklık ise, kavramın somut ya da soyut oluşuna göre değişir. Somut kavramlar daha basit soyut kavramlar ise daha karmaşık mesajlar oluştururlar. Örneğin ‘taş’ ile ilgili bir mesaj daha basit, ‘nefret’ ile ilgili bir mesaj ise daha

karmaşıktır. Soyut kavramlar açısından; duygular, ilişkiler, düşünceler, hep mesajı karmaşık yapan öğeler arasında sayılabilir (82).

Bu açıdan mesaj, göndericinin alıcıda ortaya çıkarmak istediği istendik duygu ve düşünceler olarak da tanımlanabilir (83). Nelson ve Quick (1995)'e göre; mesajların, iki temel yönü vardır. Birincisi; mesajın içerik yönüdür. Mesajın içeriği mesaj göndermek için seçilen kelimelerde, fikirlerde, sembollerde ve kavramlarda saklıdır. Duygusal yön ya da mesajın etkisi ise yoğunluk, şiddet, güç, tavır ve bazen iletişimcilerin el kol hareketlerinde saklıdır. Mesajın bu yönü, içerik yönüne neşe, öfke, korku ve acı gibi duygusal ifadeleri ekleyerek mesajı zenginleştirir, daha açık ve anlaşılır hale getirir (83).

Gürgen (1997), ise mesajları içerik ve yapı yönünden ele almaktadır. İçerik, anlamla; yapı ise simge ve kodlarla ilgilidir. İletişimde işlenecek duygu, düşünce ve bilgilerin seçilmesi ve hazır hale getirilmesi için mesajın içeriği konusunda dikkat edilmesi gereken noktalar olduğunu belirtmiş. Öncelikle mesajı oluşturacak içeriğin açık ve seçik biçimde belirlenmesi gerektiğini bu anlamda alıcının özellikleri dikkate alınmadan hazırlanan bir mesajın başarısız olacağını belirtmiştir (35).

Mesaj, yazılı veya sözlü olarak bir kanal vasıtasıyla onu çözecek ve anlamını yorumlayacak alıcıya gönderilir. Ancak, alıcı her zaman mesajı göndericinin amaçladığı şekilde anlamayabilir (72).

Gürgen (1997) ise bu durumun iletişimde sorunlara neden olacağını ve kişiler arası iletişim sorunları genellikle anlam uzlaşmazlığından kaynaklandığını belirtmiştir (35). İletişimin iyi bir süreçte gerçekleşmesi için mesajın bir anlamının olması gerekir. İletişimde, mesajda yer alan simgelerin alıcılar

tarafından anlaşılır olması gerektiği; aksi takdirde, iletişimin bir gürültü olmaktan ileriye gidemeyeceği söylenebilir. Mesajlar, bir iletişim aracı ile iletildiğinde uygun aracın seçimi, seçilen araca uygun şekilde mesajın kodlanması, mesajların yapısına dikkat edilmesi, iletişim becerisi ile ilgili konular arasında yer almaktadır (35).

Bu bağlamda, mesajın dili ve içeriği sağlıklı bir iletişim süreci açısından büyük önem taşımaktadır. Mesajın dili açık, net ve kesin olmalıdır. Mesajın içeriği yani iletilmek istenen bilgi ve düşünceler ise yanlış yoruma sebep olmayacak şekilde aktarılmalıdır. Alıcının eğitsel, sosyal ve diğer özelliklerine uygun olacak şekilde mesajın hazırlanmasına gerekli özen gösterilmelidir (27 - 69).

1.3.5.Kanal

Cüceloğlu (2006, s.73)'na göre kaynak ve hedef unsurlar arasında yer alan ve işaret haline dönüşen ayrıca mesajın gitmesine olanak sağlayan yola verilen addır (6) . Fiske (1996, s.35)'ye göre kanal sinyallerin aktarıldığı fiziksel araçlardır (84).

Gürgen (1997)'e göre İletişimin gerçekleşmesi için mesajın gönderilmesi ve alıcılar tarafından alınması gerekir (35). Gönderici ve alıcı arasında mesajın iletilmesi ise kanal vasıtasıyla gerçekleşir (73).

Schermerhorn (1996)'a göre etkili iletişim gönderilen mesajın amacı ile alıcının yorumladığı anlamın aynı olduğu durumda gerçekleşir. Bu açıdan, etkili bir iletişim kanallarının seçimi büyük önem taşımakta olduğundan bahsetmiştir (72).

İletişim kanalları genel olarak kişiler arası ve kitle iletişimi olarak iki ana başlık altında toplanabilir. Kişiler arası iletişim kanalları, gönderici ile alıcının yüz yüze gelmesi durumunda kullanılan kanallardır. Kitle iletişim kanalları ise gönderici tarafından şifrelenen mesajın, televizyon, radyo, gazete, genelge ve örgüt içi bültenler gibi kitle iletişim araçları ile gönderilmesi gerekir (35 - 69).

Schermerhorn (1996) ise; Verimli iletişimin oluşması için kaynakların en az tüketildiği durumlarda gerçekleşeceğini belirtmiş. Zaman, iletişim sürecinde önemli bir etkidir. Yöneticiler, yüz yüze görüşmek yerine bazen zamandan kazanmak için yazılı mesajlar, elektronik postalar, mektuplar gönderirler. Yöneticilerin karşılaştığı sorunlardan birisi de verimli olan her zaman etkili olamayacağıdır. Elektronik posta ve bülten gibi düşük maliyetli kanallar zamandan tasarruf sağlayabilir ancak, bazen herkesin mesajın içeriğinden aynı şeyi anlamalarını sağlayamaz. İş görenlerle bire bir görüşmeyi tercih eden yöneticiler iletmek istedikleri mesajı tam olarak karşısındakilere anlatabilir veya onların istenilen mesajı anlamalarını sağlayabilir. Ancak, bu durum yöneticilere zaman açısından daha maliyetli olabileceği yönünde görüş belirtmiştir (72).

Erdoğan (2000), Etkili bir iletişim için kanallar, kısa ve doğrudan olmalı; düzenli işlemeli ve denetlenebilmelidir. Zira kanalın uzun olması mesajın içeriğini değiştirebilir (76). Bu açıdan, kanal seçimi büyük önem taşımaktadır. Hangi kanalın seçileceği iletişimin amaçlarına, alıcının özelliklerine ve zaman ve mekan sınırlılıklarına bağlı olarak değişmektedir. Genellikle, duyuların doğrudan ve anında uyarılması da iletişimin etkinliği ile doğru orantılıdır. İletişim sürecinde ne kadar çok duyu organı iletişimin gerçekleşmesi için işe koşulursa, iletişim o kadar

etkili olur. Zira iletişim kanalları, duyu organlarını uyarabilen ve belli fiziksel özellikleri olan araçlardır (35 - 69).

1.3.6. Alıcı

Cüceloğlu (2006, s.73)'na göre; Kaynağın mesajı ilettiği hedeftir. Alıcı, işaret biçiminin dönüşmüş kanalda gelen mesajları alan ve merkeze aktaran öge olarak ifade etmiştir (6).

İletişim olayının tamamlanabilmesi için alıcının mesajı alması ve doğru anlaması gerekmektedir. Bu açıdan, alıcı mesajı çözümlemeye ve anlamlandırmaya hazır olmalıdır (71). Örneğin; zevkli bir futbol maçını düşünen birisi bir araştırma raporuyla ilgili olarak söylenenlere yetersiz ilgi gösterebilir ve bu durumda iletişim sürecinde kopukluklara neden olabilir (73).

İletişim sürecinde kaynağın, mesajı gönderdiği hedef kitle; birey, grup ya da örgüt alıcı olarak tanımlanabilir (85 - 35). Gelen mesaj alıcı tarafından kendi anlayış, yetenek ve çıkarlarına göre değerlendirilir. Ancak, alıcının mesajı anlayabilmesi, yorumlayabilmesi (83) ve önyargısız olarak değerlendirebilmesi etkili iletişim açısından büyük önem taşımaktadır (27 - 69).

Ayrıca, alıcının iletişime etkin katılımı yüz yüze iletişimde yüksek olmasına karşın; kitle iletişim araçlarıyla gerçekleştirilen iletişimde ise oldukça sınırlıdır. Bu nedenle alıcının tanınması, özelliklerine uygun mesaj hazırlanması ve kanal seçimi iletişimin etkinliği açısından önemlidir (35).

1.3.7. Kabul (Alma)

Kanal vasıtasıyla iletilen mesajın alıcı tarafından kabul edilmesi aşamasıdır. Sözlü mesajları alma aşamasında alıcının iyi bir dinleyici olması,

yazılı mesajların içeriğini algılayabilme konusunda ise dikkatli bir okuyucu olması gerekmektedir (74 - 77).

Alıcı mesajı aldıktan ve şifresini çözdükten sonra, kabul etme veya reddetme hakkına sahiptir. Gönderici, mesajlarının alıcı tarafından kabul edilmesini ve bu mesajın istediği davranışlara dönüşmesini arzu eder. Ancak, alıcı iletişim sürecinde mesajın alınmasını, alınmamasını veya bir kısmının alınması konusunda önemli derecede kontrole sahiptir. Mesajın doğruluğu, göndericinin otoritesi ve alıcının davranışları gibi bazı etkenler alıcının kabul etme kararını etkileyebilmektedir (77).

1.3.8. Şifre Çözme

Şifre çözmeyi, alınan mesajın alıcı tarafından algılandığı şekilde anlamlandırılması ve yorumlanması sürecidir (74 – 87 – 77- 80).

Başka bir ifadeyle, gönderici tarafından iletilen sembollere anlam yükleme işidir. Anlam iletilemez ve alınamaz (88). Bu yüzden, alıcı anlamı değil sadece iletilen mesajı alır ve ona şifre çözme süreciyle anlam yükler (74).

Alıcının mesajı anlayabilmesi için mesaj içeriğinin başka bir deyişle şifrelenen mesajın çözülmesi gerekmektedir. Mesajın çözülmesi, alınan şifrelerin istenilen anlamlar gelecek şekilde alıcı tarafından kişisel çevirimidir. Ortak dil kullanımı, mesajın gönderildiği anlama gelecek şekilde alıcı tarafından çözülmesine olanak sağlayabilir (78).

İletişim engelleri, iletişim sürecinin her aşamasında ortaya çıkabilmekle birlikte şifre çözme aşamasında daha yaygın olarak ortaya çıkmaktadır (74). Hellriegel ve Woodman (1995) ise mesajların çözülmesi sırasında karşılaşılan

sorunların kültürler arası iletişim süreçlerinde sık sık engel teşkil ettiğini belirtilmektedir (78).

Newstrom ve Davis (1993)' e göre eğer, alıcının mesajdan çıkardığı anlam ile göndericinin mesaja yüklediği anlam tutarlılık gösterirse iletişimi başarıya ulaştığı söylenebilir. Bu açıdan, alıcının şifre çözme aşamasındaki hazır bulunuşluk düzeyi büyük önem taşımaktadır. Zira iletişimde tam olarak istenilen şey, mesajın gönderildiği şekilde anlaşılmasıdır. Örneğin, gönderici geometrik bir kare şeklini iletir ve alıcı bunu çember olarak çözümlerse mesaj gönderilmiş olur, ancak istenilen anlamlandırma gerçekleşmemiştir (77).

Özetle, iletişimin başarısı mesajın alıcı tarafından çözümlenmesine yani şifresinin çözülmesine bağlıdır. Bu durum alıcı ile göndericinin ortak duygu, düşünce, anlayış ya da kısaca ortak yaşantılara sahip olmalarını gerektirir. Ortak yaşantı ve deneyimlerin bir yansıması olarak iletişimde ortak bir dilin kullanılması da şifre çözmenin etkili şekilde gerçekleşebilmesini sağlar (35).

1.3.9. Değişme

İletişimin amacı mesajın alıcı tarafından paylaşılmasını ve alıcıda istenilen değişmeyi sağlamaktır. Yani gönderenin isteği doğrultusunda alıcının davranış değişikliğinde bulunmasıdır (76 - 35).

Değişme, iletişim sürecinin hem son hem de kritik bir basamağıdır. Artık, bu basamakta istenilen değişimin gösterilip göstermemesi büyük oranda alıcının kontrolündedir. Ayrıca, bu aşamada mesajın alındığı ve anlaşıldığıyla ilgili olarak alıcı tarafından göndericiye geri bildirimde bulunulması büyük önem taşımaktadır (74 - 77).

Sonuç olarak, iletişimin alıcıda oluşturduğu etkiler, alıcının bilgi düzeyinde, tutumunda ve davranışlarında ortaya çıkan değişimler olarak belirtilebilir. Göndericinin planladığı gelişme ve değişimin, alıcının davranışında ortaya çıkıp çıkmaması, iletişimin etkisini ve başarısını gösteren bir ölçüt olarak değerlendirilebilir (35).

1.3.10. Geri Bildirim

Ülger (2003, s.83)'e göre geri bildirim; Kaynağın alıcıya mesajı ilettikten sonra mesajın anlaşılıp, anlaşılamadığı konusunda alıcını gösterdiği tepkidir. Çift yönlü iletişim bu gerçeğe dayanır (89).

Geri bildirim, alıcının göndericiye mesajla ilgili bir tepkide bulunması (83) ya da alıcının, göndericinin mesajına verdiği yanıt olarak tanımlanabilir (35).

Geri besleme; kaynağın gönderdiği iletiye karşılık hedefin verdiği yanıtı iletir. Diğer bir ifadeyle; kaynak tarafından hedefte medyada gelecek tepkinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi sürecidir. Böylece kaynak, hedefin iletiyi nasıl yorumladığını ve yanıtladığını öğrenebilmektedir. Geri beslemenin en önemli görevi; iletişim sürecinin sağlıklı işlenmesini sağlamaktadır (90).

İletilen mesajların karmaşıklığı arttıkça ve bunun bir sonucu olarak da anlaşılması zorlaştıkça gönderici ve alıcı arasında çift yönlü etkileşime duyulan ihtiyaç artmaktadır. Gerçekleşen bu çift yönlü etkileşim aslında bir geri bildirim sürecidir. Bu süreç daha fazla gerçekleştikçe mesajla iletmek istenen içeriğin alıcı tarafından anlaşılması kolaylaşmakta ve iletişimin etkinliği artmaktadır (91).

Aynı zamanda, geri bildirim göndericinin mesajını alıcının gereksinimlerine ve tepkilerine uygun hale getirmesine ve alıcının iletişime katıldığı duygusunu yaşamasına yardımcı olur. Geri bildirim bir başka işlevi de

göndericiye iletişimi başarısı hakkında bilgi vermesidir. Böylece, göndericinin kendisini ve mesajlarını değerlendirmesine olanak sağlanmış olur (35). Bu bağlamda geri bildirimin amacının, mesajın göndericinin hedeflediği şekilde anlaşılıp anlaşılmadığını doğrulamak olduğu söylenebilir. Bu amaçla alıcı, göndericiye mesajın alındığını ve mesajın anlaşılma derecesini gösteren bir mesaj gönderir (92).

Geri bildirim olmaksızın bir mesajın iletilip iletilmediğini veya anlaşılıp anlaşılmadığını anlamanın ve alıcının tepkisini öğrenmenin zor olduğu söylenebilir. Eğer, alıcı göndericinin istediği şekilde tepkide bulunur ve istendik davranışları sergilerse mesajın tatmin edici şekilde iletildiği söylenebilir. Kişiler arası iletişimin etkililiği iki kişi arasında iletilen mesajların karşılıklı değiş tokuşunu gerekli kılmaktadır. İletişimi gerçekleştiren kişiler sırayla gönderici ve alıcı olmaktadır (71). Geri bildirim sayesinde iletişim döngüsü sağlanmış ve çift yönlü iletişim gerçekleştirilmiş olur (83 - 77).

Geri bildirim, olumlu veya olumsuz olabilmektedir. Olumlu geri bildirim, göndericiye iletişimin amacının gerçekleştirildiğini, olumsuz ise gerçekleştirilmediğini bildirir. Alıcının olumsuz geribildirimde bulunması durumunda göndericinin planladığı sonucu elde edebilmesi için değerlendirme yaparak mesajını tekrar kodlaması ve iletmesi gerekir (35).

Rudawsky ve ark. (1999)'na göre, olumsuz ve yıkıcı nitelikteki geribildirimler kişiler arası çatışmalara da neden olabilmektedir. Negatif geri bildirimlerin sonuçları üzerine yapılan bir araştırmada olumsuz duyguların çekişmeleri tetiklediği; yakın ilişkilerin ise işbirliğini arttırdığını bulunmuştur (93).

Zira geri bildirim her zaman işitsel mesajlar niteliğinde olmayabilir. Mesajı alan kişinin jestleri, mimikleri ve davranışları da birer geri bildirim olabilir. Özetle, geri bildirim, karşınızdakilere yaptığınız veya söylediğiniz bir şey hakkında ne hissettiğinizi söyleme sürecidir. Yöneticilerin düzenli olarak karşısındaki kişilere geri bildirim verme durumunda bulundukları düşünülürse geri bildirim verme yöneticiler için vazgeçilemez bir beceridir. Bu açıdan, yöneticiler verecekleri geri bildirim anlaşılabılır, kabul edilebilir ve inandırıcı olmasına özen göstermelidirler (72).

1.3.11. Gürültü

Kocabaş (1999, s.18)'a göre gürültü; İletişim sürecinde öngörülmemiş, istenmeyen ve iletişim kötü işlemesine ya da tümüyle engellenmesine neden olan şeylerin tümüne verilen addır. İletişim sürecinde, iletişimin niteliğini bozan her şey gürültüdür. Bu nedenle gürültü ve gürültü kaynağının belirlenmesi, ortadan kaldırılması, ya da azaltılması oldukça önemlidir (90).

Gürültü gibi ilgi ve dikkat dağıtıcı şeyler iletişim süreci üzerinde her zaman kötü bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, gürültünün alıcının duygu, düşünce ve davranışlarını da içeren ve iletişimi bozan şeyler olduğu söylenebilir. Makine vızıltıları, çalışanların birbiriyle olan telefon konuşmaları veya yüksek sesli müzik, örgütlerde ortaya çıkan gürültülere örnek olarak verilebilir. Ancak, gürültü her zaman işitsel engeller şeklinde olmayabilir. Bazen iş stresi, korku, kararsızlık veya taraf tutma şeklinde ortaya çıkabilmektedir (71).

Bursalioğlu (2002, s.116)'na göre bir örgüt içinde çıkabilecek diğer gürültü çeşitleri ise şunlardır;

- **Psikolojik gürültü:** Verici ve alıcının görüş çerçeveleri; duygu, heyecan ve saplantılardır.
- **Semantik gürültü:** Konuşma ve yazı dilindeki karışıklık veya inceliklerin neden olduğu sorunlar.
- **Statü gürültüsü:** Gönderici ve alıcının soysal ve formel statüleri; akademik ve mesleki gelişimleri.
- **Korunma gürültüsü:** Göndericinin savunma mekanizmaları.
- **Alan gürültüsü:** İletişim merkezleri ile birimleri arasındaki uzaklık.
- **Hiyerarşik gürültü:** Üst-ast ilişkilerinde çatışmalar, yetkinin aktarılma dereceleri, kontrol alanının büyüklüğü ve düzensiz bilgi akımı.
- **Uyutma:** Karar sürecine katılamayan iş görenlerin talimatları savsaklaması veya önemsiz sayması.
- **Sınırlama:** Örgütün amaçları ve görevleri gereği, bazı kapsamın sınırlanması veya gizli tutulması (94).

İletişim sürecinde bu işlemler olmadan, sürecin verimli çalışması imkansızdır. İletişim sürecinde kaynağın alıcı ile ilgili tüm beklentilerine ‘beş aşama kuralı’ denir. Bunlar şöyledir: (Güney 2007, s.291)

Alıcının;

- Mesajı alması
- Mesajı anlaması
- İletişimi kabul etmesi
- Eyleme geçmesi

- Geri besleme sağlaması olarak belirtilmiştir (95).

1.3.12. Çevre

İletişim tam olarak anlaşılabilmesi mesajın iletildiği ve alındığı çevreyle ilgili bilgi sahibi olunmasını gerektirmektedir (71). Zira çevre gönderilen mesajın alınmasını ve anlamlandırılmasını etkilemektedir (96). İletişim süresince çevre bazen bir yönetici odası, bazen de personelin dinlenme odası olabilir. İletişimi etkileyen anahtar özelliğe sahip çevresel faktörlerden birisi de örgüt kültürüdür. Örneğin, tartışma doğurabilecek mesajların güven ve saygının yüksek olduğu durumlarda iletilmesi daha kolay olacaktır (71).

İletişim sürecinin ve dolayısıyla iletişim sisteminin ana yapılarını verici kişi (iletişimi başlatan kişi), anlam kodlama, mesaj, iletişim biçimi, gönderme becerileri, alıcı kişinin özellikleri ve geri bildirimden oluştuğunu belirtmektedir (97).

Bütün iletişimlerde anlamın kodlandığı bir mesaj, bunu gönderen bir verici ve mesajın kodunu açan bir veya birden fazla alıcı vardır; iletişim süreci içerisinde insanlara düşünce ve duygularını aktarma girişiminde bulunan, kendi duygu ve yaşantılarını, alıcı durumunda olanların bütün duygularına ulaşabilecek biçime getirmeye çalışan kişiye verici kişi denmektedir. Dolayısıyla iletişimi başlatan kişi verici kişidir (97).

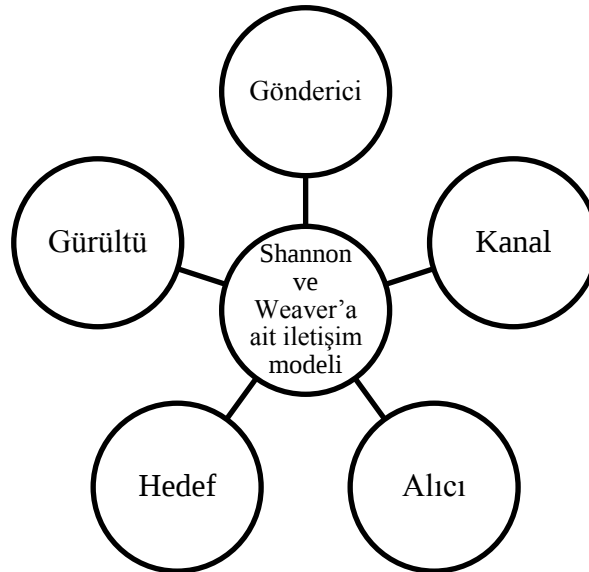
Baltaş ve Baltaş (1999)'a göre; iletişim sürecindeki iletilecek mesajın kodlanmasını etkileyen üç temel faktör vardır. Bunlar; ilişkinin biçimi, ilişkinin bağlamı ve ilişkinin amaçlarıdır. Toplumda kişilerin üstlendiği roller, bulundukları statü ve durum, ayrıca yer, zaman, yaş gibi faktörler anlamın kodlanmasını etkileyen özelliklerdir. Bununla birlikte, olumlu iletişimde ve

iletişimin etkin biçimde sürdürülmesinde ilişkinin amacı da çok önemli bir rol oynamaktadır. Verici kişi ile alıcı kişinin amaç ve ilgileri anlamın kodlanmasını belirleyen temel özelliklerdir (97).

1.4 İletişim Modelleri

İletişimin ile ilgili birçok tanım yapılmasının yanı sıra bu bilgileri somut biçimde açıklamak amacıyla birçok iletişim modeli geliştirilmiştir. Bu iletişim modellerinden Shannon ve Weaver'a aittir. şekil-2'de olduğu gibi 5 temel unsurdan şekillenmektedir.

şekil 2. Shannon ve Weaver'ın iletişim modeli

şekil–2. Shannon ve Weaver'ın iletişim modeli (akt. Deniz 2003), (98).

Shannon ve Weaver'a göre gürültünün neden olduğu iletişim sorunları şunlardır;

- a) Teknik Sorunlar:** Bu sorunlar iletilen mesajın kusursuz bir şekilde iletilememesinden kaynaklanan sorunlardır.

b) Anlamsan Sorunlar: Oluşturulan mesajların dönüştürüldüğü simgelerin, gerçek anlamı ne kadar temsil ettikleri ile ilgili olan sorunlardır.

c) Etkilik Sorunları: Deniz (2003)'e göre Shannon ve Weaver iletişimde temel amacın karşıdaki kişiyi etkilemek, onun davranışlarını yönlendirmek olduğunu ifade eder. Etkililik sorunu, iletilen mesajların istenen davranışların ortaya çıkmasında ne derece etkili olduğu ile ilgilidir (akt. Deniz 2003), (98).

1.4.2. Lasswell (1948)'in iletişim modeli

Diğer bir iletişim modeli ise Lasswell (1948)'e aittir. Bu modelde iletişim sürecinin tanımlanabilmesi için bazı sorulara yanıtlar alınması gerektiği söylenmektedir (akt. Yılmaz 2004), (99).

Tablo I- Lasswell (1948)'in iletişim modeli (akt. Yılmaz 2004) (99).

Lasswell'in iletişim modeli				
Hangi Etkiyle? (Etki)	Hangi Kanaldan? (Kanal)	Kime? (Alıcı)	Ne Söylüyor? (İleti)	Kim? (Gönderici)

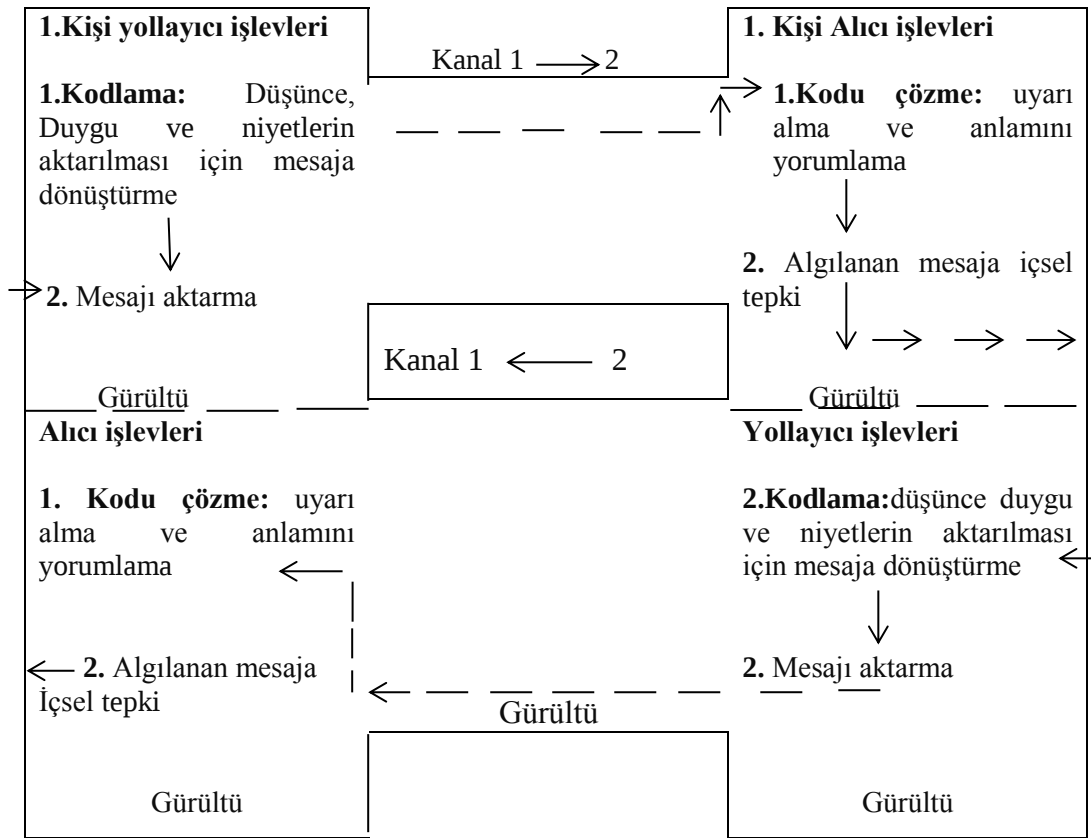
Lasswell (1948)'in bu basit modeli, iletişimle ilgili tartışmaları düzenlemek ve iletişim araştırmalarının farklı yönlerini ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır (akt. Yılmaz 2004) (99).

Bu işlevsel bölümlerdeki kavramlar kodlayıcı, yorumlayıcı ve kod açıcıdır. Kodlama işlevi, göndericide, kod açma işlevi ise alıcıda aynı işleve sahiptir (100).

1.4.3. Johnson (1993)'ın kişilerarası iletişim modeli

Diğer bir iletişim modeli ise Johnson (1993)'ın kişilerarası iletişim modelidir. Bu model hem çift yönlü hem de döngüsel olması nedeniyle diğer modellerin sınırlılıklarını taşımaktadır (100). Johnson (1993)'ın modeli Şekil-3'da gösterilmiştir.

Şekil-3. Johnson (1993)'ın kişilerarası iletişim modeli

Johnson'un iletişim modelinde iki insan arasında iletişimin meydana gelmesi için 7 aşamadan geçilmesi gerekmektedir. Bu aşamalar şunlardır;

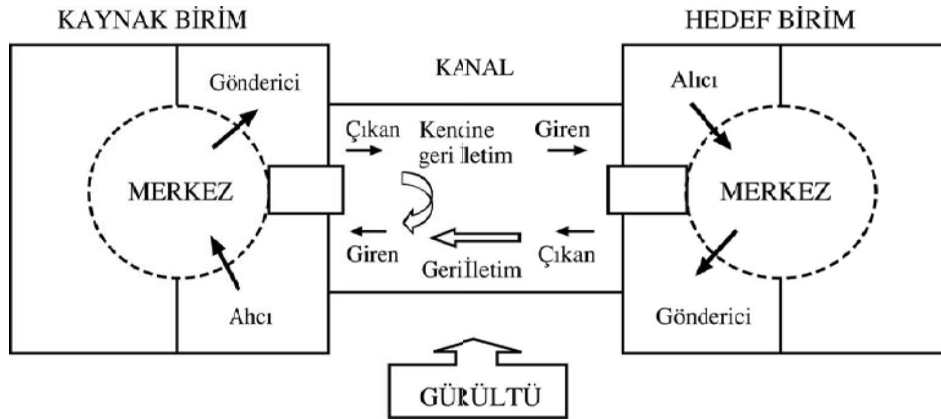
- Mesajı gönderenin amaçları, düşünceleri, duyguları ve karar verdiği davranış mesajın içeriğini etkiler.
- Göndericinin amaç, duygu ve düşüncelerini mesajda şifrelenerek uygun bir şekilde oluşturulur.

- Gönderici tarafından mesaj alıcıya gönderilir.
- Mesaj kodlanır.
- Alıcı mesajın kodunu çözerek anlamını yorumlar. Alıcının mesajı yorumlaması, mesajın içeriğini nasıl anladığına bağlıdır.
- Alıcının yanıtı yorumladığı mesaja ilişkindir.
- Gürültü, iletişim sürecine karışan, iletişimi bozabilecek herhangi bir öğe olarak kabul edilmektedir. Gönderici için gürültü, mesajı ifade ediliş biçimi, dilin uygunluğu, bakış açısı ve tutumları olabilir. Alıcı içinse geçmişi ve süreci çözümlemesini etkileyen yaşantıları olabilir (100).

1.4.4. Cüceloğlu (2006)'nın kişilerarası iletişim modeli

Cüceloğlu (2006), tarafından tasarlanan iletişim modeli de doğrudan kişilerarası iletişimi açıklamaya yönelik olması nedeniyle önemli bir modeldir (6).

Şekil-4. Cüceloğlu (2006)'nın kişilerarası iletişim modeli

Şekilde iki kişiden oluşmuş iletişim modelinde, kişilerden biri kaynak, biri de hedef birimi oluşturmaktadır. Bu iki birim arasında mesajların gidip gelebileceği bir kanal vardır. Kaynak ve hedef birimlerin her ikisi de insan olduğu için yapı ve fonksiyon bakımından birbirlerine benzemektedirler. Her birimde bir

merkez, gönderici ve alıcı vardır (6). Cüceloğlu'nun modelinde Shannon ve Weaver'in modelinde olduğu gibi gürültü faktörü önemli bir yer tutmaktadır.

Cüceloğlu (2006,) iletişim sürecindeki gürültüyü kendi içerisinde üç gruba ayırmıştır. Bunlar;

- **Fiziksel gürültü:** Kanalda yer alan gürültüdür. Öğretmen sınıfta konu anlatırken dışarıda sürekli araba gürültüsünün olması bu gürültü tipine örnektir.
- **Nöro-fizyolojik gürültü:** Göndericideki ya da alıcıdaki konuşma, görme veya işitme bozuklukları bu tür gürültüye örnek verilebilir.
- **Psikolojik gürültü:** Kaynakta ya da alıcıda yer alan psikolojik engeller bu gürültü türüne yol açar (6).

1.5. İletişim Türleri

Literatürde çeşitli iletişim sınıflamaları yapılmıştır. Bunlardan bir tanesi de Chaffe ve Berger (1987)'in yaptığı sınıflamadır. Bunlar;

- Kitle iletişim
- Örgüt içi iletişim
- Kişi içi iletişim
- Kişilerarası iletişim (akt. Dökmen. 2004), (16).

1.5.1. Kitle iletişim

Kitle iletişimi uzmanlaşmış grupların geniş, heterojen ve farklılaşmış izleyicilere sembolik içerik yaymak üzere teknolojik aygıtları (basın, radyo, film, vs.) hizmete soktuğu kurum ve tekniklerden meydana gelir (101). Diğer bir anlatımla “bir takım bilgilerin/sembollerin, bir takım hedefler tarafından

üretilmesi, geniş insan topluluklarına iletilmesi ve bu insanlar tarafından yorumlanması sürecine ‘kitle iletişimi’ adı verilir” (16).

Kitle iletişiminde kaynak ve hedef birimler karşı karşıya gelmezler; dergiler, film, radyo ve televizyon kitle iletişimin kanallarının oluştururlar ve bu kanallar aracılığıyla bir tek kaynak çok sayıda hedefe geniş bir alan ve zaman içinde ulaşabilir. Bu sebeple kitle iletişimde iletimin her zaman çift yönlü olması beklenmemektedir. Çünkü tek bir kaynağın büyük kitlelere hitap ettiği ve kaynak ve hedefin karşı karşıya gelmediği düşünülürse, iletiye verilecek dönüt ya da dolaylı ve gecikmeli olmakta ya da hiç olmamaktadır (6).

Akoğuz (2002) ise kitle iletişim birimlerinin dayattığı ortamda kendini algılamaya başlayan bireyler, toplumda her türlü yönlendirmeye açık kişilikler olarak yer alabileceği şeklinde görüş bildirmiştir (102).

1.5.2. Örgüt-içi iletişim

Dökmen (2004)’e göre Örgüt ; “iş ve işlev bölümü yaparak bir otorite hiyerarşisi içinde, ortak bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelmiş insanların faaliyetlerinin koordinasyonudur”. Bu bağlamda örgütsel iletişim; bir örgütte görev alan kişilerin, önceden tanımlanmış bir takım rollere girerek, hiyerarşik bir düzen içinde bu rollerin gereğini yerine getirmek için iletişime girilmelidir” (16).

Örgüt içi haber ve bilgilerin yayılmasına olanak sağlayan örgüt içi iletişim, kişiler ve süreçler arasında bir köprü vazifesi de görmektedir. Örgütlerin açık sistem anlayışı çerçevesinde düşünüldüğünde iletişimsiz kalan örgütlerin yaşayamayacağını söylemek mümkün olabilmektedir (103). Ayrıca örgüt çalışanları arasındaki ilişkilerin düzeyi, örgütsel iletişimin yoğunluğu ve süresi; işletme içerisindeki bilgi akışının üst düzeylere ulaşmasında da etkilidir (104).

1.5.3. Kişi-İçi İletişim

Özer (2006)'e göre İnsanın çevresi ile kuracağı iletişim kendi içinde başlar (51). Bu bağlamda insanın düşünmesini, duygulanmasını, kişisel ihtiyaçlarının farkına varmasının, iç gözlem yapmasının, rüya görerek kendi içinden mesaj almasını ya da kendine sorular sorarak buna cevaplar üretmesini iç iletişim olarak değerlendirmektedir. Başka bir deyişle karşı karşıya gelen iki insan arasındaki iletişim sürecinin benzerinin tek bir insanın içinde de gerçekleştirdiğini aktarmaktadır. Böylece insanlar bir takım mesajlar üreterek ve bunları yorumlayarak kişi-içi iletişiminde bulunmaktadır (16).

Kişi-içi iletişim sürecinde hem kaynak hem de hedef olan bireyin, olaylar karşısında takındığı düşünsel tavırlar ve yorumlar o olayla ilgili davranışlarını etkilemektedir (51).

1.5.4. Kişilerarası İletişim

Dökmen (2004)'e göre kişilerarası iletişim, kaynağını ve hedefini insanların oluşturduğu iletişimlerdir. Ayrıca karşılıklı iletişimde bulunan kişileri, bilgi-sembol üreterek, bunları birbirine aktararak ve yorumlayarak iletişimi sürdürdüklerini de söylemektedir (16). Biyolojik bir varlık olduğu kadar toplumsal ve kültürel bir varlık olan insan, toplumsal ve bireysel varlığının bilincine başkalarıyla kurduğu iletişimle varmaktadır (65). Kişiler arası iletişimde ilişkiler geliştirilmekte, toplumsal yaşam sürdürülmekte, öğrenme gerçekleşmektedir, ortak bilgilerin paylaşımı sağlanmaktadır (102). Baltaş ve Baltaş (1999), ise kişiler arası iletişimde ana ögenin anlatmak olduğunu, kişilerin anlatma eylemlerini iletişim açısından amacını anlaşılmak olduğunu öne sürmüştür (97).

Baltaş ve Baltaş (1999) kişiler arası iletişiminde önemli olan özellikleri de şöyle sıralamıştır:

1. İletişimde ilk dakika önemlidir: Karşı karşıya gelen iki kişi arasındaki ilk etkileşim, iletişim sürecinin önemli bir belirleyicisidir. Algılanan kişi ile ilgili özellikler, algılayan kişi tarafından önceki yaşantılarıyla bağlantılı olarak olumlu veya olumsuz bir takım zihinsel kalıplara oturtulur karşı tarafta ki kişi ile ilgili olan bu ilk algımızın oluşturduğu yargı, iletişim biçimimizde ve kişiye verdiğimiz değerlerde önemli bir rol oynamaktadır.

2. İletişim sadece bilgi alışverişi değildir: Kişiler arası iletişim yalnızca bir bilgi alışverişi değildir. Duygu ve düşüncelerin bir bilgi olarak aktarılmasındaki eylemler ve bu eylemlerin biçimi iletişimin özünü yapılandırmaktadır. Bilgiyi veriş biçimi, diğer bir ifadeyle, sözlerin bedende ki karşılığı, iletişimi değerlendirmemizde ikinci önemli noktadır. İletişimin ana amacını anlayarak kavramaktır. Bu bağlamda iletişime girilen kişinin beden dili değerlendirilmezse doğru iletişim mümkün olmamaktadır.

3. İletişim kişiye değil kişiyle yapılır: İletişim başka bir kişi ile birlikte yapılandırılan bir süreçtir fakat insanların fiziksel olarak aynı ortamda olmaları doğru ve sağlıklı iletişim için yeterli değildir. İletişim, bu süreci oluşturan bireylerin her ikisinin de aktif oluşu ile sürdürülebilir. Eğer alıcıyı kişi ile sürece hazır değilse, iletişim yolu tıkanır

4. İletişim Bir Bütündür: İletişim biçimindeki bütün özellikler ve iletişim süreci iletişimin birbirinden ayrılmayan parçalarıdır. Sözsüz iletişim işaretlerinin veya sözlü iletişim içeriğini tek tek değerlendirerek sonuçlara varmak yanıltıcı

olabilmektedir. Bu sebeple iletişim kelimeler, eller, gözler gibi bütünlüğünden soyutlanarak ve süreçte ki bir kesite bakarak değerlendirilmeye çalışılmalıdır (97).

Öğretme öğrenme sürecini verimli kılacak olan Öğretmen -öğrenci arasında kurulacak özel bir bağıdır. Bu durum öğretmenin bazı temel iletişim becerilerini bilmesini ve uygulanmasını içerir. Ayrıca öğretmenin eğitim öğretim felsefesini bilmesi ve yöntemlerini uygulaması kadar önemlidir (105).

Bu bağlamda öğretmen-öğrenci arasında iletişimin yoğun olduğu beden eğitimi derslerinde, beden eğitim öğretmenlerinin ve antrenörlerin sağlıklı iletişim kurabilmelerinin önemli olduğu söylenebilir. İletişimin doğası esas olarak, sözlü ve sözsüz iletişim olmak üzere iki türdür. Araştırmalar dinleme, konuşma ve yazmayı içeren sözlü iletişimin ortalama bir kişinin geçirdiği zamanın aktif yüzde 70'ini kaplamaktadır (4 - 5). Dinleme, konuşma ve yazmayı içeren sözlü iletişim içerisinde de konuşmalar en öncelikli yöntem araçlarıdır. Konuşmalar sözlü danslardır. Konuşma insanların birbirlerinin ayaklarına basmadan ve ahengi bozmadan birlikte uyum içinde daha fazla hareket etmesine izin verir (8).

1.5.4.a. Sözlü iletişim

Gürgen (1997), Konuşma dili de olarak adlandırılan (35) sözlü iletişim, en yaygın örgütsel iletişim türüdür. Sözlü iletişim, iş yaparken, toplantılarda informal ilişkilerde, sunumlarda, kısacası her yerde gerçekleşebilmektedir. Örgütlerde kullanılan sözlü iletişim araçlarından bazıları görüşmeler, toplantılar, konferanslar, seminerler ve telefon görüşmesi olarak sıralanabilir. Sözlü iletişimin diğer iletişim biçimlerine göre daha güçlü olduğunu belirtmektedir. Zira sözlü iletişimi yalnızca konuşan kişinin sözcüklerini karşı tarafa iletilmesi anlamına gelmez. Konuşanın ses tonu, hızlı ve sözcüklerindeki vurgulamaların da sözlü

iletişimin bir parçasıdır ve sözcüklerini daha fazla anlam katmakta ve önem derecesini vurgulamaktadır. Dinleyicilerin genellikle sözlü mesajların içeriğini anlamaya çalışırken göndericilerin ses tonu ve vurgulamalarını dikkate aldıkları bir gerekçedir (75 - 92).

Sözlü iletişimde her bireyin kullandığı dil o kişinin yaşam ve tecrübeleriyle bağlantılı olarak bireysel bir nitelik taşımaktadır. Bu nedenden dolayı kullanılan dilin bazen özen kaldığı ve gerekçeleri yanlış algılanmasına neden olabildiği söylenebilir.

Yanlış algılamalara neden olan değer yargılamaların da iletişimi güçleştirmekte çatışmalara neden olabilmektedir (35). İletişim canlı dünyasının ortak özelliğinin olmasına rağmen duygu, düşünce ve bilgilerin alışveriş yalnızca insanların simgeleştirme yetkisi sonucu simgeler aracılığıyla yapılmaktadır. İnsan iletişiminin temel dili, özellikle de konuşmadır (105). İletişim işlevi, insan kişinin gereksinimi olduğu zaman başka biriyle konuşmasıyla başlar (106).

Sözlü iletişimler "dil ve dil-ötesi" olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İnsanların karşılıklı konuşmalarının ve yazışmalarının "dili iletişimi" kabul edebiliriz. Dil iletişimde kişilerin, ürettikleri bilgileri birbirlerine ileterek anlamlandırırılar. Dil-ötesi iletişim, sesin netliğı ile ilgilidir; ses tonu, sesin hızı, şiddeti, hangi kelimelerin vurgulandığı, duraklamalar ve benzeri özellikler dil-ötesi iletişim sayılır (16). Sesin heyecan tonu, söylenen sözün anlamını etkiler ve kendi başına bir mesaj oluşturur. Ayrıca söylerken yapılan vurgulamalar da, ifadeye yeni boyutlar ekler, aynı cümle farklı anlamlar elde edilecek biçimde vurgulanabilir. Bununla birlikte kelimeler arasına konulan duraklamaların süresi uzatılıp kısaltılarak da, karşıdaki kişiye gönderilen mesajın, hangi bölümlerinin önemli

olduğuna ilişkin ipucu verilebilir (6). Konuşma yetisi biyolojik ve fizyolojik içeriği açısından toplumsal ve kültürel bir olgudur. Konuşma yetisinin simgeleşme süreci olan dile sözcükler düzeyine yaklaşılmamalıdır. Simgelerden oluşmuş dil sisteminin temeli, insanın içinde yaşadığı toplumun, toplumsal etkinlikleri ve bu etkinliklerin biçimine göre oluşan kültürdür. Bireyin algılama, düşünme ve kavramasını yönlendiren dil toplumların dünya görüşlerinden etkilenmektedir (65).

1.5.4.a. Sözsüz iletişim

Dinleme becerilerini geliştirmek zor ve zaman alıcı bir uğraş olarak görülebilmektedir. Dinleme engellerinin üstesinden gelebilmeye sarf edilecek özenli ilginin, eğitimcilerin okul örgütleri bağlamında iletişimlerinin geliştirebilmelerine yardım edeceği bir gerçektir. Ancak tek başına dinleme becerilerini geliştirmek eğitimcilerin iletişim yeterliliklerinin bütününde geliştirebileceği anlamına gelmemektedir. Sözsüz mesajları anlamak da iletişim yeterliliğinin geliştirebilmesi bağlamında dinleme becerisi kadar önem taşımaktadır. Okulların giderek çeşitlendiğı ve birbirlerinden nicelik ve nitelik bağlamında farklılaştıklarını düşünürsek sözsüz iletişimi anlamanın eğitimciler için hayati önem taşıdığını söyleyebiliriz (107). İnsanlar birbirleriyle etkileşime geçtikleri zaman düşüncelerle ilgili bilgiler gibi duygularıyla ilgili bilgileri de aktarmaktadırlar. Yüz yüze iletişimde bireyler duygularını ve ruhsal durumlarını el, kol hareketleriyle, yüz ifadeleriyle, vücut hareketleriyle, duruşlarıyla ve göz temasıyla da iletilebilmektedir (32). İnsanlar, birbirlerinin gözlerine bakarak ya da gözlerini kaçırarak, giyim tarzlarıyla, oturuş biçimleriyle, bireylerle aralarına koydukları fiziksel uzaklıklarla, beden dilleriyle, imgelerle ve mekanlarla

birbirleri hakkında karşılıklı sezgide bulunabilirler ve bazen sözcüklere başvurmadan iletişim kurabilirler (35). Bu açıdan, vücut duruşuyla, el kol hareketleriyle, yüz ifadeleriyle, göz temaslarıyla gönderilen mesajların sözlü mesajlar kadar önemli olduğu söylenebilir (108).

Beden dili ise jest, mimik, oturuş veya duruş pozisyonlarıyla gerçekleşir (109). Kısacası yüz ifadeleri ilgi, heyecan, zevk, neşe, şaşkınlık, irkilme, ızdırap, acı, korku, utanç, küçük, düşme, hor görme, nefret etme ve öfke şeklinde olabilmektedir. Gözler ise yüz ifadelerinin en açıklayıcı öğeleridir. Beden dili başka bir deyişle fiziksel hareketler, iletişim esnasındaki fiili hareketleri ve vücut pozisyonunu ifade etmektedir. Ayrıca, binalar, ofis genişliği ve mobilya gibi çevresel öğelerde mesaj iletebilmektedir. Geniş ofisler, pahalı perdeler, halılar ve mobilyalar odaya giren kişilere üst düzey bir yöneticinin odasına girdikleri izlenimini vermektedir (92 - 110). Sözsüz iletişimde dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi beden dili gibi sözsüz davranışların evrensel anlamlar taşıyamayabileceğidir. Başkalarının sözsüz iletişimlerini okuyarak, iletişime dair onların duygu, düşünce ve tutumlarını belirlemek mümkündür. Bireyler, kendi iletişim tarzlarının karşılarındakiler tarafından olumsuz şekilde algılandığını fark ettikleri zaman kendi iletişim tarzlarını değiştirme konusunda değişime açık olmalıdırlar (110).

Dökmen (2004)'e göre sözsüz iletişim, konuşma ya da yazı olmaksızın insanların birbirlerine bir takım mesajlar iletmesidir. Bu iletişim şeklinde insanların ne söylediği değil ne yaptığı ön plana çıkar (16). Cüceloğlu (2006), da sözsüz iletişimle ilgili olarak, iletişim kurulan kişinin yalnız söylediklerini duymak değil, yüzü, eli, kolu ve bedeniyle de yaptıklarını duyumsamak

gerektiğini söylemektedir. Yüz ifadeleri, el ve kol hareketleri, beden duruş tarzı, sesin tonu gibi sözsüz mesajlarla da iletişim kurulmaktadır. Kişilerarası iletişimlerde hem sözlü, hem de sözsüz mesajlarla aynı anda kullanılır. Karşı karşıya gelerek kurulan ilişkilerde, mesaj alışverişinin küçük bir bölümünü sözlü mesajlar oluşturur (6).

İnsanların iletişim kurarken kullandıkları jest ve mimikler, tonlamalar ve duraksamalar ya da bir davranışın varlığı kadar yokluğu da iletilen mesajları anlamlandırmaktadır (111).

Sözsüz iletişimin öğeleri;

Ses Kullanımı: Sözcükler dışında bir takım sesler kullanarak da iletişimde bulunabiliriz. Bu sesler ağızımızdan çıkan “hım..hım.., yaa..” vb. sesleri olabileceği gibi başka organlarımız ile çıkarılan sesler de olabilmektedir. Örneğin ellerimizi vurarak çıkardığımız sesleri sözsüz iletişimde kullanabilmekteyiz (102).

Vücut Kullanımı (Jestler): Jestler baş, el, kol, ayak, bacak ve beden kullanımı jestleri oluşturur (97). Duyguların en güzel belirtileri jestlerdir (16). Duygu ve düşüncelerin anlaşılmasında kelimeler değil beden esastır. Bedenin bir parçası olan eller ise insanın kendini ifadesinde en duyarlı ve en etkili organdır. Sözsüz iletişimde çok kullanılan bir organ olduğunu söyleyebileceğimiz insan elinin becerisinin gelişmesi, beynin biyolojik gelişimine eşittir. İnsanın beyninin düşünüp hayal ettiğini eller gerçekleştirir. Ayrıca el hareketleri konuşmamıza ritim ve vurgu katarak, düşüncemizin duygusal tonunu ortaya koymaktadır (97).

Yüz İfadeleri (Mimikler) : Beden dilimizin en belirgin ve en keskin anlamları yüzümüzdedir (97). İnsanın vücudunun en dikkat çeken yeri olan yüzün ifadelerini anlamak kolay değildir. Çünkü yüz karmaşık bir iletişim sistemidir (6).

İnsanın yüzünün çok zengin anlamlar yarattığı ve yaklaşık 250.000 değişik ifadeyi yansıtabildiği ileri sürülmüştür. Kültürlerarası araştırmalar, mutluluk korku, kızgınlık şaşkınlık, üzüntü ve tiksinti gibi altı temel duyguyu aktaran ortak yüz anlatımları bulunduğunu göstermiştir (65). İnsan vücudunun en çok dikkat çeken yeri yüz, yüzde ise en çok dikkat çeken yer gözlerdir. Gözlerin ifadesi birçok bilgi alışverişi sağladığı için, başlı başına bir mesaj kaynağıdır. İnsanların göz bebekleri, karşısındaki şeye ilgi duyduğu oranda büyümektedirler. Gözlere bakmanın ilgi duymak anlamına geldiğini, gözlerinin kaçırılmasının ise bir şey saklama çabasından kaynaklandığını söyleyebiliriz (6). Ayrıca kişilerin neler hissettiğini, birbirlerine bakışlarının yönü ve yoğunluğuna dikkat ederek çıkarabiliriz (86).

Beden Duruşu: Cüceloğlu (2006)'na göre, Jest ve mimiklerin dışında bedenimizin duruşu da sözsüz mesaj iletiminin bir parçasıdır. Bedenin hangi yana eğildiği, yüzün hangi yöne baktığı, omuzların dik ya da çökük oluşu, kolların açık ya da kapalı oluşu, ayakların açıklığı ya da kapalılığı, bacakların üst üste atılmış olması, ayrı ya da bitişik durması birer mesaj oluşturur (6).

Bedensel Temas: Dökmen (2004)'e göre, Sözsüz iletişim yollarından birisi de bedensel temastır. Farklı bedensel temaslarda bulunarak karşımızdaki çeşitli mesajlar vermeye çalışırız (16). Bedensel temaslardan en önemlisi elin temasıdır. Tokalaşmak, okşamak, itmek, çekmekle başlayan bu temasla birçok iletişim bilgisi alıcıya aktarılmakta ve anlamlandırılmaktadır (102). Spor ortamlarında da sporcuların kendilerini ve takım arkadaşlarını motive etmek amaçlı dokunsal temalarının olduğu gözlemlenebilmektedir.

Kişilerarası Mesafe: Baltaş (1999)’a göre kişiler arası mesafe; İnsanlar arası ilişkilerde kişilerin birbirlerine verdikleri değeri, önemi gösteren ve kendilerini ilişki içinde koydukları yer konusunda bize bilgi veren en temel belirleyici mesafedir (97). Bu durumda sevdiğimiz, ilgi gösterdiğimiz kişilere daha yakın mesafede, hoşlanmadığımız kişilere de daha uzak mesafede durduğumuzu söyleyebiliriz.

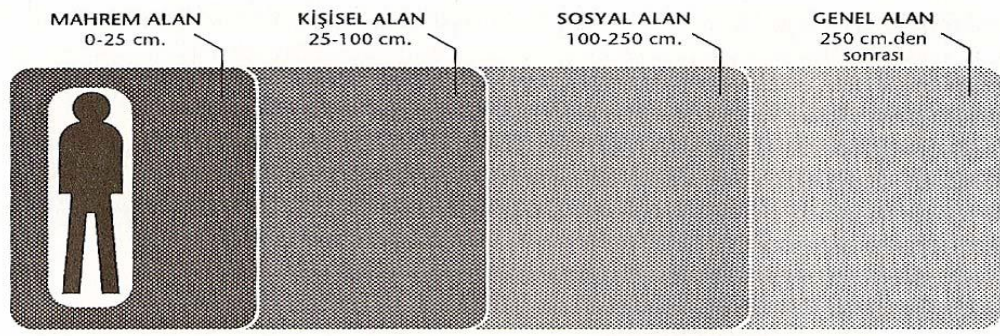
Hall (1996), un Amerika’da yaptığı bir araştırmaya göre insanlar ilişkilerini dört belgeyi esas alarak düzenlerler;

Mahrem alan: İnsanın bedeninden itibaren 46 cm’lik mesafeyi kapsar. İnsanın psikolojik korunma sınırındır. Bu alana duygusal bağımız olan bireyler alınır.

Kişisel alan: Yaklaşık 46 cm ile 120 cm arası alanı belirler. Bu mesafede insanlar kendini rahat hisseder. Bu alanda ki yaklaşımlar rahatsızlık verebilmektedir.

Sosyal alan: 120 cm ile 350 cm arası mesafeyi belirtir. Sosyal ilişkilerin ve iş ilişkilerinin sürdürüldüğü bölgedir. Bu mesafede bulunduğumuz insanlarla selamlaşma gereği duyarız.

Genel alan: 3,5 metreden daha uzak olan mesafelerdir. Topluma açık genel yerlerde insanların korumaya özen gösterdikleri alandır. Türkiye’deki bu dört alanın sınırlarındaki farklılıklar şekil-5’de gösterilmiştir.

Şekil-5. İstanbul’da elde edilen verilere göre kişilerarası ilişkilerde korunan mesafe Baltaş (1999), (97).

Araçlar: Bir takım araçlar kullanmanın kişilerarası ilişkilerde mesaj iletmek için başvurduğumuz yollardan biridir. Özellikle, insanların giyinişleri ve dış görünüşleri, ilk başlarda, ilişkinin tanımlanmasında önemli bir unsur olabilmektedir. Kişilerin giydiği elbiseler onlar hakkında bilgi verebilmektedir (16).

İletişim Ortamı: İletişimin içinde yer aldığı ortamın psikolojik ve fiziksel özellikleri gönderilen mesajın yorumlanmasını önemli ölçüde etkiler. Her iletişim belirli bir sosyal ortam içinde yer alır ve bu ortamla ilgili birçok sosyal norm, değer ve beklentiler vardır. Bir mesajı yorumlarken mutlaka o mesajın içinde olduğu sosyal ortam hesaba katılır. Ortamdaki beklentilerden kaynaklanan farklılıklar iletişimde problemlere yol açabilir (6).

1.5.4.c. Yazılı İletişim

Moorhead ve Griffin (1989)’e göre; Sıradan örgütlerde oldukça fazla yazılı iletişim gerçekleşmektedir. En sık karşılaşılan yazılı iletişim türleri duyurular, raporlar, bilgi isteme formları, dilekçeler, görevlendirmeler ve örgüt içi broşürler olarak sayılabilir (92).

Gürgen (1997)'e göre; Yazılı iletişim, örgütlerde hiyerarşik basamaklar arasında mesajların içeriğinin bozulmasını engellediği için büyük önem taşımaktadır. Ancak, diğer iletişim türlerinde olduğu gibi yazılı iletişimde de dikkat edilmesi gereken önemli noktalar bulunmaktadır. İletilecek yazılı mesajlarda amacın ve alıcının net bir şekilde belirtilmesi, amaca ve alıcıya uygun sözcük ve ifade seçimine özen gösterilmesi, anlatımın öz ve sade olmasına dikkat edilmesi bu noktalardan bazıları olarak sıralanabilir (35).

Düşükcan (2003)'a göre Örgütlerde kullanılan yazılı iletişim araçlarından bazıları şunlardır: Genelgeler, duyurular, belge ve raporlar, örgüt gazeteleri ya da dergileri, broşürler, bültenler, afişler, duyuru panoları, mektuplar ve dilek kutuları (75).

1.6. Elektronik İletişim Araçları

Bilgi teknolojilerindeki şaşırtıcı aynı zamanda heyecan verici gelişmeler yöneticilerin ve iş görenlerin iletişim alanlarını genişletmiş, karar verme işlemlerinde bilgilere hızlı ulaşımı sağlayarak bireylerin iletişim kurabilme becerilerine ivme kazandırmıştır. Artık günümüz yöneticilerinin başarısı bilgi teknolojilerinin gerisinde kalmamayı gerektirmektedir. Bilgisayarlar, dijital panolar, internet siteleri, video konferanslar, elektronik postalar ve sesli duyuru sistemleri gibi birçok elektronik iletişim aracı yöneticilerin iletişim seçeneklerini artırmıştır. Bunula birlikte iletişimde yaşanan teknolojik gelişmeler eski iletişim araçlarının ve yönetim tarzlarının yavaş yavaş ortadan kalkmasına da neden olmuş; eskiden kapalı işleyen bürokrasi, emir ve kontrol mekanizmasının artık daha açık işlemlerini sağlamıştır (110).

1.7. İletişim ve Algılama

İletişimin sağlanabilmesi için iletilen mesajların algılanması gerekmektedir. Bu sebeple, algılamanın iletişim sürecinde en önemli unsur olduğu söylenebilir (112). Kişilerarası ilişkilerde gönderilen sözlü ya da sözsüz mesajlar, alıcı kişinin beyin yapısında, içinde bulunduğu durumdan beklentileri, geçmiş yaşantıları, diğer duyu organlarından gelen başka duyuları, toplumsal ve kültürel etkenler ile örüntüler oluşturarak yorumlanmakta ve geri ileti verilmektedir (113).

Dökmen (2004), algıyı, “duyu organlarımızdan beynimize ulaşan verilerin örgütlenmesi, yorumlanması, anlamlandırılması süreci” olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Dökmen, duyu organlarımıza ulaşan verilerin algılama olmaksızın pek fazla önem taşımadıklarını, bize ulaşan duylara ne tür tepkilerde bulunacağımızı ancak algılama sonrasında karar verebileceğimizi söylemektedir. (16).

İnsanlar arası tüm ilişkilerin oluşmasında rol oynayan ve iletişimin anlam ve yorumlanmasını değiştiren, insanların algılama düzenleridir (112). Beynimizin duyulardan aldığı verileri örgütleyip yorumlayarak, anlamlı bir algı oluşturma kapasitesi sınırlı olduğu için beyin seçici algılama yapmaktadır. Bu seçici algıdaki değişkenleri ise kişilerin beklentileri, ilgileri, gereksinimleri, inançları ve bireysel değerleri etkilemektedir (113).

Başka bir deyişle, veriler, dışarıdan duyu organlarımızla aldığımız ve bilişsel iç dünyamızdan gelen uyarıcılarla organize edilerek sistemli bir şekilde yorumlanmaktadır. Sağlıklı iletişimin temelinde çok açılı düşünmenin gerekliliği vurgulanmakta, farklılıklar arasındaki ayrılıkları yakalamanın önemli olduğu aktarılmaktadır (51).

İnsanlar dış çevreden gelen uyarıcıları, göz, kulak, dil, cilt, burun, kinestetik alıcılar ve denge duyumunu veren iç kulaktaki alıcılar yoluyla edinmektedirler (113).

Görsel kanalı daha çok sıklıkla kullanan kişiler, görerek gözlemleyerek öğrenmeye yatkındırlar. Duysal kanalı baskın olan kişiler için, olay hakkında düşünebilmek, olayı görmekten ve hissetmekten daha önde gelmekte, olaylarla ilgili değerlendirmelerini öncelikle kulaklarına gelen uyarıcılara dayandırmaktadır. Kinestetik (hissetme) kanalı baskın kişiler çevreden gelen uyarıcıların duygu taşıyan veya yansıtan öğelerine duyarlıdırlar. Olayları, gözlerinin önüne getirerek veya düşünerek değil, onlarda ortaya çıkardıkları duygularla veya yaşayarak algılamayı tercih etmektedirler. İletişim sürecinin sağlıklı olması için karşıdaki kişinin baskın bir kanalı olup olmadığını anlayabilmek önemlidir. Ayrıca kişiler, birden fazla algılama kanalını da aynı etkinlikte kullanabilmeleri söz konusudur (51).

1.8. İletişim Becerisi

Korkut (2004)'a göre İletişim becerileri, pek çok beceri için temel oluşturmakta ve sözel olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçiminde özetlenebilmektedir (11).

Hargie (2011, s.24) göre ise, kişinin haklarını, gereksinimlerini, memnuniyetini ya da yükümlülüklerini giderirken; diğer kişilerin benzer haklarına gereksinimlerine ve memnuniyetine zarar vermemesi temelinde başkalarıyla özgür ve açık iletişim kurabilmesidir (114).

İnsanlar, başarılı ve doyurucu ilişkiler kurdukları zaman mutlu olduklarından iyi iletişim kurmanın yolu olan becerileri öğrenmelerinde büyük

yarar vardır. İletişim becerileri, sosyal becerilerden biri olarak ele alınmaktadır. Sosyal becerileri, kişilerin başkalarıyla birlikteyken kullandıkları olumlu tepkiler alan, olumsuz tepkilerden kaçmaya yarayan ve sosyal olarak kabul gören öğrenilmiş davranışlardır. Sosyal beceriler, aracı görevi görürler ve amaç yönelimlidir; duruma özel ve sosyal bağlara göre de değişebilen özellikler gösterirler. Sosyal beceriler hem gözlenebilir belirgin davranışlar hem de bilişsel, duyuşsal ögeler içermektedirler (98).

Gerçek yaşamda bütün insanların her zaman bu ilkelere dayanarak davranmalarını beklemek mümkün olmasa da yakın ilişkilerde bunları yaygınlaştırmak mümkün olabilir (34). Etkili iletişimi sağlayan beceriler etkili dinleme ve etkili tepki verme olarak özetlenebilmektedir (115). Gordon (2004)'a göre etkili iletişim becerileri, edilgin sessizlik, kabul tepkileri, kapı arayıcılar, konuşmaya çağrı olarak belirtilmektedir (106).

Cüceloğlu (2006), da etkili iletişimde dinlemenin önemini vurgulamıştır. İyi bir dinleyiciyi, söylenenler içinden hangisinin önemli olduğunu anlayabilen ve insanlarla ilişkisini bu anlayışı temel alarak kurabilen kişi olarak tanımlamıştır (6). İletişim becerisi olarak tanımlanan süreç, dinleme becerisi ile başlar (51). Dinlemek çok kolay görünmektedir fakat iletişimdeki anlaşmazlıkların çoğunun nedenini dinlemeyerek oluşturmaktadır. Dinlemek sadece duymak değil, söylenenlerin altında yatan mesajları anlamaktır (11).

İyi bir dinlemenin koşullu; Karşısındakinin sözünü kesmeden, müdahale etmeden sessizce dinlemek; anlatılmak istenenin ne olduğunu anlamaya çalışmak; anlatılanların altında yatan duyguyu anlamaya çalışmak; değiştirmeye kalkmadan, yargılamadan yani koşulsuz kabulle dürüst olarak dinlemektir (115).

Devito (2004), dinlemenin duymayla farklı olarak beş aşamada gerçekleştiğini ve bu aşamalarda etkin dinleyebilmek için dikkat edilmesi gerekenleri şu şekilde sıralamıştır (17);

Mesajı Alma: Dinleme, konuşanın gönderdiği mesajı almayla başlar. Her mesajı sözlü ve sözsüz içerik taşır. Dinleyicinin;

- Gönderilen mesajın sözlü ve sözsüz içeriğini dikkate alması,
- İlgi dağıtıcı bir çevrede olmaktan kaçınması,
- Daha sonra ne söyleyeceğine odaklanmak yerine o anda ne söylediğine dikkat etmesi,
- Dinleyici pozisyonundayken karşısındakinin sözünü kesmemesi (17).

Martens (1990)’a göre dinleme becerilerinin geliştirilmesinde izlenecek bazı yollar şunlardır;

- Dinlemeye ihtiyacınız olduğunun farkında olmak,
- Dinlemeye konsantre olur. Bu, dikkatinizi bölmeden söylenene yöneltmeniz demektir,
- Dinlerken, ayrıntılarla ilgilenmek yerine mesajın anlamını araştırın,
- Sporcularınızın sözünü kesmekten kaçının,
- Sporcularınızın görüşlerini sizinle paylaşma hakkına saygı duyun,
- Söylenene duygusal cevap verme isteğinizi bastırın.

Anlama: Dinleme sırasında anlama, konuşmacının anlatmak istediği anlamın içerdiği duyguları anlama sürecidir. Konuşulanan gerçek anlamını anlamak için,

- Anlatılanlarla bilgiyi ilişkilendirmek,
- Yargılamadan kaçınarak konuşmacının asıl görünüşü ve niyetini anlamaya çalışmak,

- Gerekiyorsa konuyu aydınlatıcı sorular sormak,
- Alıcının kendi ifadesi ve kelimelerini kullanarak anladığı görüşü aktarması yardımcıdır.

Hatırlama: Bir mesaj alındığında, alınan mesaj belli bir süre bellekte tutulur. Bazen göndericinin mesajındaki önemli noktaların akılda tutulması için özellikle dikkat ve not alma gibi özel çabalar gerekebilir. Hatırlamayı kolaylaştırmak için,

- Asıl fikrin önemli ve avantajlı noktalarına odaklanmak,
- Yorumlar olmadan mesajı olduğu gibi akılda tutmaya çalışmak,
- İsim gibi kolay unutulan şeyleri tekrarlamak ya da mesajın yüksek sesle tekrarlanmasını istemek.

Değerlendirme: Değerlendirme, konuşmacının asıl görünüşünü, niyetini anlamaya çalışmaktır. Değerlendirme, çoğunlukla bilinçli olduğu kadar, aslında kendiliğinden olan doğal bir süreçtir. Değerlendirilme aşamasında dikkat edilmesi gerekenler,

- Konuşmacının asıl görüşünün anlaşıldığından emin oluncaya kadar beklemek,
- Konuşmacının varsayılan niyeti ya da görüşünü sorarak kontrol etmek,
- Ayırt edici gerçekleri, sonuçları, düşünceleri açıklığa kavuşturmak,

Ön yargılı ve yetersiz bilgiyle değerlendirme yapmaktan kaçınmaktır.

Tepki verme: Tepki verme iki şekilde olur;

a) konuşmacı konuşmasına devam ederken yanıtlama,

b) konuşmacı konuşmasını bitirip durduğu zaman yanıtlama. Konuşmacı

konuşmasına devam ederken verilen tepkiler, sözsüz mesajları da içermeli ve kişiye “ seni dinliyorum” mesajını vermelidir ayrıca konuşmacı durduğunda,

anlaşılan şeyin doğruluğunu kontrol etmek için, kısa tepkiler verilebilir. Tepki verirken yapılabilecekler, konuşmacı konuşmasını sürdürürken destekleyici mesajlar kullanıla bilir(hı hı, dinliyorum, evet vs.)

- Konuşmacının anlattığı konuyu, son cümlesi farklı kelimelerle tekrarlanabilir,
- Alıcı kendi mesajını “ben” ve tekil şahıs kullanarak iletmelidir,
- Son olarak dürüst olunmalı ve bu iletilmelidir (116).

Cüceloğlu (2006), da, iyi bir dinleyici olabilmek için bireylerin bilinçli bir çaba harcaması ve beceriler geliştirmesi gerektiğini söylemektedir. Buna rağmen dinleme davranışının mükemmel olmadığını kulağa gelen her sözün dikkatle ve kendini vererek dinlemenin imkansız olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca sadece dinlemenin, kişiyi, karşısındakini anlamaya götürmediğini belirtmiştir (6).

Bu durumda iletişimde bulunan kişilerden dinleyen kişinin bir takım sorular sorması, gönderilen mesajları anlayıp anlamadığını sınaması açısından önem kazanmaktadır. Ayrıca iletişimde sorular sorma; bilgi vermek, konuya dikkat çekmek, konuşmanın tıkanmasını önlemek, devamını sağlamak ve konuşanın söylediklerini dinlediğini anlamasının sağlamak içinde kullanılabilir (11).

Açık uçlu sorular ve kapalı uçlu sorular olmak üzere iki çeşit soru tipi olduğunu söyleyebiliriz. Açık uçlu sorular; yönlendirici olmaya, konuşmanın devam etmesine olanak sağlayan soru tipidir. Daha fazla bilgi almayı sağlar, konuşanın keşif yapmasını yarar, dinleyenin dikkatle dinlediğini gösterir. Nasıl, ne, hangi gibi soru kelimeleriyle başlayan sorular bu soru tipine örnek olabilir. Kapalı uçlu sorular; evet ya da hayır, sevdim ya da sevmedim gibi kısa yanıtlar

gerektiren soru tipleridir. Soru soranın belli gerçekleri elde etmesine yarar ve konuşmayı istenen belli bir alana yönlendirir. İletişimde soru sorarken yargılayıcı ve hesap sorucu bir izlenim bıraktığı için ”neden, niçin niye ” gibi soru sözcüklerinden kaçınarak “ne” ve “nasıl” soru sözcüklerini kullanarak açık uçlu sorular sorulmasına özen gösterilmelidir (11).

İletişim sırasında konuşan kişiye sorular sorarak dinlediğini belli etmek ve gönderilen iletinin anlaşıldığını belirtmeye çalışmak yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda etkin dinleme daha fazla etkileşim yaratmaktadır (106).

Martens (1987)’e göre Etkili iletişim becerilerinde etkili mesaj göndermek için şunlara dikkat edilmelidir;

- Mesajınızı tekil birinci şahıs olarak iletin ve mesaj kendi mesajınız olsun,
- Mesajınız direk olsun iletmek istediğinizi dolaylı yoldan iletmeyi,
- Mesajınız özel ve tanımlanmış olsun,
- Sözel ve sözsüz mesajınız birbiriyle tutarlı olsun,
- Mesajınızı tekrarlatın,
- Mesajın anlaşılıp anlaşılmadığı ile ilgili olarak geri bildirim alın,
- Açık ve tutarlı olun ve çift mesajdan kaçının,
- İhtiyaçlarınızı ve duygularınızı açıkça ortaya koyun.
- Bir konu üzerinde odaklanın,
- Mesajınızı hemen iletin
- Mesajınız iletişimde bulunacağınız kişiye uygun olsun,
- İnsanların davranışlarını yargılamadan mesaj iletin,

- Mesajın iğneleyici ve altında bir şeyler yatan bir mesaj olmadığından emin olun,
- Destekleyici olun (117).

1.9. İletişim Engelleri

Korkut (2004)'a göre; iletişim engelleri bir mesajın verilmesini ve anlaşılmasını olumsuz yönde etkileyen etmenlerdir. İletişim engeli oluşturan etmenler, iletişimdeki taraflardan birinin iletişime girme amacını tam olarak algılayamaması, bedensel ya da psikolojik özre sahip olması, temel gereksinimlerinin giderilmemiş olması, sevgi ve saygı görmemesi ya da öyle hissetmesi, geleceğini güvenli bulmamasını yanı sıra taraflarının ortam yaşam alanlarının azlığı, bir birlerine güvenmemeleri şeklinde sağlanabilir. Ayrıca bazen kalabalık ortamda bulunma da iletişimi engelleyecek etmene dönüşebilir şeklinde ifade etmiştir (11).

Kişiler arası ilişkilerde soru yaratabilecek sözel tepki aracılığıyla gönderilen iletişim engelleri aşağıda sıralanmıştır. Bu iletilerin sık ve yoğun kullanımı iletişimde istenmedik sonuçlara neden olduğunu fakat hepsini her koşulda engelleyici olmadığı söylenebilir (11).

Korkut (2004)' e göre iletişim engelleri şunlardır;

- Emir vermek yönlendirmek
- Uyarmak, gözdağı vermek
- Ahlak dersi vermek
- Öğüt vermek, çözüm ve öneri getirmek
- Öğretmek, nutuk çekmek, mantıklı düşünceler önermek,
- Yargılamak, eleştirmek, suçlamak, aynı düşüncede olmamak

- Ad takmak, alay etmek
- Yorumlamak, analiz etmek tanı koyma
- Övmek, aynı düşüncede olmak, olumlu değerlendirme yapmak
- Güven vermek, desteklemek, avutmak, duygularını paylaşmak
- Soru sormak, sınamak, sorguya çekmek, çapraz sorgulama
- Sözünden dönmek, oyalamak, alay etmek, şakacı davranmak, konuyu saptırmak
- Karşılaştırmak (kıyaslama yapmak) (11).

1.10. Sporda İletişim

21. yüzyılı yaşayan günümüz dünyasında spor kavramı, diğer birçok alanda olduğu gibi hızlı bir değişime uğramış ve kendisi ile birlikte ilişkili olduğu birçok alanında değişime uğratmıştır (118).

Özellikle 1960'lı yılların sonlarından itibaren spor ile ilişkili işletmelerin, sportif eşya üreten firmaların, kitle iletişim araçlarının, spor alanlarının, stadyumların, sportif ticari ürün üreten firmaların, sporcuların, profesyonel ve amatör liglerin spor alanı içerisinde büyümesi, sporu sadece endüstri haline getirmekle kalmamış, endüstri içerisinde sektörel büyümeyi de oluşturmuştur (119).

İletişim ilk insanın var olmasından bugüne kadar önemini artırarak süre gelen ve insanla ilişkili bir birimdir. Bu nedenle toplumsal bir çevrede varlığını sürdüren insanın, başarılı bir sosyal beceriye sahip olması için, kişiler arası iletişimin nasıl kurması gerektiğini iyi bilmesi önemlidir (66).

Benlik, kendi kişiliğimize ilişkin kanılarımız ve kendimizi görüş tarzımızdan oluşur bireyin kendini tanıması kişiler arası iletişim ve etkileşimi etkilemektedir (120) . Bu nedenle bireyin olumlu ve yeterli benlik bilinci geliştirmesini sağlamanın, işler arası sağlıklı iletişimde çok gerekli olduğu ifade edilebilir. Benlik bilincinin bir yaşına kadar temellerinin atıldığı ve 4 – 5 yaşlarında kişinin yaşamı boyunca sahip olacağı benliğin oluştuğu (6) belirtilmektedir.

İnsanlar, doğumdan itibaren kendini bedensel hareketleri yoluyla tanımaya başlar insanın, benlik bilincinin temelinde oluşturan başarı ve motivasyonun en somut olarak görebileceği ortamlar oyun ve sportif aktive ortamlarıdır. Birçok yetenek ve ilgilere hitap edebilen sportif aktiviteler bu özelliği ile kişiye “ben yapabiliyorum, yapabilirim” duygusunu yaşatmaktadır. Bu bağlamda sportif aktiviteler kişiye psikolojik ve fizyolojik doyumlar sağlayabilmekte, çeşitli ortamları yaşama ve deneyimler kazanma imkanı verebilmektedir. Böylece bireyin olumlu benlik bilincine sahip olmasında etkili olmakta, dolayısıyla sağlıklı iletişim kurabilecek bireylerin yetişmesine olanak sağlamaktadır (20).

Bununla birlikte, araştırmacılar, oyun sahalarının, spor salonlarının kısacası sporun ve hareketin kişiye kendi dünyasını bulma fırsatı tanıdığını, sporla kişinin duygularını anlama fırsatı bulduğunu vurgulamışlardır (120). İnsanın çevresiyle kuracağı iletişimin kendi içinde başladığı göz önünde bulundurulursa, kişinin kendi dünyası ve duygularını tanıması önem kazanmaktadır (16).

Çamlıyer (2001)’e göre, ilk yaşlarında hareket ve oyunu iletişim aracı olarak kullanan insanın, psikolojik nedenlerle hareketlerini kısıtlaması, içine kapanık kişilik özellikleri edilmesine neden olabilmektedir (20).

Ayrıca spor, dans vb. etkinlikleri içeren vücut hareketleri yoluyla birey sadece teknik beceri kazanmaz, aynı zamanda başkalarının farklılıklarını tanıyıp saygı duymayı da öğrenir (20). Bu bağlamda iletişimin daha iyi olabilmesi için, bireysel ayrılıkların kabul edilmesinde, sporun önemli bir rolünün olduğu söylenebilir.

Birçok yetenek ve ilgilere hitap eden sportif aktiviteler çok çeşitlidir. Farklı yetenek ve ilgilere sahip olan bireylerin iyi bir beden eğitimi spor programıyla ve iyi spor organizasyonuyla bu yetenek ve özelliklerinin geliştirilmesi sağlanabilmektedir (20). Özellikle bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda spor ortamlarının kişinin algılama kanalına hitap edecek ortamlar oluşturduğu söylenebilir. Yapılacak hareket; söz ile anlatıldığında, kişinin duyuşal algı kanalına, beden hareketleri ya da bir araç ile gösterildiğinde, görsel algı kanalına, oyunla gösterildiğinde, kişinin olayı drama ederek yaşamasına fırsat tanıdığı için kinestetik algı kanalına uyacak şekilde biçimlendirilebilir.

Kişiler arası iletişimde açışal farklılıkların üzerinde de önemle durulmaktadır. Çünkü iletişim becerisi, olaylara farklı açılardan bakabilme esnekliğini gerektirir (51).

Beden eğitim ve spor derslerinin, sportif faaliyet ve yarışmaların bu becerileri kazanacak ortam sunduğı söylenebilir. Çünkü rakibin stratejilerinin neler olabileceğini algılaya bilmek için, doğa sporlarında hangi yolun daha güvenli ve sonuca en kısa ulaşılabilecek yol olduğunu bulabilmek gibi olaylara farklı açılardan bakabilme esnekliğine sahip olunması gerektiğı söylenebilir.

Bununla birlikte spor ile kazanılabilecek ya da ortaya çıkarılabilecek bedensel yetenek ve beceriler, kişinin beden dilinin daha etkili kullanılmasında öncülük edeceği düşünülmektedir.

Küçük yaşlardan itibaren egzersiz yapma alışkanlığı edinmek, etkili iletişimde önemli olan ve dikkate alınması gereken sözsüz mesajlardan biri olan, boy, kilo, ten ve sağlıkla ilgili görünüm gibi fiziksel özelliklerdir (11). Ayrıca, iletişimde önemli olan sözsüz mesajların başında beden duruşu ve hareketleri gelmektedir. Çünkü diğer özelliklere bakılmadan, sadece vücudun duruşuna bakarak bir bireyin karakterik yapısını ve duygusallık durumu hakkında ön bilgi sahibi olunabileceği düşünülmektedir.

Düzenli ve bilinçli spor yapan bireylerde, uygun beden duruşu oluşabilmektedir. Bu tür insanlar genellikle sağlıklı ilişkiler içinde olabilmektedir. Ayrıca yüz yüze iletişimde, iletişim sürecinin belirleyicisi olan ilk dakikalarda (97), bireylerin daha sağlam bir beden duruşuna sahip olmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

İletişim sürecinde, bedensel temasla da birçok iletişim bilgisi alıcıya aktarılmakta ve anlamlandırılmaktadır (102). Ayrıca dokunma duygusu yeme, içme kadar önemli görülmektedir (97). Sportif aktivitelerde sporcuların takım arkadaşlarının motivasyonunu arttırmak için dokunarak temasta bulundukları görülebilmektedir.

Bu açıklamalardan yola çıkarak hareket, oyun ve sporun, bireyin insan ilişkilerine kolaylaştırıcı iletişim becerileri edinmesinde etkili olduğu söylenebilir. Çünkü beden eğitimi spor etkinlikleri ve oyunlar yoluyla kazanılan psikolojik ve sosyal alandaki davranış değişiklikleri bireyin genel yaşantısına transfer olur mu

konusunda yapılan araştırmalar, bedensel aktiviteler yoluyla fiziksel ve psiko - sosyal alanlar da kazanılan davranışların günlük yaşamda gerekli ve ilgili benzer durumlara transfer olduğunu göstermiştir (20).

Farklı mesleklerle uğraşan kişilerin iletişim becerilerine sahip olması, insanların birbiriyle olan ilişkilerinde iletişimin daha sağlıklı olmasına olanak sağlayacaktır. Sportif organizasyonlarında görev yapacak olan spor lisesi öğrencileri, beden eğitimi öğretmenleri, antrenörler vb. bireylerin ayrıca doktorluk, mühendislik vb. alanlarda görev yapacak olan fen lisesi ğrencilerinin iletişim becerilerine sahip olması ayrıca önem arz etmektedir. Öte yandan özünde hareket etmek ve hareket ederek iletişimi başlatan bireylerin, hareket yeteneğinin beden eğitimi ve sportif aktivitelerle şekillendirilmesinde, bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerinin daha iyi ve devamlı olmasında etkili olacağı dşnlmektedir.

1.10.1. Weinberg ve Gould, (1995)’e göre Sporda İletişimin Amaçları şunlardır;

- İkna etmek
- Bilgilendirmek
- Değerlendirmek
- Gdlemek
- Problemleri çözmek olarak ifade edilmektedir (121).

1.10.2. Yukelson, (1993)’a göre Sporda İletişimin Boyutları

- Etkili iletişim en önemli antrenörlük becerisidir.
- Antrenör-sporcu iletişimi karmaşıklık içeren, özel ve çok yönlü bir iletişim sürecidir.

- Etkili iletişim için, antrenör sporcusunun kendini rahat hissedebileceği bir ortam hazırlamalıdır.
- Etkili iletişim güdülenme ve kendine güven problemlerini çözer şeklinde ifade etmektedir (122).

1.10.3. Anshel (1994),’in Spor ortamında verimli iletişim için bütün davranışlarla ilgili 10 altın kuralı şunlardır;

1. Dürüst olun,
2. Savunucu olmayın, iyi bir dinleyici olun ve diğerlerinin fikirlerine de önem verin (yardımcı antrenör, sporcu vb.),
3. Tutarlı olun,
4. Empatik olun,
5. İğneleyici ve alaycı olmayın,
6. Sadece davranışı eleştirin, kişisel eleştirilerden kaçının ve ödülü doğru yerde kullanın,
7. Sözsüz iletişim yollarının farkında olun ve bunu kullanın,
8. Spor becerilerini öğretin,
9. Tüm takım üyeleri ile sürekli iletişim halinde olun,
10. Karşı taraf mesaj gönderirken iletişime katılımcı olun ve aktif bir şekilde dinleyerek katılın şeklinde ifade etmiştir (122).

1.10.4.Martens (1990)’e göre sporda iletişime engel olan etmenler şunlardır;

- İletişimde bulunmak istenilen konunun ortama uygun olmaması,

- Yeterli sözel ve sözsüz iletişim becerilerine sahip olunmadığı için iletilen mesajın istenileni içermemesi,
- Sporcunun / Antrenörün dikkat etmediği için mesajı alamaması,
- Sporcunun / Antrenörün yeterli dinleme ve sözsüz iletişim becerisine sahip olamamasından dolayı mesajı anlayamaması,
- Sporcunun / Antrenörün mesajı anlaması fakat yanlış yorumlaması,
- Mesajın tutarlı olmaması,
- Sporcunun / Antrenörün algılayışının birbirinden farklı olması,
- Anlamak, dinlemek ve kabuk etmek yerine sonuca atlamak,
- İletişim kurulmak istenen konunun bilgi eksikliğinden anlaşılmaması,
- Yeterli güdülenmenin olmaması,
- Söylenmek istenen yeterince ortaya konulamaması,
- Duygular,
- Sporcu ve antrenör arasındaki kişilik çatışması olarak ifade edilmiştir (116).

2. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

Bu Yönetmeliğin amacı; (Md.1) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel örgün ortaöğretim kurumlarında eğitim, öğretim, yönetim ve işleyişe ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (134).

2.1. Ortaöğretim kurumlarının kuruluşu

(Md.6) Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi 4 yıl olan yatılı ve / veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır.

Bu kurumlar;

- Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, Anadolu öğretmen liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleri gibi liselerden oluşmaktadır (134).

2.2. Ortaöğretim kurumlarının amaçları

Ortaöğretim kurumları (Md. 7);

- Öğrencileri bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı,
- Öğrencileri ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vererek yükseköğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı,
- Eğitim ve istihdam ilişkilerinin Bakanlık ilke ve politikalarına uygun olarak sağlıklı, dengeli ve dinamik bir yapıya kavuşturulmasını,
- Öğrencilerin öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesini,
- Öğrencilere çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazandırmayı,
- Öğrencilere yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazandırmayı,
- Öğrencilerin dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenebilmelerini,
- Öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak proje geliştirerek bilgi üretebilmelerini,
- Teknolojiden yararlanarak nitelikli eğitim verilmesini,
- Hayat boyu öğrenmenin bireylere benimsetilmesini,

- Eğitim, üretim ve hizmette uluslararası standartlara uyulmasını ve belgelendirmenin özendirilmesini amaçlar. Ayrıca;
- Fen liseleri, fen ve matematik alanlarında; sosyal bilimler liseleri, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi,
- Spor liseleri, öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmayı, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi, amaçlar (134).

2.3. Öğretim programları

Ortaöğretim kurumlarında (Md. 10);

- Yükseköğretime, hem mesleğe hem yükseköğretime, hayata, iş alanlarına hazırlayan ve Bakanlıkça uygun görülen ders çizelgeleriyle öğretim programları uygulanır. Ortaöğretim kurumlarının özelliğine göre hangi derslere ağırlık verileceği haftalık ders çizelgesinde ve program açıklamalarında belirtilir.
- Öğretim programları, öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri yanında bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine, okul ve program türlerine uygun olarak ortak dersler, alan ve dal dersleri ile seçmeli derslerden oluşur.
- Ortak dersler, her öğrencinin ortaöğretim kurumunu bitirinceye kadar aldığı, asgarî ortak bir genel kültür veren, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmayı amaçlayan ve yükseköğretim programlarına hazırlayan derslerdir.

- Alan ve dal dersleri, öğrenciyi hedeflediği yükseköğretim programlarına ve/veya mesleğe, iş alanlarına yöneltten ve bu yönde gelişme imkânı sağlayan derslerdir.
- Seçmeli dersler, öğrencilerin hedefledikleri ve yöneldikleri alanda gelişmelerine veya ilgi ve istekleri doğrultusunda çeşitli programlarda ilerlemelerine, kişisel yeteneklerini geliştirmelerine imkân sağlayan derslerdir (134).

2.4. Ortaöğretime geçiş esasları (Md.20)

- Ortaokulu veya imam-hatip ortaokulunu bitiren öğrenciler, ortaöğretime yerleştirmeye esas puana ve / veya yetenek sınav puanına göre veya herhangi bir puan kullanmaksızın tercihleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarına geçiş yaparlar.
- Merkezi yerleştirmeye öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına; Ortaöğretime yerleştirmeye esas puanı ve / veya özel yetenek, mülakat ve / veya beden yeterliği sınav puanı ile tercihler doğrultusunda yerleştirme yapılır.
- Yetenek sınav puanıyla öğrenci alan güzel sanatlar liseleri ile spor liselerine öğrenci alımı ve kayıt işlemleri Bakanlıkça belirlenen esas ve usullere göre yapılır.
- Ortaöğretime yerleştirmeye esas puanının belirlenmesi ve yerleştirmeye ilgili usul ve esaslar yönergeyle belirlenir (134).

Spor Liseleri, spor alanında yetenekli öğrencilerin beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve becerileri kazanmaları ve alanları ile ilgili gelişmeleri takip ederek, Türk sporunu geliştirecek ve temsil edecek başarılı sporcuların yetiştirilmesi amacıyla kurulmuştur. Bu okullara ilköğretimi bitiren öğrenciler

genel yetenek sınavına tabi tutularak kabul edilmektedirler. Başvurular, okulların kapanmasıyla başlar ve temmuz ayının üçüncü haftasının son iş gününe kadar devam eder. Başvuru ve sınav tarihleri okulların internet sitelerinden duyurulmaktadır. Yetenek sınavlarında öğrencilerin spor alanında yetenekli olup olmadığını tespit etmek amacıyla adayların çabukluk, çeviklik, kuvvet ve kondisyonunu meydana çıkaracak uygulamalar yaptırılır. Sınav başvuruları ülke genelinde açıktır ve il sınırlaması yoktur (135).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Çalışmanın Amacı

Bu araştırmada, çok yönlü iletişimin insanları etkilediği günümüz iletişim çağında, fen lisesi ile spor lisesi öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerini incelemek, bu öğrencilerin okul bazında aldıkları eğitimin iletişim becerisi algılarını etkileme düzeyini tespit etmek ve ortaya çıkan iletişim düzeyine göre çözüm önerisi sunmak amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda, Elazığ ilinde bir fen ve bir spor lisesi tespit edilmiştir. Spor Lisesi ve Fen Lisesi öğrencileri, iletişim beceri düzeyleri, zihinsel, duygusal ve davranışsal yönleriyle ele alınmıştır. Bağımsız değişkenler açısından da okul, sınıf düzeyi, cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve ailenin sosyo-ekonomik durumu gibi değişkenlere göre iletişim becerileri değerlendirilmiştir.

3.2.Çalışmanın Önemi

Toplumun bir parçası olan bireylerin birbirleriyle iletişim kuramamaları anlaşmazlıklara neden olmaktadır. Etkili iletişim becerilerine sahip bireyler insan ilişkilerinde ve çalışacakları meslek guruplarında birbirleriyle olan ilişkilerini daha kolay bir şekilde gerçekleştirmektedirler. Bu açıdan bakıldığında birebir insan ilişkilerinin yoğun olduğu mesleklerde çalışan bireylerin bu becerilere daha çok sahip olması gerektiği düşünülmektedir.

Bu bağlamda spor lisesi öğrencileri ilerleyen süreçte, Beden eğitimi öğretmenleri, spor yöneticileri, antrenörler ve fen lisesi öğrencileri de, tıp, mühendislik vb. alanlarda insanlarla daha fazla birlikte olmayı gerektiren meslek alanları arasında yer aldığı düşünülmektedir.

Literatürde iletişim becerisi algılarına ilişkin yapılan çalışmalarda spor lisesi ve fen lisesi öğrencilerinin iletişim becerileri konusunda kendilerini nasıl değerlendirdikleri ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bireyin iş yaşamında ve bununla bağlantılı olarak yaşamının genelinde başarı ve mutluluğu yakalayabilmesinde, etkili iletişim becerilerine sahip olması büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda Spor ve bilim alanında yetişecek olan spor ve fen lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerine daha fazla hakim olması beklenen topluluklar olarak iletişim beceri düzeylerinin tespit edilmesi, diğer çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülerek bu konudaki bilgi eksikliklerini gidermek açısından araştırma önemli görülmüştür.

3.3. Araştırmada İzlenen Yöntem

Araştırmada Spor Lisesi ve Fen lisesinde ki öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri karşılaştırılarak iletişim beceri düzeyleri anket uygulaması ve literatür taraması ile incelenmiştir. Teorik bilgiler verilerek iletişim ve süreçleri, kavramları literatürle anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca ilgili kitap, makale ve diğer yayınlar incelenerek bu araştırma oluşturulmuştur.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini, 2013-2014 eğitim - öğretim yılı 2. döneminde Elazığ İl merkezinde bulunan Kaya Karakaya Spor Lisesi ve Kaya Karakaya Fen Lisesi ile Cemil Meriç Fen Lisesi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi, Kaya Karakaya spor lisesi ve mevcut iki fen lisesinde en köklü ve teog sınavından en yüksek puanla öğrenci alan Kaya Karakaya Fen Lisesi (Ek; C-D) oluşturmaktadır (123). Araştırma dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarda

öğrenimlerine devam eden ve araştırmayı kabul eden öğrencilere anket çalışması uygulanmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan Kaya Karakaya Spor Lisesinde eğitim öğretime devam eden 130 öğrenciden (128) çalışmaya 114 öğrenci katılmış ve Kaya Karakaya Fen Lisesinde ise 300 öğrenciden (129) 196 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Toplamda 310 öğrenci araştırma verilerini oluşturmuştur.

3.5. Araştırmada Kullanılan Gereçler (Veri Toplama Araçları)

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının özellikleri ve geçerlik güvenirlik çalışmaları ile ilgili açıklamalar aşağıda belirtilmiştir.

3.5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Elazığ ilinde eğitim öğretim faaliyetine devam eden Spor Lisesi ve Fen Lisesi ile sınırlıdır. Bu nedenle sonuçlar, sadece Elazığ ilindeki Spor Lisesi ve Fen Lisesinde okuyan öğrencilere genellenebilir.

3.5.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları, kişisel bilgi formu ve iletişim becerileri envanteri ölçeğinden oluşan anket formu ve Araştırmacının kendisi tarafından hazırlan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formunda yer alan Bağımsız değişkenlere ait sorular (Ek: A)

- Okul
- Sınıf
- Yaş
- Cinsiyet

- Baba eğitim durumu
- Anne eğitim durumu
- Sosyo ekonomik düzey
- Ailedeki kardeş (çocuk) sayısı

3.5.3. İletişim Becerileri Envanteri Ölçeği

İletişim Becerileri Envanteri (Ek: B) ilk olarak Balcı (1996) tarafından geliştirilip kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan envanterin birincisin de madde sayısı 70'tir. Envanter sonra, 500 üniversite öğrencisinden oluşan bir örnekleme uygulanmış, yapılan faktör analizi sonucunda madde sayısı 45'e indirilmiştir (2).

Ersanlı ve Balcı (1998), 500 üniversite öğrencisinde yaptıkları uygulamanın ardından güvenirliği test etmek üzere 1 ay sonra 170 kişilik bir gruba tekrar uygulama yapmıştır. İki yarım test yöntemi ile yapılan güvenirlik çalışmasında iki yarı güvenirlik katsayısı $r = .64$ ve test tekrar test yöntemi ile yapılan güvenirlik çalışmasında $r = .68$ bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı ise 72 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin Üç boyut altında toplandığı görülmüş ve bu boyutlar, içerikleri dikkate alınarak zihinsel, davranışsal ve duygusal iletişim becerileri adlarını almıştır. Boyutlardan her biriyle toplam iletişim becerileri puanı arasındaki korelasyonlar sırası ile. 83, .73 ve. 82'dir (2). Korkut (1996) tarafından geliştirilen “İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” ile yapılan geçerlik çalışmasında da ölçeğin geçerlik katsayısını 70 bulmuştur (2).

Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından son şekli verilen envanter likert tipi 45 sorudan oluşmaktadır. Envanter zihinsel, duygusal ve davranışsal açıdan iletişim

becerilerini ölçmektedir. Maddeler, “her zaman”, “genellikle”, “bazen”, “nadiren”, “hiçbir zaman” olarak yanıtlanmaktadır. Her zaman 5, Genellikle 4, Bazen 3, Nadiren 2, Hiçbir zaman 1, şeklinde puanlanmaktadır. Maddelerin sonundaki harfler o maddenin hangi alt boyuta ait olduğunu göstermekte olup, (Z- zihinsel, Dav- Davranışsal, D- Duygusal) parantez içinde verilen (-) işaret ise ifadenin tersten puanlanacağını göstermektedir. Ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 225, en düşük puan ise 45'tir. Alt boyutta en yüksek puan 45 en düşük puan ise 15 dir. Hangi alt ölçekteki puan büyük ise, bireyin iletişim becerisi açısından o alt boyutta daha iyi olduğu söylenebilir.

Bağımlı değişkenler aşağıda verilmiştir;

1. İnsanları anlamaya çalışırım. (Z)
2. İletişimde bulunduğum insanlardan gelen öğüt ve önerileri içtenlikle dinlerim.
(Dav.)
3. Düşüncelerimi başkalarına tam olarak iletmede zorluk çekerim. (Z) (-)
4. Konuşurken, etkili bir göz iletişimi kurabilirim.(Dav.)
5. Genelde eleştirilmekten hoşlanmam. (D) (-)
6. Dikkatimi karşımdakinin ilgi alanı üzerinde toplayabilirim.(Z)
7. Kişilerin, anlatmak istediklerini dinlemek için yeterince zaman ayırıyorum.(Dav.)
8. Karşımdaki kişiye genellikle söz hakkı veririm. (Dav.)
9. Karşımdaki kişiyi dinlerken hayal kurarım.(D) (-)
10. Başkaları konuşurken sabırsızlanır, onların sözünü keserim.(Dav.) (-)
11. İnsanları dinlerken sıkıldığımı hissederim.(D) (-)
12. Eleştirilerimi karşımdaki kişiyi incitmeden iletirim.(Z)
13. Konuşurken ilk adımı atmaktan çekinmem.(Dav.)

14. Konuşurken açık, sade ve düzgün cümleler kurarım.(Dav.)
15. Karşımdaki kişiyle aynı görüşü paylaşmasam bile fikirlerine saygı duyarım.
(Z)
16. İletişimde bulunduğum kişinin yüzüne baktığım halde sözlerini dinlemediğim olur. (Dav.) (-)
17. Karşımdaki kişinin konuşmaya ve dinlemeye istekli olup olmadığını anlamaya çalışırım. (Z)
18. Yanlış tutum ve davranışlarımı kolaylıkla kabul ederim. (Z)
19. Dinlediğim kişiyi daha iyi anlamak için sorular yöneltirim.(Dav.)
20. Dinleyenim anlamaz görüldüğünde, iletmek istediklerimi tekrarlar, yeni kelimelerle ifade eder, özetlerim. (Z)
21. İnsanlarla görüşürken, bilerek onları rahatlatacak şeyler yaparım.(Dav.)
22. Dinlerken, karşımdaki kişinin sözünü kesmemeye özen gösteririm.(Dav.)
23. Küs olduğum birisiyle barışmak istediğimde ilk adımı atmaktan çekinirim. (Dav.)(-)
24. Karşımdaki kişinin bana ters düşen duygu ve düşüncelerini yargılarımla(Z) (-)
25. Ses tonumu konunun özelliğine göre ayarlayabilirim.(Dav.)
26. Genellikle insanlara güvenirim.(D)
27. Karşı cinsten biriyle iletişim kurduğumda rahatsızlık duyarım.(D) (-)
28. Başkalarını dinlemek mecburiyetinde olmadığımı düşünürüm. (Z)
29. Özür dilemek bana zor gelir.(D)(-)
30. Tartışma sonunda, savunduğum düşüncelerin yanlış olduğunu kabul edebilirim. (Z)
31. Konuşurken sözümün kesilmesinden rahatsız olurum.(D) (-)

32. İnsanları kontrol etmeye ve istediğim kalıba sokmaya çalışırım.(Dav.) (-)
33. İletişim kurduğum kişinin tutumundan daha çok sorununu anlamaya çalışırım.
(Z)
34. Çevremdeki insanlara karşı ilgisiz kaldığım kanısındayım. (D) (-)
35. Çoğunlukla duygularımdan emin olamıyorum. (D) (-)
36. İletişim kurduğum kimse tarafından anlaşılmaktan mutluluk duyarım.(D)
37. Başkaları ile ilişkilerimi bozacak çıkışlar yapabilirim. (Z) (-)
38. Karşımdaki kişiye güvenmek beni mutlu eder. (D)
39. Her insanı olumlu beklentilerle karşılarım.(D)
40. İletişim kurduğum kimselerden bir şeyler alır ve onlara da bir şeyler verdiğimi hissedirim.(D)
41. İnsanlara cevaplamada zorlanacakları ani sorular yöneltirim. (Dav.) (-)
42. Beni rahatsız eden duygularımı iletmede sıkıntı çekerim.(D) (-)
43. Öneride bulunduğum kişinin öneriye açık olup olmadığına dikkat ederim.(Z)
44. İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissedirim.(D)
45. Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak, duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırım (Z),(2).

İletişim becerileri alt boyutlarını ölçen 15 madde aşağıda belirtilmiştir:

Zihinsel boyut: 1,3,6,12,15,17,18,20,24,28,30,33,37,43,45

Davranışsal boyut: 2,4,7,8,10,13,14,16,19,21,22,23,25,32,41

Duygusal boyut: 5,9,11,26,27,29,31,34,35,36,38,39,40,42,44

3.5.4. Veri Toplama Aşaması

Araştırmanın verileri, kullanılan veri toplama araçlarının hepsinin katılımcılara dağıtılıp toplanması ile elde edilmiştir. Anketler, anket uygulanacak

sınıfın sorumlu ders öğretmeni gözetiminde uygulanmıştır. Sınıfta uygulamaların yapılabilmesi için Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve Elazığ Valiliğinden resmi izin yazıları alınmıştır. Okul yönetimlerinden de izin alınarak anket uygulamaları yapılmıştır. Uygulamalarda, anketlerin dağıtılmasından önce gerekli açıklamalar ilgili araştırmacı ve öğretmen tarafından yapılmıştır. Araştırmanın amacı, önemi ve ölçekler hakkında öğrencilere bilgiler verilmiş, gerçekçi olarak sorulara cevap vermeleri önemle rica edilmiştir. Öğrencilere anket üzerine isimlerini yazmalarına gerek olmadığı belirtilmiştir.

Anketin cevaplandırılması 15 dk. ile 25 dk. arasında değişmektedir. Veriler, 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılı 2. Dönemi olan Mayıs ayı içerisinde toplanmıştır.

3.5.5. Araştırma Problem Cümleleri

- 1) Fen Lisesi ve Spor Lisesinde verilen eğitim okul bazında öğrencilerin iletişim becerilerini olumlu yönde etkilemekte midir?
- 2) Fen Lisesi ve Spor Lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinde okunulan sınıfa göre (alınan eğitime göre) farklılaşma olmakta mıdır?
- 3) Fen Lisesi ve Spor Lisesi Öğrencilerinin zihinsel, duygusal, davranışsal ve genel iletişim beceri düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 4) Fen Lisesi ve Spor Lisesi Öğrencilerinin zihinsel, duygusal, davranışsal ve genel iletişim beceri düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- 5) Zihinsel, duygusal, davranışsal ve genel iletişim becerileri, Babanın eğitim durumuna bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- 6) Zihinsel, duygusal, davranışsal ve genel iletişim becerileri, Annenin eğitim durumuna bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

7) Zihinsel, duygusal, davranışsal ve genel iletişim becerileri, ailedeki (kendileri de dâhil) kardeş sayısına bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

8) Fen ve Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin ailelerine ilişkin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeye bağlı olarak zihinsel, duygusal, davranışsal ve genel iletişim becerileri, farklılık göstermekte midir?

Bu araştırmanın sonucunda, öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelenerek öneriler sunulmuştur.

3.5.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Anketlerin toplanmasından sonra, elde edilen verilerin analizi, IBM SPSS 21,0 programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde ilk olarak soru formunda yer alan bağımsız değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler, sayı ve yüzdeler elde edilmiş tanımlayıcı tablolar sunulmuştur.

Daha sonra iletişim becerileri envanteri demografik değişkenlere göre incelenmiştir. İstatistiksel olarak frekans dağılımları, ortalamalar, ikiden fazla grup ortalaması karşılaştırmalarında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way Anova)”, bağımsız iki grup ortalama karşılaştırma testi olan t – testi ve anlamlı farklılıkların tespiti amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır. Testte önemlilik düzeyi (alfa yanılma düzeyi) olarak $p < 0.05$ alınmıştır.

4. BULGULAR

Öncelikle ankete katılanların demografik değişkenlerine ait dağılımları sayı ve yüzdeler kullanılarak tablo olarak sunulmuş. Daha sonra iletişim beceri envanteri ölçek sonuçları katılımcıların demografik değişkenlerine göre verilmiş ve iletişim becerilerinde incelemeler yapılarak farklılaşma olup olmadığını belirlenip anket sonuçları gösterilmiştir.

4.1. Anket Katılımcılarının Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Bu bölümde, Elazığ İl merkezinde bulunan Spor lisesi ve Fen lisesinde öğrenimlerine devam eden öğrencilere ait okunulan okul, sınıf, yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyleri, ailede ki kardeş sayısı, değişkenlerine ait dağılımlar verilmektedir.

Tablo 2. Ankete Katılanların Okudukları Okullara Göre Dağılımı

Lise	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kaya Karakaya Spor Lisesi	114	36,8
Kaya Karakaya Fen Lisesi	196	63,2
Toplam	310	100,0

Tablo 2’de ankete katılan öğrencilerin okullara göre dağılımları verilmektedir. Kaya Karakaya spor Lisesi’nde 114 öğrenci, Kaya Karakaya Fen Lisesi’nde 196 öğrenci ankete katılmıştır.

Tablo 3. Ankete Katılanların Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Sayı (N)	Yüzde (%)
Dokuz	110	35,5
On	66	21,3
On bir	75	24,2
On İki	59	19,0
Toplam	310	100,0

Tablo 3’de öğrencilerin okudukları sınıflara göre dağılımları verilmektedir. Ankete katılan 110 öğrenci 9.sınıf, 66 öğrenci 10. sınıf, 75 öğrenci 11. sınıf, 59 öğrenci ise 12.sınıf öğrencisidir. Yüzdesel olarak ankete katılan öğrencilerin yaklaşık % 35,5’ini 9. sınıf öğrencileri, % 21,3’ünü 10. Sınıf öğrencileri, %24,2’sini 11. Sınıf ve %19,’unu 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılım

Cinsiyet	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kız	159	51,3
Erkek	151	48,7
Toplam	310	100,0

Tablo 4’te Öğrencilerin cinsiyet dağılımı verilmektedir. Tablodan da görüleceği üzere ankete katılan kız öğrenci sayısı 159 kişi yüzdesel olarak % 51,3 oranında, erkek öğrenciler ise 151 kişi yüzdesel olarak % 48,7 oranında ankete katılmıştır.

Tablo 5. Ankete Katılanların Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Sayı (N)	Yüzde (%)
On beş	100	32,3
On altı	68	21,9
On yedi	81	26,1
On sekiz	59	19,0
Diğer	2	,6
Toplam	310	100,0

Tablo 5’de Ankete katılan öğrencilerin yaş dağılımlarına bakıldığında öğrencilerin % 32,3’ünün 15 yaşında, % 21,9’unun 16 yaşında, %26,1’inin 17 yaşında ve % 19’unun On sekiz yaşında ve %,6’sının ise diğer yaş gruplarında oldukları görülmektedir.

Tablo 6. Ankete Katılanların Baba Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Baba eğitim düzeyi	Sayı (N)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	4	1,3
Okuryazar	11	3,5
İlköğretim	43	13,9
Ortaöğretim	105	33,9
Yükseköğretim	147	47,4
Toplam	310	100,0

Tablo 6’da Baba eğitim düzeyleri dağılımı verilmektedir. Baba eğitim seviyesine bakıldığında en yüksek oran, % 47,4 ile yükseköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Okuryazar olmayanların oranı ise % 1,3 olarak belirlenmiştir. Babası sadece okuryazar olanların oranı % 3,5’dir. İlköğretim mezunu olanların oranı % 13,9 ve Ortaöğretim mezunu olanların oranı % 33,9 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7. Ankete Katılanların Annesinin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Anne eğitim düzeyi	Sayı (N)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	22	7,1
Okuryazar	16	5,2
İlköğretim	84	27,1
Ortaöğretim	105	33,9
Yükseköğretim	83	26,8
Toplam	310	100,0

Tablo 7’de ankete katılan öğrencilerin annesinin eğitim seviyelerine göre dağılımı verilmiştir. Anne eğitim seviyelerine bakıldığında en yüksek oranda % 33,9 ile ortaöğretim mezunu olduğu görülmektedir. Annelerde okuryazar olmayanların oranı ise % 7,1 olarak belirlenmiştir. Anneleri sadece okuryazar olanların oranı % 5,2’dir. Yükseköğretim mezunu olanların oranı % 26,8 ve ilköğretim mezunu olan annelerin oranı % 27,1 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 8: Ailelerin Sosyo-ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı

Sosyo- ekonomik düzey	Sayı (N)	Yüzde (%)
Alt gelir gurubu	30	9,7
Orta gelir gurubu	235	75,8
Üst gelir gurubu	45	14,5
Toplam	310	100,0

Tablo 8’ de öğrencilerin kendilerince algıladıkları ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin dağılımı verilmektedir. Öğrencilerin % 75,8’i ailesinin sosyo-ekonomik seviyesinin orta gelir gurubu olarak görüş bildirmişlerdir. Üst gelir gurubu olduğu yönünde görüş bildirenlerin oranı % 14,5 iken, alt gelir gurubu seviyesinde olarak belirtenlerin oranı % 9,7’dir.

Tablo 9. Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı

Ailedeki çocuk sayısı	Sayı (N)	Yüzde (%)
İki ve alt	101	32,6
Üç	117	37,7
Dört	60	19,4
Beş ve üstü	32	10,3
Toplam	310	100,0

Tablo 9’da ailedeki çocuk sayılarının dağılımları verilmektedir. Ailelerinin % 32,6’sının iki ve bir çocuklu aileler olduğu, ankete katılan öğrencilerden ailede Üç çocuk olanların oranı % 37,7 olduğu görülmektedir. Dört çocuklu ailelerin oranı %19,4 iken, Beş ve daha fazla çocuklu ailelerin oranı ise % 10,3 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 10. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Okul Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Tablosu

Boyut	Okul	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
Zihinsel Boyut	Spor Lisesi	114	55,32	6,411	1,083	308	,279
	Kaya karakaya Fen Lisesi	196	54,52	6,172	1,073	229,086	,285
	Spor Lisesi	114	56,16	5,786	,290	308	,772
Davranışsal Boyut	Kaya karakaya Fen Lisesi	196	55,95	6,479	,298	258,299	,766
	Spor Lisesi	114	49,31	7,864	-3,226	308	,001
	Kaya karakaya Fen Lisesi	196	52,04	6,759	-3,100	208,660	,002

Tablo 10. İncelendiğinde, okul düzeyi bazında spor lisesi öğrencilerinin, fen lisesi öğrencilerine oranla Zihinsel ($\bar{X}=55,32$) ve Davranışsal ($\bar{X}=56,16$) iletişim becerilerinde ortalamalarının yüksek olduğu, Duygusal ($\bar{X}=52,04$) iletişim becerilerinde ise fen lisesi öğrencilerinin ortalamasının yüksek olduğu görülmüştür. Duygusal boyutta $p<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılmış diğer boyutlarda anlamlılık görülmemiştir.

Tablo 11. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu

Boyut	Sınıf	N	$\bar{X}$	Ss
Zihinsel	Dokuz	110	55,35	5,971
	On	66	53,87	5,723
	Onbir	75	53,18	6,410
	On iki	59	56,94	6,571
	Toplam	310	54,81	6,262
Davranışsal	Dokuz	110	56,73	6,051
	On	66	54,66	6,629
	Onbir	75	54,98	5,892
	On iki	59	57,57	6,097
	Toplam	310	56,03	6,224
Duygusal	Dokuz	110	51,22	6,580
	On	66	49,81	6,579
	Onbir	75	49,08	6,986
	On iki	59	54,55	8,479
	Toplam	310	51,04	7,293

Tablo 11 incelendiğinde, Araştırma grubunun İletişim becerileri alt boyutlarının sınıf değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel

boyutta 56,94 davranışsal boyutta 57,57 ve duygusal boyutta 54,55 ile 12. Sınıfların ortalamalarının diğer sınıflara göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 11.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

One - Way Anova							Tukey
Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	df	Kareler ortalama	F	p	HSD test
Zihinsel	Gruplar Arası	557,447	3	185,816	4,918	,002*	d-b
	Grup İçi	11562,437	306	37,786			d-c
	Toplam	12119,884	309				
Davranışsal	Gruplar Arası	400,263	3	133,421	3,528	,015*	d-b
	Grup İçi	11573,415	306	37,822			
	Toplam	11973,677	309				
Duygusal	Gruplar Arası	1121,256	3	373,752	7,468	,000*	d-a
	Grup İçi	15315,199	306	50,050			d-b
	Toplam	16436,455	309				d-c
*: p < ,05		a: Dokuz, b: On, c: On bir, d: On iki					

Tablo 11 a incelendiğinde, Araştırma grubunun sınıf değişkenine bağlı olarak yapılan varyans analizi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p < ,05$) tespit edilmiştir. Gruplar arasında tespit edilen bu anlamlı farkın hangi gruplardan oluştuğunu belirlemek üzere sınıf değişkeni üzerinden tukey HSD testi uygulanmıştır. Sınıf değişkenine göre 12. Sınıfların zihinsel boyutta 10. ve 11. Sınıflara göre,

Davranışsal boyutta 12. Sınıfların 10. Sınıflara ve Duygusal boyutta 12. Sınıflar 9. 10. ve 11. Sınıflara göre iletişim becerilerini anlamlı bir şekilde daha fazla kullanmaktadırlar.

Tablo 12. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Tablosu

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	df	p
Zihinsel	Kız	159	55,86	6,352	3,066	308	,002
	Erkek	151	53,71	5,991	3,070	307,986	
Davranışsal	Kız	159	56,79	6,412	2,239	308	,026
	Erkek	151	55,22	5,935	2,244	307,799	
Duygusal	Kız	159	52,01	7,518	2,439	308	,015
	Erkek	151	50,01	6,925	2,445	307,717	

Tablo 12 incelendiğinde, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden Zihinsel ($X=55,86$), Davranışsal ($X=56,79$) ve Duygusal ($X=52,01$) iletişim becerilerinde cinsiyet bazında ortalamasının yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun $p<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

Tablo 13. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımı Tablosu

Boyut	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss
Zihinsel	Onbeş	100	55,23	5,858
	Onaltı	68	54,35	5,773
	Onyedi	81	53,79	7,167
	Onsekiz	59	56,28	5,951
	Diğer	2	48,50	,707
	Toplam	310	54,81	6,262
Davranışsal	Onbeş	100	57,35	6,069
	Onaltı	68	54,16	6,461
	Onyedi	81	55,48	6,324
	Onsekiz	59	56,81	5,553
	Diğer	2	53,00	7,071
	Toplam	310	56,03	6,224
Duygusal	Onbeş	100	51,83	6,083
	Onaltı	68	49,58	7,132
	Onyedi	81	50,03	7,802
	Onsekiz	59	52,81	8,307
	Diğer	2	49,50	3,535
	Toplam	310	51,04	7,293

Tablo 13 incelendiğinde, İletişim becerileri alt boyutlarının yaş değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta Onsekiz yaş (56,28), davranışsal boyutta Onbeş yaş (57,35) ve duygusal boyutta (52,81) ise Onsekiz yaşındaki bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer yaş guruplarına göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 13.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

One - Way Anova							Tukey HSD test
Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p	
Zihinsel	Gruplar Arası	324,611	4	81,153	2,098	,081	
	Grup İçi	11795,273	305	38,673			
	Toplam	12119,884	309				
Davranışsal	Gruplar Arası	490,535	4	122,634	3,257	,012*	a-b
	Grup İçi	11483,142	305	37,650			
	Toplam	11973,677	309				
Duygusal	Gruplar Arası	477,536	4	119,384	2,282	,061	
	Grup İçi	15958,919	305	52,324			
	Toplam	16436,455	309				
*: p<,05		a: Onbeş, b: Onaltı, c: Onyedı, d: On sekiz, e: Diğer					

Tablo 13 a incelendiğinde, Araştırma grubu yaş değişkenine bağlı olarak varyans analizi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin davranışsal alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<,05$) tespit edilmiştir. Gruplar arasında tespit edilen bu anlamlı farkın hangi gruplardan oluştuğunu belirlemek üzere yaş değişkeni üzerinden tukey HSD testi uygulanmıştır. Yaş değişkenine göre Onbeş yaşındakilerin Onaltı yaşındakilere göre davranışsal boyutta iletişim becerilerini anlamlı bir şekilde daha fazla kullanmaktadırlar.

Tablo 14. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu

Boyut	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
Zihinsel	Okuryazar değil	4	62,00	3,464
	Okuryazar	11	54,00	8,660
	İlköğretim	43	53,00	6,179
	Ortaöğretim	105	55,80	6,473
	Yükseköğretim	147	54,51	5,792
	Toplam	310	54,81	6,262
Davranışsal	Okuryazar değil	4	57,25	5,852
	Okuryazar	11	52,54	6,608
	İlköğretim	43	55,67	5,701
	Ortaöğretim	105	57,22	5,564
	Yükseköğretim	147	55,51	6,678
	Toplam	310	56,03	6,224
Duygusal	Okuryazar değil	4	51,50	17,233
	Okuryazar	11	49,90	5,872
	İlköğretim	43	48,02	5,905
	Ortaöğretim	105	51,86	7,026
	Yükseköğretim	147	51,40	7,450
	Toplam	310	51,04	7,293

Tablo 14 incelendiğinde, İletişim becerileri alt boyutlarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta okuryazar olmayanların (62,00), davranışsal boyutta okuryazar olmayanların (57,25) ve duygusal boyutta (51,86) ile ortaöğretim düzeyindeki bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 14.a İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Varyans Analizi Tablosu

One - Way Anova						
Boyut		Kareler		Kareler		Tukey
		toplamı	df	ortalama	F	HSD
Zihinsel	Gruplar Arası	472,959	4	118,240	3,096	,016*
	Grup İçi	11646,925	305	38,187		
	Toplam	12119,884	309			
Davranışsal	Gruplar Arası	335,509	4	83,877	2,198	,069
	Grup İçi	11638,168	305	38,158		
	Toplam	11973,677	309			
Duygusal	Gruplar Arası	497,925	4	124,481	2,382	,052*
	Grup İçi	15938,529	305	52,257		
	Toplam	16436,455	309			

*: $p < ,05$ a: Okuryazar değil, b: Okuryazar, c: İlköğretim, d: Ortaöğretim, e: Yükseköğretim

Tablo 14 a incelendiğinde, Araştırma grubunun baba eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak varyans analizi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin zihinsel ve duygusal alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p < ,05$) tespit edilmiştir. Gruplar arasında tespit edilen bu anlamlı farkın hangi gruplardan oluştuğunu belirlemek üzere baba eğitim düzeyi değişkeni üzerinden tukey HSD testi uygulanmıştır. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre zihinsel boyutta okuryazar olmayanların ilköğretim düzeyi değişkenine göre, Duygusal boyutta ortaöğretim düzeyi değişkeninin ilköğretim düzeyi değişkenine göre iletişim becerilerinde anlamlı olarak daha fazla etkili olmaktadır.

Tablo 15. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu

Boyut	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
Zihinsel	Okuryazar değil	22	55,86	7,226
	Okuryazar	16	52,56	4,746
	İlköğretim	84	53,78	5,880
	Ortaöğretim	105	55,95	6,191
	Yükseköğretim	83	54,59	6,527
	Toplam	310	54,81	6,262
Davranışsal	Okuryazar değil	22	57,86	6,243
	Okuryazar	16	54,87	5,737
	İlköğretim	84	55,02	5,395
	Ortaöğretim	105	56,61	5,854
	Yükseköğretim	83	56,04	7,378
	Toplam	310	56,03	6,224
Duygusal	Okuryazar değil	22	51,40	7,926
	Okuryazar	16	48,31	5,198
	İlköğretim	84	48,75	6,154
	Ortaöğretim	105	51,97	7,540
	Yükseköğretim	83	52,61	7,647
	Toplam	310	51,04	7,293

Tablo 15 incelendiğinde, İletişim becerileri alt boyutlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta okuryazar olmayanların (55,86), davranışsal boyutta okuryazar olmayanların (57,86) ve duygusal boyutta (52,61) ile yükseköğretim düzeyindeki bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 15.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Tablosu

One - Way Anova							Tukey HSD test
Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	df	Kareler ortalama	F	p	
Zihinsel	Gruplar Arası	334,378	4	83,595	2,163	,073	
	Grup İçi	11785,505	305	38,641			
	Toplam	12119,884	309				
Davranışsal	Gruplar Arası	216,815	4	54,204	1,406	,232	
	Grup İçi	11756,862	305	38,547			
	Toplam	11973,677	309				
Duygusal	Gruplar Arası	859,372	4	214,843	4,207	,002*	e-c
	Grup İçi	15577,083	305	51,072			e-d
	Toplam	16436,455	309				

*: $p < ,05$ a: Okuryazar değil, b: Okuryazar, c: İlköğretim, d: Ortaöğretim, e: Yükseköğretim

Tablo 15 a incelendiğinde, Araştırma grubunun anne eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak varyans analizi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin duygusal alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p < ,05$) tespit edilmiştir. Gruplar arasında tespit edilen bu anlamlı farkın hangi gruplardan oluştuğunu belirlemek üzere anne eğitim düzeyi değişkeni üzerinden tukey HSD testi uygulanmıştır. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre duygusal boyutta yükseköğretim düzeyi değişkeninin ilköğretim düzeyi değişkeni ve ortaöğretim düzeyi değişkenine göre iletişim becerilerinde anlamlı olarak daha fazla etkili olmaktadır.

Tablo 16. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sosyo Ekonomik Düzey Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu

–				
Boyut	Sosyo Ekonomik Düzey	N	X	Ss
Zihinsel	Alt gelir gurubu	30	53,73	6,543
	Orta gelir gurubu	235	54,76	6,090
	Ust gelir gurubu	45	55,84	6,934
	Toplam	310	54,81	6,262
Davranışsal	Alt gelir gurubu	30	55,96	6,217
	Orta gelir gurubu	235	55,85	5,922
	Ust gelir gurubu	45	57,02	7,676
	Toplam	310	56,03	6,224
Duygusal	Alt gelir gurubu	30	48,80	6,804
	Orta gelir gurubu	235	51,29	6,901
	Ust gelir gurubu	45	51,20	9,270
	Toplam	310	51,04	7,293

Tablo 16 incelendiğinde, İletişim becerileri alt boyutlarının sosyo ekonomik düzey değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta üst gelir gurubu (55,84), davranışsal boyutta üst gelir gurubu (57,02) ve duygusal boyutta orta gelir gurubu (51,29) ile bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 16.a İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Sosyo Ekonomik Düzey Değişkenine Göre Varyans Analizi Tablosu

One - Way Anova						
Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	f	p
Zihinsel	Gruplar Arası	83,451	2	41,725	1,064	,346
	Grup İçi	12036,433	307	39,207		
	Toplam	12119,884	309			
Davranışsal	Gruplar Arası	51,946	2	25,973	,669	,513
	Grup İçi	11921,732	307	38,833		
	Toplam	11973,677	309			
Duygusal	Gruplar Arası	167,306	2	83,653	1,579	,208
	Grup İçi	16269,149	307	52,994		
	Toplam	16436,455	309			

Tablo 16 a incelendiğinde, Araştırma grubu sosyo ekonomik düzey değişkenine bağlı olarak t-testi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>,05$) tespit edilmiştir.

Tablo 17. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılım Tablosu

Boyut	Kardeş Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss
Zihinsel	İki ve alt	101	54,22	5,890
	Üç	117	55,10	6,610
	Dört	60	54,65	5,641
	Beş ve üstü	32	55,96	7,217
	Toplam	310	54,81	6,262
Davranışsal	İki ve alt	101	56,27	6,463
	Üç	117	56,02	6,584
	Dört	60	55,63	5,015
	Beş ve üstü	32	56,03	6,392
	Toplam	310	56,03	6,224
Duygusal	İki ve alt	101	52,16	7,054
	Üç	117	50,69	7,330
	Dört	60	49,96	7,876
	Beş ve üstü	32	50,78	6,607
	Toplam	310	51,04	7,293

Tablo 17 incelendiğinde, İletişim becerileri alt boyutlarının kardeş sayısı değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta beş ve üstü (55,96), davranışsal boyutta iki ve alt (56,27) ve duygusal boyutta iki ve alt (52,16) ile bireylerin iletişim beceri ortalamaları kardeş sayısı değişkenlerine göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 17.a. İletişim Becerileri Alt Boyutlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Varyans Analizi Tablosu

One - Way Anova						
Boyut	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p
Zihinsel	Gruplar Arası	88,734	3	29,578	,752	,522
	Grup İçi	12031,150	306	39,317		
	Toplam	12119,884	309			
Davranışsal	Gruplar Arası	15,615	3	5,205	,133	,940
	Grup İçi	11958,063	306	39,079		
	Toplam	11973,677	309			
Duygusal	Gruplar Arası	213,991	3	71,330	1,345	,260
	Grup İçi	16222,464	306	53,015		
	Toplam	16436,455	309			

Tablo 17 a incelendiğinde, Araştırma grubu kardeş sayısı değişkenine bağlı olarak t-testi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>,05$) tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde bulgulara ait verilerin analizi yapılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki anlamlı farklılıklar belirlenmiş ve sonuçları açıklanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak bu araştırmanın sonunda spor ve fen liseleri öğrencilerinin, iletişim becerileri düzeyleri belirlenerek alınan eğitime göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmiş ve bulgular ilgili çalışmalarla desteklenerek öneriler sunulmuştur.

Tablo 5'te Öğrencilerin cinsiyet dağılımına bakıldığında; ankete katılan kız öğrencilerin % 51,3 oranında, erkek öğrenciler ise % 48,7 oranında olduğu görülmekte olup bu durumda cinsiyet bazında farkın çok olmadığı görülmektedir.

Tablo 6'da Baba eğitim düzeylerine bakıldığında; en yüksek oranın, % 47,4 ile yükseköğretim mezunu olduğu bunu takiben Ortaöğretim mezunu olanların oranı ise %33,9, Okuryazar olmayanların oranının ise % 1,3 olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu verilere göre baba eğitim düzeylerinin yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 7'de anne eğitim seviyelerine bakıldığında; en yüksek oranda % 33,9 ile ortaöğretim mezunu olduğu bunu takiben ilköğretim mezunu %27,1, Yükseköğretim mezunu % 26,8, okuryazar olmayanların oranının % 7,1 olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu verilere göre anne eğitim seviyesinin, baba eğitim seviyesinden düşük olduğu fakat genel olarak okunmuşluk oranının zorunlu eğitime de bağlı olarak yüksek seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 9'da öğrencilerin ailedeki kendileride dahil çocuk sayılarının dağılımlarına bakıldığında; Üç çocuk olanların oranı % 37,7, iki ve bir çocuklu olanlar % 32,6, Dört çocuklu ailelerin oranı %19,4 iken, Beş ve daha fazla

çocuklu ailelerin oranı ise % 10,3 olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu verilere göre öğrencilerin ailelerindeki çocuk sayılarının sosyo ekonomik gelir düzeyi ve eğitim düzeyi ile bağlantılı olarak bağlantılı olabileceği söylenebilir.

1) Spor lisesinde verilen eğitim okul bazında öğrencilerin iletişim becerilerini olumlu yönde etkilemekte olduğu görülmektedir. Okul düzeyi bazında spor lisesi öğrencilerinin, fen lisesi öğrencilerinden iletişim becerilerinin alt boyutları olan Zihinsel ve Davranışsal (Tablo 10) boyutlarda aritmetik ortalamalarının yüksek olduğu fakat bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu durumda sporun insanları zihinsel olarak rahatlatığı, zihinsel iletişim becerilerinin daha etkili kullanılmasında olumlu etki sağladığı ve spor lisesi öğrencilerinin yaptıkları spor antrenmanlarının, antrenmanlarda antrenörlerini dinlemenin öneminin, beden eğitimi ve sporun insanlara kazandırmış olduğu disiplinin ayrıca beden eğitimi ve sporda ki kesin ve açık ifadelerin önemli derecede etkisinin olduğu söylenebilir. Fen lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin alt boyutu olan duygusal boyutta Spor Lisesi öğrencilerine oranla aritmetik ortalamalarının yüksek olduğu ve bu durumda $p<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

2) Araştırma grubunun İletişim becerileri alt boyutlarının sınıf değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel davranışsal ve duygusal boyutta (Tablo 11) 12. Sınıfların ortalamalarının diğer sınıflara göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. 12. Sınıfların zihinsel boyutta 10. ve 11. Sınıflara göre, Davranışsal boyutta 12. Sınıfların 10. Sınıflara ve Duygusal boyutta 12. Sınıflar 9. 10. ve 11. Sınıflara göre iletişim becerilerinin anlamlı bir şekilde daha çok etkili olduğu görülmektedir. Vatansever (2002), 'in "Farklı

Liselerde Öğrenim Gören Okullara Girişte ve Bitirirken Sahip Oldukları İletişim Becerilerinin Belirlenip Kıyaslanması “isimli çalışmasında, özel ve devlet okullarındaki lise birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin empatik beceri, çatışma ve atılganlık eğilimi seviyelerinde üç yıllık eğitim süresince değişim olduğu görülmüştür (130). Bu durum araştırmayı desteklemektedir.

3) Cinsiyet değişkeninin iletişim beceri düzeyleri alt boyutları açısından incelendiğinde, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden (Tablo 12) Zihinsel, Davranışsal ve Duygusal iletişim becerilerinde cinsiyet bazında ortalamasının yüksek olduğu ve bu durumun $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Görür (2001), ‘ün lisede öğrenimlerine devam eden öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada, iletişim becerilerini, cinsiyet, okuduğu sınıf, sosyo ekonomik düzey ve doğum sırası değişkenleri açısından değerlendirmiş ve karşılaştırma yapmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Bacanlı (1997) ‘nın Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği, katılımcı öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Öğrencilerin iletişim becerilerini değerlendirmelerine ilişkin veriler ise Korkut (1996)’un İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılarak toplanmıştır. 328 lise öğrencisine uygulanan çalışmada Korkut (1997), araştırmasını destekler nitelikte iletişim becerilerini değerlendirmede kızların erkeklere oranla düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir ($t = -2.60$; $p < .05$), (124-127). Bu durumda araştırma ile benzerlik göstermektedir. Bulut (2004)’un ilköğretim sınıf öğretmenlerinin iletişim becerisi algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırma veri toplama aracı olarak Çetinkanat (1997) tarafından geliştirilen “Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği (ÖİBÖ)” kullanılmıştır. 211 sınıf öğretmenine uygulanan

çalışmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin cinsiyete etkenine göre iletişim becerileri ölçeği toplam puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre iletişim becerisi “etkililik” ($t=2.17, p<.05$) ve “yeterlilik” ($t=2.00, p<.05$) alt boyutlarında daha yüksek ortalamaya sahip oldukları saptanmıştır (131). Bu da araştırmayı desteklemektedir. Alkaya (2004), ise İletişim becerileri bakımından kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında kızların lehine anlamlı bir fark olduğunu saptamıştır (132). Bu durumda araştırma ile paralellik göstermektedir.

4) İletişim becerileri alt boyutlarının yaş değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta On sekiz yaş davranışsal boyutta On beş yaş ve duygusal boyutta ise On sekiz (Tablo 13) yaşındaki bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer yaş guruplarına göre daha yüksek düzeydedir. Davranışsal alt boyutta (Tablo 13) istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<.05$) tespit edilmiştir. Yaş değişkenine göre On beş yaşındakilerin On altı yaşındakilere göre davranışsal boyutta iletişim becerilerini anlamlı bir şekilde daha fazla kullanmaktadırlar. Alkaya (2004), lise öğrencilerinin iletişim ve empati becerileri sosyo - demografik değişkenler açısından incelemiştir. İletişim becerilerinin yaşlara göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (132). Bu durumda araştırma ile farklılık göstermektedir.

5) İletişim becerileri alt boyutlarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel ve davranışsal boyutta okuryazar olmayanların, duygusal boyutta ise (Tablo 14) ortaöğretim düzeyindeki bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak

varyans analizi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin zihinsel ve duygusal alt boyutlarında (Tablo 14 a) istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<,05$) tespit edilmiştir. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre zihinsel boyutta okuryazar olmayanların ilköğretim düzeyi değişkenine göre, Duygusal boyutta ortaöğretim düzeyi değişkeninin ilköğretim düzeyi değişkenine göre iletişim becerilerinde anlamlı olarak daha fazla etkili olmaktadır. Alkaya (2004), lise öğrencilerinin iletişim ve empati becerileri sosyo - demografik değişkenler açısından incelemiştir. Lise öğrencilerinin algılanan anne-baba tutumuna göre iletişim becerilerinin, öğretmenlerinin tutumlarını otoriter algılayan lise öğrencilerinin iletişim becerilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Lise öğrencilerinin arkadaşlarının, kendilerinin, anne-babalarının ve öğretmenlerinin iletişim engeli kullanıp kullanmama durumlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Empatik beceri ile iletişim becerisi arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir (132). Bu durumda araştırmayı desteklemektedir.

6) İletişim becerileri alt boyutlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel ve davranışsal boyutta okuryazar olmayanların ayrıca duygusal boyutta (Tablo 15) ise yükseköğretim düzeyindeki bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeydedir. Anne eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak varyans analizi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin duygusal alt boyutunda (Tablo 15 a) istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<,05$) tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre duygusal boyutta yükseköğretim düzeyi değişkeninin ilköğretim düzeyi değişkeni ve ortaöğretim düzeyi değişkenine göre iletişim becerilerinde anlamlı olarak daha fazla etkili olmaktadır.

7) İletişim becerileri alt boyutlarının sosyo ekonomik düzey değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel ve davranışsal boyutta üst gelir gurubu ve duygusal boyutta orta gelir gurubu (Tablo 16) ile bireylerin iletişim beceri ortalamaları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeydedir. Sosyo ekonomik düzey değişkenine bağlı olarak t-testi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin alt boyutlarında (Tablo 16 a) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir. Görür (2001), ün yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin Sosyo ekonomik düzeylere göre iletişim becerilerini değerlendirmiş ve sonuçta anlamlı farklılıklar görülmüştür. Sosyo ekonomik düzeyleri yüksek olan öğrenciler iletişim becerilerini değerlendirmelerinde son sınıflar lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur ($F=5.51;p<.05$) (124).

8) İletişim becerileri alt boyutlarının kardeş sayısı değişkenine göre aritmetik ortalamalarına bakıldığında; zihinsel boyutta beş ve üstü, davranışsal ve duygusal boyutta iki ve alt (Tablo 17) ile bireylerin iletişim beceri ortalamaları kardeş sayısı değişkenlerine göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Kardeş sayısı değişkenine bağlı olarak t-testi sonuçlarına göre iletişim becerileri ölçeğinin alt boyutlarında (Tablo 17 a) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir. Sızak (1999), tarafından yapılan çalışmada, iletişim becerileri programının engelli çocukların ergen kardeşlerin iletişim becerilerine ve ailelerin aile içi iletişim örüntülerine ilişkin etkisini araştırmıştır. Bu araştırmaya, deney ve kontrol grubu olarak 16 ergen kardeş, 16 anne ve 15 baba katılmıştır. Deney grubunu oluşturan çocukların engelli kardeşlerine 10 haftalık bir iletişim becerileri programı uygulanmıştır. Sonuç olarak programın çocukların iletişim becerilerin aile içi iletişim örüntülerine olumlu etkileri olduğu

görülmüştür (133). Bu durum da araştırma ile farklılık göstermekle beraber iletişim becerisi düşük çocuklara program uygulanarak olumlu etki oluşturması sağlanabilir.

Zihinsel iletişim becerileri

- Okul düzeyi bazında spor lisesi öğrencilerinin, fen lisesi öğrencilerinden zihinsel iletişim becerilerinde ortalamaları yüksektir.
- Zihinsel iletişim becerileri Sınıf bazında 12.sınıflar lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. (12. Sınıfların zihinsel boyutta 10. ve 11. Sınıflara göre)
- Cinsiyet bazında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla Zihinsel iletişim becerileri karşılaştırılmasında kız öğrenciler lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır.
- Yaş bazında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.
- Zihinsel iletişim becerileri baba eğitim düzeyinde, okuryazar olmayanlar lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır.
- Zihinsel iletişim becerileri anne eğitim düzeyinde, anlamlı bir sonuç ortaya çıkmamıştır.
- Zihinsel iletişim becerileri Sosyo ekonomik düzey ve kardeş sayısı değişkenlerinde anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

Araştırma verilerine göre bu durumun etkili olmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha duygusal olmaları ve iletişim kurmada daha istekli olmalarının etkisi olabilir. McDowell (1993)'ın öğretmenlerin öğretim biçimleri ve tutumları incelediği araştırmaya 32 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin kişiliklerinin ve öğrencilerin eğitiminde oynadıkları rolün çok önemli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin Öğrencileri ile iletişimde

bulunduğu esnada “baskıcı olmamalı “ , “öğrencilerine ilgi göstermeli “ ve “neşeli-hareketli olmalı” bu durum daha çok olumlu etkiye sahip olduğu belirtmiştir. Öğretmenlerin sözel ve sözel olmayan iletişim biçimlerinin öğrenciler üzerinde etkisi olduğunu belirtmiştir. McDowell erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden ders verme yönteminde daha egemen ve sert olduğunu; kadınların öğrencilere daha duygusal, informal, ve arkadaşça olduklarını belirtmiştir (123).

Davranışsal iletişim becerileri;

- Okul düzeyi bazında fen lisesi öğrencilerinin spor lisesi öğrencilerinden davranışsal iletişim becerilerinde ortalamaları yüksektir.
- Davranışsal iletişim becerileri Sınıf bazında 12.sınıflar lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. (Davranışsal boyutta 12. Sınıfların 10. Sınıflara göre)
- Cinsiyet bazında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla Davranışsal iletişim becerileri karşılaştırılmasında kız öğrenciler lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır.
- Yaş bazında istatistiksel olarak 15 yaşındakilerin lehine anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır.
- Davranışsal iletişim becerileri baba eğitim düzeyinde, anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.
- Zihinsel iletişim becerileri anne eğitim düzeyinde, anlamlı bir sonuç ortaya çıkmamıştır.
- Davranışsal iletişim becerileri Sosyo ekonomik düzey ve kardeş sayısı değişkenlerinde anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

Duygusal iletişim becerileri;

- Duygusal iletişim becerileri boyutunun okul düzeyi bazında fen lisesi öğrencilerinin spor lisesi öğrencilerine göre değerlendirildiğinde yüksek olduğu ve bu durumda istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.
- Duygusal boyutta 12. Sınıflar 9. 10. ve 11. Sınıflara göre iletişim becerilerinin anlamlı bir şekilde daha çok etkili olduğu görülmektedir.
- Cinsiyet bazında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla Duygusal iletişim becerileri karşılaştırılmasında kız öğrenciler lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır.
- Yaş bazında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.
- Duygusal boyutta baba eğitim düzeyine göre, ortaöğretim düzeyi değişkeninin ilköğretim düzeyi değişkenine göre iletişim becerilerinde anlamlı olarak daha fazla etkili olmaktadır.
- Anne eğitim düzeyi değişkenine göre duygusal boyutta yükseköğretim düzeyi değişkeninin ilköğretim düzeyi değişkeni ve ortaöğretim düzeyi değişkenine göre iletişim becerilerinde anlamlı olarak daha fazla etkili olmaktadır.
- Duygusal iletişim becerileri boyutunda Sosyo ekonomik düzey ve kardeş sayısı değişkenlerinde anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

Spor lisesi öğrencileri iletişim becerisinin alt boyutları olan zihinsel ve davranışsal İletişim becerileri yönünden fen lisesinden ortalamaları daha yüksek seviyede olduğu bu durumda aldıkları spor derslerinin ve sportif aktivitelerin iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca, duygusal iletişim becerilerinin etkileme oranı ise fen lisesi öğrencilerinin spor lisesinden

ortalamalarının daha yüksek seviyede olduğu bu durumda kültür derslerinin öğrencileri duygusal anlamda daha çok etkilediği söylenebilir.

İletişim becerileri cinsiyete göre farklılık göstermekte olup. Kız öğrencilerin iletişim beceri seviyeleri, erkek öğrencilerin iletişim beceri seviyeleri ortalamasından yüksek olduğu bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu durumda kız öğrencilerin iletişim becerilerinin erkek öğrencilere göre daha iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Zihinsel ve duygusal da ortalama bazında Babanın eğitim durumu etkili olmakta, duygusal alt boyutta ise annenin eğitim durumu, iletişim becerilerinde anlamlı bir biçimde etkili olmaktadır.

Öğrencinin sınıf düzeyinin bütün alt boyutlarda 12. Sınıflar lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Yaş değişkenlerinin davranışsal alt boyutta 15 yaş lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve sosyo ekonomik düzey ile ailedeki kardeş sayısının ise iletişim becerilerinde anlamlı olarak etkili olmadığı görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre Spor Liselerinde öğrenimlerine devam eden spor lisesi öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının spor derslerinin yoğunluğuna göre yüksek olduğu bunun yanı sıra kültür derslerinin ağırlıklı olduğu Fen lisesinde iletişim beceri algılarının ortalamalara göre daha düşük seviyede olduğu görülmektedir.

Yüksel (1997) yapmış olduğu araştırmada iletişim becerisi programının, üniversite öğrencilerinin iletişim becerisi seviyelerini etkileme düzeyi incelenmiş. Bu araştırmada “İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” (İBDÖ) kullanmıştır. Araştırma kapsamına 32 öğrenci girmiş, 16 üniversite öğrencisinden

oluşan denek grubuna 12 oturumluk “İletişim Becerileri Eğitimi Programı “ uygulanmış ve 16 kişilik kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırma bulgularında, iletişim Becerisi Eğitimi Programına katılan kişilerin bu programa katılmayan kişilerden iletişim beceri seviyelerinin yüksek olduğunu belirtmiştir (12). Bu durumda iletişim beceri seviyesi düşük olan öğrenci grubuna çeşitli iletişim beceri eğitim programları düzenlenerek bu öğrencilerin iletişim beceri seviyeleri yükseltilebilir.

ÖNERİLER

Araştırma ile ilgili olarak Spor Lisesi ve Fen Lisesinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerle ilgili yapılmış çalışmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın sonraki araştırmalara katkıda bulunacağı ve bu konudaki eksikliklerin giderilmesi için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada ki evren ve örneklem genişletilerek Türkiye’de ki tüm fen ve spor liselerini kapsayan yeni çalışmalar yapılabilir.

Özellikle Fen liselerinde öğrencilerin bütün dünyasının ders olmadığı düşünülüp bu öğrenciler için beden eğitimi ve spor anlamında verilen eğitimin geliştirilip niteliğinin artırılması amacıyla gerekli yasal düzenlemeler yapılabilir.

Fen liseleri yeniden yapılandırılarak; sportif aktivitelere ve yarışmalara yönlendirilerek insanlarla iletişim içinde olmaları sağlanabilir ve bu konuyla ilgili gelecekte yürütülmesi kolay planlar ve projeler yapılabilir.

Fen liselerinde öğrencilerin sporla buluşması için gerekli çalışmalar yapılarak beden eğitimi dersinin bu liselerde ders çalışma zamanı olarak

görülmeyip tamamen aktivitelerin yapıldığı iletişimin etkin olduğu zamanlar haline getirilebilir.

Fen lisesinde ki öğrencileri sporla ilgili yetenekleri doğrultusunda farkındalık yaratılarak gelecekteki yaşamlarında daha başarılı ve mutlu olmalarını sağlayacak ortamlara yönelik öncülük yapılabilir.

Fen ve Spor Lisesi öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ile okullarındaki genel başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştıran bir araştırma yapılabilir.

Bu araştırmada kullanılan kişisel bilgi formundaki değişkenlerin sayısı artırılarak ya da değiştirilerek yeni araştırmalar yapılabilir.

Sportif aktivitelerin iletişimle ilgili beceriler üzerindeki etkililiğini daha açık ortaya koymak amacıyla farklı liselerde öğrenimlerine devam eden öğrencilere de uygulanıp iletişim becerisi algıları karşılaştırılabilir. Böylece bu değişkenlerin bölümler bazında iletişim becerilerine etki dereceleri tespit edilebilir.

Araştırmanın farklı değişkenlerle birlikte tekrarlanması ve sonuçların ortaya konması fen liselerinde ve spor liselerinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin bu konuyla ilgili olabilecek eksiklerinin belirlenmesi ve giderilmesi için yol gösterici olabilir.

Fen liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenleri ile Spor liselerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim beceri düzeylerinin tespitine ilişkin bir araştırma yapılabilir.

Fen lisesindeki eğitim müfredatına iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik kültür derslerinin yanı sıra beden eğitimi ve spor dersleri koyup bu derslere yönelik uygulamaların yapılmasının yararlı olabileceği düşünülebilir.

İnsan ilişkilerinde iletişim becerilerinin sağlıklı sürdürülebilmesi için önemli olan bu becerilerin her zaman geliştirilmesidir. Spor etkinliklerinin her boyutunda görev yapacak meslek gruplarında çalışacak olanların iletişim becerilerini geliştirmeleri, görevlerini, sağlıklı, mutlu ve başarılı bir şekilde yürütmeleri için önemli görülmektedir. Bu çalışmada spor lisesinden sonraki süreçte beden eğitimi öğretmeni, rekreasyon, spor yöneticisi ve antrenör bölümlerini okuyacak olan bu öğrencilerin iletişim becerisi algılarının aldıkları spor dersleri ve katıldıkları sportif aktivitelerin, iletişim beceri düzeylerindeki seviyenin yüksek olması ve bu durumun fen lisesi öğrencilerinden farklı çıkması oldukça önemlidir.

6. KAYNAKLAR

1. Güler D. Eğitim İletişimi Kavramı ve Sistem Yaklaşımı Açısından Eğitim İletişimi Sürecinin İncelenmesi. Kurgu Dergisi. 1990, Sayı:8, s.479-487.
2. Ersanlı K., Balcı S. İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi: Geçerli ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 1998, Cilt:2(10), 7-13.
3. Robbins S. P. Essentials of organisational behaviour (Seventh Edition). New Jersey: Prentice Hall. 2003.
4. Langton N. Robbins S.P. Fundamentals of organizational behavior, Third Canadian Edition. 2004.
5. Pradhan N. Cropra N. Communication skills for educational managers. India: Book Enclave. 2008.
6. Cüceloğlu D. Yeniden İnsan İnsana. Otuz besinci basım. Remzi kitapevi, İstanbul, 2006 s.73
7. Dökmen Ü. İletişim çatışmaları ve Empati. İstanbul. Remzi kitapevi. 2008.
8. Barker A. Improve your communication skills. London: Kogan Page Limited. 2011.
9. Ergin H. İletişim Becerileri Eğitim Programı'nın Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İletişim Beceri Düzeylerine Etkisi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi, İstanbul, 2003
10. Riesch S. K., Henriques J., Chanchong W. Effects of Communication Skills Training on Parents and Young Adolescents From Extreme Family Types. Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing. 2003 (http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qa3892/is_200310/ai_n9332751) Ekim, 2006
11. Korkut F. Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Anı Yayıncılık, Ankara, 2004
12. Yüksel Ş. F. Grupla İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri Düzeylerine Etkisi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi, Ankara, 1997
13. Neese, T. Success Depends on Effective Communications. journal record, 1997(http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qn4182/is_19970827/ai_n10110858) Ekim, 2006.
14. www.tdk.gov.tr. Güncel Türkçe Sözlük (erişim tarihi:19/05/2014)
15. www.tdk.gov.tr. BSTS / Eğitim Terimleri Sözlüğü 1974 (erişim tarihi:19/05/2014)
16. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati. Yirmi sekizinci basım. Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2004
17. Devito J. The Interpersonal Communication Book. Tenth edition, Boston, 2004
18. Özbaydar S. İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi. İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1983.

19. Kuruç Z. Spor Psikolojisine Giriş. E Ergen (ed): Spor Hekimliği'nde, Ankara, TTB Merkez Konseyi Spor Hekimliği Kolu Yayın No. 1, 1992.
20. Çamlıyer H., Çamlıyer H. Eğitim Bütünlüğü İçerisinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun. Emek Matbaacılık, Manisa, 2001
21. Ünsal Oksay iletişimin A, B, C' Sİ İstanbul: der yayınları,2007,s.9
22. Aydın M., Eğitim Yönetimi, Ankara 1994,s.149
23. Kılıç V. ,Dilin İşlevleri ve İletişim, İstanbul,2002,s.16
24. Dökmen Ü., İletişim Çatışmaları ve Empati,İstanbul,1994,s.15
25. Bursalıoğlu Z., Eğitim Yönetiminde Yapı ve Uygulama, Ankara, 1991, s.116-118.
26. <http://www.turkcesozluk.gen.tr/ileti%C5%9Fim.html>.(erişim tarihi.03.10.2014).
27. İrfan Erdoğan, Medya ve Kültür, Ulusal İletişim Sempozyum Bildirileri, 2000, s.43-73,
28. Nurçay Türkoğlu, İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Toplumsal İletişim, Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar, Babil Yayınları, İstanbul, 2004, s. 21
29. Himstreet William C. ve W.Mur1in Baty, Business Communication: Principles and Methods, 3'd ed., Califomia: Wadsworth Pub.Co.,1969. s.3.
30. Kavruk S. ve Tan O., “İletişim”, M.E.B.Yönetimi Değerlendirme ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Bülteni, No:42, 2001. s.1.
31. Daft R.L., Management, Sixth Edition, Thomson South Western, United States, 2002. s.581.
32. Wexley K.N. ve Yukl G.A., Organizational Behavior and Personel Psychology, Revised Edition, Irwin, Homewood Illinois, 1984. s.75.78
33. Erol Mutlu, İletişim Sözlüğü, Ankara, Ark Yayınları, 1994, s.21
34. F.Günseli Malkoç, Kurumlarda Kişiler Arası İletişim, M.Ü.İletişim Fak.Yay., İst.,1997, s.5'den Aktaran, ; Ece İnan, Halkla İlişkilerde Medya Yönetimi Yeni İletişim Teknolojileriyle, İstanbul, Referans Yayınları, 2009, s.21
35. Gürgen H., Örgütlerde İletişim Kalitesi, Der Yayınları, İstanbul, 1997. s.9-14-15-16-17-18-19-20-22-23-24-83-84-95
36. Eren E., Yönetim ve Organizasyonlar (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar), 6. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2003. s.449.450-451.
37. Yetim A., Cengiz, R., İletişim ve Spor, Berikan Yayınevi Ankara. 2010. s.13.
38. Filiz Balta Peltekoğlu halkla ilişkiler nedir? İstanbul, beta yayınları, 1998,s.139.
39. Karadoğan D. Kara kuvvetleri komutanlığındaki yöneticilerin ve astların iletişim örüntülerine ilişkin algı ve beklentileri. Dokuz eylül üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü (eğitim yönetim ve denetimi) A.B.D. yüksek lisans tezi izmir, 1995.
40. Demirci K. ve Tatar K, “ Eğitim İşletmelerinde Etkin Bir Yönetim Aracı Olarak Sınıf İçi İletişimin Öğrenci Başarısına İlişkin Bir Araştırma” Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Isparta 2006. s.191.
41. Bıçakçı İ. İletişim ve Halkla İlişkiler, Mediacat Yayınları, Ankara, 1998. s.95.

42. Demiray U., Dağtaş B., İletişim Modelleri, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, Yayın No: 92 Ocak, Eskişehir, 1994. s.7
43. Husemann Richard c., James M. Lahiff ve Jom M. Penrose, Business Communication: Strategies and Skils, 3rd ed.,Chicago: Dıyden Press,1988. ss.32-37.
44. Serarslan M. Z., Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul. 2005
45. Koçel T., İşletme Yöneticiliği, Beta Basın Yayım Dağıtım, 5. Baskı, İstanbul. 1995
46. Munter Mary, Business Communication: Strategy and Skill, NJ: Prentice Hall Int.Int., 1987. s.4.
47. Korkut F. İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 1996, Cilt:2(7), s. 18-23.
48. Demirel Ö. Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı. Birinci basım. Pegem A yayıncılık, Ankara, 1999
49. Yüksel A. H. İletişim Süreci ve Sistem Yaklaşımı Açısından İletişim Sürecinin İncelenmesi. Kurgu Dergisi, 1989, Sayı:6, s.15-63.
50. Yılmaz H. Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur Musun? 27. baskı. Çizgi kitapevi, Konya, 2004
51. Özer K. İletişimsizlik Becerisi. Altıncı basım. Sistem yayıncılık, İstanbul, 2006
52. Ersan İlal, iletişim, yığınsal iletişim araçları ve toplum, İstanbul, der yayınları 1997,s.20
53. Armand ve Michele Mattelart, İletişim Kuramları Tarihi, Merih ZILLIOĞLU (çev.), İstanbul, İletişim Yayınları, 1998 s. 11-13.
54. Baskın Otis W. ve Craig E. Aronoff; Public Relations: The Profession and The Practice, 2.ed., Iowa, Dubuque: Wm. C. Brown Publishers, 1988. s. 42
55. Celep C. İlkokullarda yönetici öğretmen iletişimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1992. sayı 8.
56. Tortop Nuri; Halkla İlişkiler, Ankara: Yargı Yayınları, 1993. (Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi Yönetim Kurulu Raporu, TODAİE Yayını, 1966, s.55'ten akt. Tortop 1993), (İdarenin Yeniden Düzenlenmesi ilkeler ve Öneriler, TODAİE Yayını. 1972, s. 274'ten akt. Tortop, s.22.)
57. Arslan Mahmut; iş ve Meslek Ahlakı, Ankara: Nobel Yayınları, 2001.s.74
58. Erdoğan İrfan; Teori ve Pratikte Halkla İlişkiler, Ankara: Erk Yayınları, 2006. s. 19-65-63-85-116-130-140.
59. Okay A. ve Okay A. Halkla İlişkiler Kavram Strateji ve Uygulamaları, Der Yayınları, İstanbul. 2005
60. Seitel Fraser P.; The Practice of Public Relations, 8. ed., New Jersey: Prentice Hall, Inc., Upper Saddle River, 2001.s.23
61. Kazan Emine; Eski Türkler ve Osmanlı'da Halkla İlişkiler, İstanbul: Yakamoz, 2007.s.45-52

62. Kazancı Metin; Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler, 7.b., Ankara, Turhan Kitabevi, 2007.s.225
63. Ertekin Yücel; Halkla ilişkiler, 4. b., Ankara: Yargı Yayınevi, 2000.s.175-176
64. Şimşek Melda Cinman; Atatürk ve iletişim, İstanbul: Der Yayınları, 2001.s.220-221.
65. Zıllıoğlu M. İletişim Nedir? İkinci basım. Cem yayınevi, İstanbul, 2003
66. Coşkun A. İletişim Becerisini Geliştirme Eğitiminin İş görenlerin İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimlerine, Yalnızlık Düzeylerine ve İş Doyumlarına Etkisi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler A. B. D. Doktora Tezi, Ankara, 1994
67. Ertekin Y., Halkla İlişkiler, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2002. s.32.
68. Demirel Ö., Seferoğlu S. S., Yağcı E. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Birinci basım. Pegem A yayıncılık, Ankara, 2001
69. Sabuncuoğlu Z. ve Tüz M., Örgütsel Psikoloji, Üçüncü Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2001. s.68.
70. Singer M.G., Human Resource Management, PWS-KENT Publishing Company, Boston, 1990. s.481.
71. Dubrin A.J., Fundamentals of Organizational Behavior, Third Edition, Thomson South-Western, Australia, 2005. s.173.174
72. Schermerhorn J.R. Jr., Management and Organizational Behavior: Essentials, John Wiley & Sons, New York, 1996. s.210. 211
73. Weihrich H. ve Koontz H., Management: A Global Perspective, Tenth Edition, McGraw-Hill, Singapore, 1993. s.539.541
74. Lunenburg F.C. ve Ornstein A.C. Educational Administration Concepts and Practices, Wadsworth Publishing Company, Belmont, California, 1991. s. 186-187.
75. Düşükcan M. Örgütlerde Çatışma ve Çatışma Yönetimi Sürecinde Örgütsel İletişimin Etkililiği: Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çalışma (Doktora Tezi), T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Konya, 2003. s.54, 55, 56, 59, 89, 91, 86, 89.
76. Erdoğan İ., Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000.s.63-65
77. Newstrom J.V. ve Davis K., Organizational Behavior Human Behavior at Work, Ninth Edition, McGraw-Hill, New York, 1993. s.94 -95
78. Hellriegel D., Slocum Jr, J.W., ve Woodman R.W., Organizational Behavior, Seventh Edition, West Publishing Company, Minneapolis/St. Paul, 1995. s.393
79. Lewis P.S., Goodman S.H. ve Fandt P.M., Management: Challenges in the 21st Century, West Publishing Company, New York, 1994. s.397-399
80. Steers R.M., Introduction to Organizational Behavior, Goodyear Publishing Company, Inc., Santa Monica, California, 1981. s.211
81. Orhan Gökçe, İletişim Bilimlerine Giriş, Ankara, Turhan Kitabevi, 1998, s.164

82. Emre Kongar, Kültür ve İletişim İstanbul, Say Yayınları, 1986, s.71,72
83. Nelson D.L. ve Quick J.C., Organizational Behavior Foundations, Realities, and Challenges, West Publishing Company, New York, 1995. s. 234-235
84. John Fiske, İletişim Çalışmalarına Giriş, Süleyman İrvan (çev.), Ankara: Bilim Sanat Yayınları, 1996 s.35
85. George J.M. ve Jones G.R., Understanding and Managing Organizational Behavior, Addison-Wesley Publishing Company, New York, 1996. s.403 s.407.
86. Jones W. H., Freeman J. H., Goswick R. A. The persistence of loneliness: self and other determinant. Journal of Personality. 1981, 49(1), 27-48
87. Koontz H., O'Donnell C. ve Weihrich H., Essentials of Management, Third Edition, Tata McGraw-Hill Publishing, New Delhi, 1983. s.445.
88. Baird L.S., Post J.E. ve Mahon J.F., Management: Functions and Responsibilities, Harper&Row Publishers, New York, 1989. s.355-356.
89. Billur Ülger, İşletmelerde İletişim ve Halkla İlişkiler The Big Business, İstanbul, Der Yayınları, 2003,s.83
90. Füsün Kocabaş, Müge Elden, Nilay Yurdakul, Reklam ve Halkla İlişkilerde Hedef Kitle, İstanbul, İletişim Yayınları, 1999,s.17 s.18
91. Melcher A.J. ve Beller R., "Toward a Theory of Organization Communication: Consideration in Channel Selection", Academy of Management Journal, Vol.10, No.1, 1967.
92. Moorhead G. ve Griffin R.W., Organizational Behavior, Second Edition, Houghton Mifflin Company, Boston, 1989. s. 583-584 s.585-589
93. Rudawsky D.J., Lundgren D.C. ve Grasha A.F., "Competitive and Collaborative Responses to Negative Feedback", The International Journal of Conflict Management, Vol.10, No.2, 1999, s. 172-190,173, 182
94. Bursalıoğlu Z., Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2002. s.116
95. Salih Güney, Yönetim ve Organizasyon, Ankara: Nobel Yayınları, 2007, s.291
96. Dubrin A.J., Human Relations: Interpersonal, Job-Oriented Skills, Sixth Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey, 1997. s.39-173
97. Baltaş Z., Baltaş A. Bedenin Dili. Yirminci basım. Remzi kitapevi, İstanbul, 1999
98. Deniz İ. İletişim Becerileri Eğitiminin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İletişim Becerisi Düzeylerine Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2003.
99. Yılmaz H. Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur Musun? 27. baskı. Çizgi kitapevi, Konya, 2004.
100. Demirci E. E. İletişim Becerileri Eğitiminin Mesleki Eğitim Merkezine Devam Eden Genç İşçilerin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerine Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002.

101. McQuail D., Windahl S. İletişim Modelleri. İkinci baskı. İmge kitapevi, Ankara, 2005.
102. Akoğuz M. İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi Ankara Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim A. B. D. (Eğitim Teknolojisi Programı). Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002.
103. Kocabaş F. Değişime Uyum Sürecinde İç ve Dış Örgütsel İletişim Çabalarının Entegrasyonu Gerekliliği. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2005, Sayı:13, 247-252 Bışkek.
104. Sağsan M. Örgütsel seçimlerde küme modeli: İnsan ilişkileri, bilgi yönetimi ve örgütsel öğrenmenin ara kesitinde “insan”. Bilgi Dünyası, 2002, 3(2), 205-230.
105. McCroskey J., C., Richmond V. P., Bennet V., E. The relationships student end-of-class motivation with teacher communication behavior and instructional outcomes. Communication Education, 2006, Vol. 55(4), 403-414.
106. Gordon T. Etkili Öğretmenlik Eğitimi. Aksay Emel (Çev). On yedinci basım. Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2004.
107. Spaulding A. ve O’Hair M.J., Public Relations in a Communication Context: Listening, Nonverbal and Conflict-Resolution Skills, Public Relations in Schools, Second Edition, Ed. T.J. Kowalski, 137-162, Merrill, an imprint of Prentice-Hall, Upper Saddle River, New Jersey, 2000. s.145.
108. Gibson J.L., Ivancevich J.M. ve Donnelly Jr., J.H., Organizations: Behavior Structure Processes, Ninth Edition, Irwin McGraw-Hill, Boston Massachusetts, 1997.s.411.
109. Acat Z. ve Acat A., Bedenin Dili, Otuzuncu Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002. s.30.
110. Sims R.R., Managing Organizational Behavior, Quorum Books, Westport, Connecticut, 2002. s.141 s.142 s.150-151.
111. Haley J. İletişim Psikolojik Sorunlar ve Psikoterapi. Ali Uzunöz (Çev.). Çark kitapevi yayınları, Ankara, 1988.
112. Özgüt Ş. İletişim Becerileri Konusunda Verilen Eğitimin İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimi Üzerindeki Etkisi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1991.
113. Cüceloğlu D. İnsan ve Davranışı. On ikinci basım. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.
114. Hargie O. Skilled interpersonal communication: research, theory and practice. Hove East Sussex: Routledge. 2011;24.
115. Egan G. Psikolojik Danışmaya Giriş. Akkoyun Füsün (Çev). Form Ofset, Ankara, 1994.
116. Martens R., Burton D., Vealey R. S., Bump L. A., & Smith D. E. Development and validation of the Competitive State Anxiety Inventory-2. In R. Martens, R. S. Vealey, & D. Burton (Eds.), Competitive anxiety in sport (pp. 117–190). Champaign, IL: Human Kinetics. 1990.
117. Martens R. Coaches guide to sport psychology. Champaign, Illinois: Human Kinetics. 1987.

118. Terekli M. S., Katırcı H., Heper E. ve Erkan M. Sporda yönetim anlayışı ve çağdaş spor yönetimi, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Spor Bilimleri Derneği 6. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi: Ankara. 2000. s.215.
119. Argan M. ve Katırcı, H. Spor pazarlaması. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara 2002. s.24.
120. Aşçı H. Benlik Kavramı ve Spor II. Spor Psikolojisi Kursu Kitabı. Ankara Üniversitesi BESYO. 7-35, Ankara, 1999
121. Weinberg R. & Gould D. Foundations of Sport and Exercise Psychology. Champaign, IL. Human Kinetics. .1995.
122. Anshel M. H. Sport Psychology from Theory to Practice. Arizona: Gorsuch Scarisbrick Publisher. 1994.
123. McDowell E. E. An exploratar study of teacher attidutes toward aspects of teaching and teaching style. Miami, 1993, ERIC-ED370147, ABSTRACT, Nisan 2007
124. Görür D. Lise Öğrencilerinin iletişim Becerilerini Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2001.
125. Korkut F. Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Anadolu Üniversitesi, 208-218, Eskişehir, 1997.
126. <https://e-okul.meb.gov.tr/sinavislemleri/basvuruislemleri/okstercih/snv08008.aspx> (erişim tarihi: 08/07/2014)
127. <http://www.teoges.org/teog-lise-taban-puanlari.php?sayfa=2014-teog-fen-liseleri-taban-puanlari> (erişim tarihi: 08/07/2014)
128. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/23/01/963738/okulumuz_hakkinda.html (erişim tarihi: 08/07/2014)
129. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/23/01/811855/okulumuz_hakkinda.html (erişim tarihi: 08/07/2014)
130. Vatansever M. Farklı Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okullara Girişte ve Bitirirken Sahip Oldukları İletişim Becerilerinin Belirlenip Kıyaslanması. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2002
131. Bulut B. N. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2004, Cilt:2(4), 443-452
132. Alkaya Y. Lise Öğrencilerinin İletişim ve Empati Becerilerinin Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2004
133. Sızak M. Bir İletişim Becerileri Programının Engelli Çocukların Ergen Kardeşlerine ve Ailelerine Etkisi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999
134. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ortaogrkurumyon_0/ortaogrkuryon_1.html (erişim tarihi:15.05.2015)

- 135.** akıcı D. Spor Lisesi ve Genel Lise 9. ve 10. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Özsaygı Düzeylerinin İncelenmesi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin. 2010.

7. EKLER

EK. A.

EK - 1

EKLER

Kişisel Bilgi Formu

Değerli Öğrencimiz;

Bu Anket Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yapılan yüksek lisans tezine veri sağlamak amacıyla Fen Lisesi ve Spor Lisesi 9.10.11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Empatik İletişim Beceri Düzeylerini araştırmak için yapılmaktadır. Sizlere dağıtmış olduğumuz anket 2 bölümden oluşmaktadır; 1.bölümde sizden kişisel bilgilerinize cevap aranmakta, 2. bölümde ise İletişim Becerileri Envanteri yer almaktadır. Anketi doldururken isim belirtmenize gerek yoktur. Anketi cevaplarken vereceğiniz cevapların doğru ve samimi cevaplar olmasına lütfen dikkat ediniz. Ankete olan katılımınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

• Her soruyu mutlaka cevaplayınız.

• Her soruyu lütfen doğru cevaplar veriniz.

• Lütfen cevabınızı seçmiş olduğunuz şıkkın yanındaki parantez içine

(X) işareti yaparak belirtiniz.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Okulunuz				
Sınıfınız	9 ()	10 ()	11 ()	12 ()
Yaşınız	15 ()	16 ()	17 ()	18 () Diğer belirtiniz ()
Cinsiyetiniz	Kız ()		Erkek ()	
Baba eğitim durumu	Okuryazar değil ()	Okuryazar ()	İlköğretim ()	Ortaöğretim ()
	Yüksek Öğretim ()	Diğer (Belirtiniz):		
Anne eğitim durumu	Okuryazar değil ()	Okuryazar ()	İlköğretim ()	Ortaöğretim ()
	Yüksek Öğretim ()	Diğer (Belirtiniz):		
Ailenizin sosyo ekonomik düzeyi nedir?	Alt gelir gurubu ()	Orta gelir gurubu ()	Üst gelir gurubu ()	
Kaç kardeşiniz? (Siz de dahil olmak üzere)	2 ve altı ()	3 ()	4 ()	5 ve üstü ()

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK. B.

İletişim Becerileri Envanteri

Değerli Öğrencimiz,

Aşağıda insan ilişkileri ile ilgili tutum ve davranış ifadeleri bulunmaktadır. Genel olarak insanlarla iletişim kurarken nasıl davrandığınızı, neler düşündüğünüzü ve neler hissettiğinizi anlatan aşağıdaki ifadelerin size uygunluk derecesini belirtmeniz istenmektedir. İfadeler, “Her zaman, Genellikle, Bazen, Nadiren, Hiçbir zaman” karşılığındadır. Her ifadeye ilişkin beş seçenekten yalnız birini işaretlemeniz ve cevapsız bırakmamanız gerekmektedir. Lütfen her ifadeyi cevaplayınız. Lütfen cevabınızı seçmiş olduğunuz seçeneğin altına (X) işareti yazarak belirtiniz.

Elde edilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacaktır. Envanterin doldurulmasında gerekli özeni göstereceğinizi umar, katkılarınız için teşekkür ederiz.

YÖNERGE		Her Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
MADDE:						
1.	İnsanları anlamaya çalışırım.					
2.	İletişimde bulunduğum insanlardan gelen öğüt ve önerileri içtenlikle dinlerim.					
3.	Düşüncelerimi başkalarına tanı olarak iletmede zorluk çekerim.					
4.	Konuşurken, etkili bir göz iletişimi kurabilirim.					
5.	Genelde eleştirilmekten hoşlanmam.					
6.	Dikkatimi karşıdakının ilgi alanı üzerinde toplayabilirim.					
7.	Kişilerin, anlatmak istediklerini dinlemek için yeterince zaman ayırırım.					
8.	Karşıdaki kişiye genellikle söz hakkı veririm.					
9.	Karşıdaki kişiyi dinlerken hıvalı kurarım.					
10.	Başkaları konuşurken saldırsızlıklarını, onların sözünü keserim.					
11.	İnsanları dinlerken sıkıldığımı hissedirim.					
12.	Eleştirilerimi karşıdaki kişiyi incitmeden iletirim.					
13.	Konuşurken ilk adımı atmaktan çekinmem.					
14.	Konuşurken açık, sade ve düzgün cümleler kurarım.					
15.	Karşıdaki kişiyle aynı görüşü paylaşmasam bile fikirlerine saygı duyarım.					
16.	İletişimde bulunduğum kişinin yüzüne baktığım halde sözlerini dinlemediğim olur.					
17.	Karşıdaki kişinin konuşmaya ve dinlenmeye istekli olup olmadığını anlamaya çalışırım.					
18.	Yanlış tutum ve davranışlarımı kolaylıkla kabul ederim.					
19.	Dinlediğim kişiyi daha iyi anlamak için sorular yöneltirim.					
20.	Dinleyenim anlamaz görüldüğünde, iletme isteğimi tekrarlar, yeni kelimelerle ifade eder, özellerim.					
21.	İnsanlarla görüşürken, bilerek onları rahatsız edecek şeyler yaparım.					
22.	Dinlerken, karşıdaki kişinin sözünü kesmemeye özen gösteririm.					
23.	Küs olduğum biriyle barışmak istediğimde ilk adımı atmaktan çekinmem.					
24.	Karşıdaki kişinin bana ters düşen duygu ve düşüncelerini varsılam.					
25.	Ses tonumu konuşma özelliğine göre ayarlayabilirim.					
26.	Genellikle insanlara güvenirim.					
27.	Karşı cinsten biriyle iletişimi kurduğumda rahatsızlık duyarım.					
28.	Başkalarını dinlemek mecburiyetinde olmadığımı düşünürüm.					

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

MADDE:	YÖNÜ RGT	Her Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
29. Özur dilemek bana zor gelir.						
30. Tartışma sonunda, savunduğum düşüncelerin yanlış olduğunu kabul edebilirim.						
31. Konuştuğum sözümün kesilmesinden rahatsız olurum.						
32. İnsanları kontrol etmeye ve istediğimi kalıba sokmaya çalışırım.						
33. İletişim kurdüğüm kişinin tutanından daha çok sorununu anlamaya çalışırım.						
34. Çevremdeki insanlara karşı ilgisiz kaldığım kanısındayım.						
35. Çoğunlukla duygularımdan emin olamıyorum.						
36. İletişim kurdüğüm kimse tarafından anlaşılmandan mutluluk duyarım.						
37. Başkaları ile ilişkilerimi bozacak çıkışlar yapabilirim.						
38. Karşımdaki kişiye güvenmek beni mutlu eder.						
39. Her insanı olumlu özelliklerle karşılarım.						
40. İletişim kurdüğüm kişilerden, birşeyler alır ve onlara da bir şeyler verdiğimi hissedirim.						
41. İnsanlara cevaplamada zorlanacakları ani sorular yöneltirim.						
42. Beni rahatsız eden duygularımla iletmede sıkıntı çekerim.						
43. Öneride bulunduğum kişinin öneriye açık olup olmadığına dikkat ederim.						
44. İletişim kurdüğüm insanlar tarafından anlaşıldığımı hissedirim.						
45. Kendimi karşımdaki kişiyi vermiş kıvark, duyguları ve düşüncelerimi anlamaya çalışırım.						

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK. C.

2014 YILI A GRUBU YERLEŞTİRME								
SONUÇLARINA GÖRE YÜZDELİK DİLİMİ								
Tercih Kodu	Okul Adı	Okul Türü	Öğretim Süresi	Öğretim Şekli	Pansiyon Durumu	Yabancı Dili	Kontenjanı	TÜRKİYE GENELİ YÜZDELİK DİLİMİ
56934	Kaya Karakaya Fen Lisesi	Fen Lisesi	4 yıl	Kız/Erkek	Pansiyon(Kız/Erkek)	İngilizce	90	1,10
60269	Cemil Meriç Fen Lisesi	Fen Lisesi	4 yıl	Kız/Erkek	Pansiyon Yok	İngilizce	120	2,06

EK. D.

İl / İlçe / Okul	Tür	Dil	A Gurubu Taban Puan
Elazığ / Merkez Kaya Karakaya Fen Lisesi	Fen Lisesi	İngilizce	482.3759
Elazığ / Merkez Cemil Meriç Fen Lisesi	Fen Lisesi	İngilizce	474.3572

8. ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Elazığ'da doğmuştur. İlkokul, Orta ve Lise eğitimini Elazığ'da tamamlamıştır. Lisans eğitimini 1998 - 2002 yılları arasında Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda tamamlayarak, 2002 yılında Beden Eğitimi Öğretmeni unvanıyla mezun olmuştur. 2002 yılında Öğretmen olarak Karabük ili Eskipazar ilçesi Çok Programlı Lisesine atanmıştır. 2013 yılında Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.'inde yüksek lisans yapmaya hak kazanmıştır. Karate do siyah kuşak 1. Dan. Voleybol 1. Kademe antrenör, Badminton 1. Kademe antrenör, Türkiye Halk oyunları federasyonu jüri üyesi belgelerine sahiptir.

Evli ve 2 çocuk babasıdır.

Yayın Listesi

Ulusal Konferans ve Sempozyumlar / National Conferences and Symposiums

1. YILDIRIM F., SAVUCU Y., BİÇER S. Y., KARADAĞ M. Ceza İnfaz Kurumlarındaki Mahkumların Beden Eğitimi ve Spora Bakış Açıları ve Beklenti Düzeylerinin Belirlenmesi (Elazığ E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği). 8. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi.25-27 Nisan 2013, Mersin/Turkey
2. BATMAZ H.Ç., YILDIRIM F., COŞKUNER Z., KARADAĞ M., AL M. (2013) Orta Öğretim Kurumlarında Voleybol Oynayan Sporcuların Beklenti ve Memnuniyet Düzeyinin Ölçülmesi (Elazığ ili Örneği) 8.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi 25-27 Mayıs 2013. Mersin/Turkey
3. DUMAN H., AYDIN E., SAVUCU Y., ARSLAN C., YILDIRIM F., POLAT S. PH-034 3 Aylık Basketbol antrenmanının Liseli Öğrencilerin Bazı Fiziksel Parametreleri Üzerindeki Etkisi. 1. Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi (Poster Presentation)

Uluslararası Konferans ve Sempozyumlar / International Conferences and Symposiums

1. YILDIRIM F., BATMAZ H.Ç., KARADAĞ M., Küresel Rekabetin Spor Endüstrisine Etkisi. POS 07. 8. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi. 14-16 Mayıs 2015, Mersin Üniversitesi.
2. SAVUCU Y., KARADAG M., YILDIRIM F., BICER Yonca S., BATMAZ H C. Determination of the Expectation Levels of Participants who Prefer Volleyball Branch Within Sport Project in Campus. (OP568). 13.Uluslararası Spor Bilimleri kongresi.7-9 Kasım 2014. Selçuk Üniversitesi Konya.
3. SAVUCU Y., YILDIRIM F., KARADAĞ M., BİÇER Y.S. Expectations and Objectives from Sports of Parents Who Are Guiding to Their Children with Disability to the Sports 19. Uluslararası Engelliler için Fiziksel Aktivite Sempozyumu 19-23 Temmuz 2013, Yeditepe Üniversitesi – İstanbul/ Turkey
4. YILDIRIM F., BATMAZ H. Ç., BİÇER S. Y., KARADAĞ M., SAVUCU Y. Ortaöğretim Kurumlarında Voleybol Oynayan Sporcuların Beklenti ve Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi(Grup ve Yarıfinal örneği).2nd International Congres On Sport For All And Sport Tourism. 8-11 November 2012, Antalya-Kemer/ Turkey.

Uluslararası dergilerdeki yayınlar

1. YILDIRIM F., BİÇER Y. S., SAVUCU Y., ÇINAR V., KARADAĞ M. Determining Anxiety and Expectation Levels of Physical Education Teachers in Sports Competitions (Example of Turkey). Global Advanced Research Journal of Management and Business Studies (ISSN: 2315-5086) Vol. 3(1) pp. 016-022, January, 2014.
2. YILDIRIM F., BATMAZ H. Ç., BİÇER Y. S., KARADAĞ M., SAVUCU Y. Determination of Expectation and Satisfaction Levels of Athletes Who Played Volleyball on Secondary Institutions. The Online Journal of Recreation and Sport *Volume'3'Issue'2' April'2014. ISSN:214679598*

3. YILDIRIM F., SAVUCU Y. BİÇER Y. S. KARADAĞ M. Determination the View Points and Expectation Levels of Inmates in Prisons about Physical Education and Sports. Global Research Analysis Volume: 2 | Issue: 8 | Aug 2013 • ISSN No 2277 - 8160
4. BATMAZ H.Ç., YILDIRIM F., COŞKUNER Z., KARADAĞ M., ATALI A. Ortaöğretim Kurumlarında Voleybol Oynayan Sporcuların Spora Yönelik Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri (Elazığ İli Örneği) E-Journal of New World Sciences Academy. ISSN: 1306-3111/1308 7266. Accepted: October 2013

Basılmış Kitap ya da Bölümler

1. YILDIRIM Fethi. A'dan Z'ye Beden Eğitim ve Spor. Data Yayınları. 2011. Ankara.(ISBN 975-605-4459-21-6).
2. KARADAĞ M. BİÇER S. Y. ATALI A. A'dan Z'ye Voleybol (Mini-Plaj Voleybol) Cep Kitabı. YILDIRIM Fethi (Editör). Data Yayınları. 2012. Ankara. (ISBN 978-605-5211-44-8).

İdari Görevler

- Karabük İli Eskipazar ilçesi Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı **Kutlama Komitesi Üyesi** 2002.
- Karabük İli Eskipazar ilçesi Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı **Tören Yöneticisi / Kutlama Komitesi Üyesi** 2003.
- Karabük İli Eskipazar ilçesi Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı **Tören Yöneticisi / Kutlama Komitesi Üyesi**, 2004.
- Karabük İli Eskipazar ilçesi Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı **Tören Yöneticisi / Kutlama Komitesi Üyesi**, 2007.
- Elazığ İli Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı **Kutlama Komitesi Üyesi**, 2009.
- Ulusal Hazar Spor Şenlikleri ve Denizcilik Bayramı **Teknik Komite Üyesi**, 2009.
- Ulusal Hazar Spor Şenlikleri ve Denizcilik Bayramı **Teknik Komite Üyesi**, 2010

Eğitimler ve Taltifler

- Öğretim yöntem ve teknikleri semineri
- Trafik güvenliği ve ilkyardım eğitimi semineri
- Eğitimde çağdaş yaklaşımlar semineri
- Demokrasi ve insan hakları semineri

- Ergen sağlığı ve üreme sağlığı semineri
- Okul sağlığı (ilk yardım ve ilk müdahale) semineri
- Satranç semineri
- Voleybol semineri
- 6 yıllık sicil notu ortalamasının 90 ve üzeri olmasından dolayı kademe terfisi
- 1 Adet Takdir Belgesi